

جاسی پینجہم

خالد بیرتو غرول

نایسپل

کچھ لاویکی بی نہوا

رفولک

٢٤

کچھ لاویکی بی نہ وا

ناوی کتیب: نایسپل - کچه لایکی بی نهوا
 نووسینی: خالد ئیرتوغرول
 وه رگنپانی: گونا غریب
 توبه ی چاپ: پینچم

نایسپل

کچه لایکی بی نهوا

له به پتوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان
 ژماره (۱۳۵۱) ی سالی ۲۰۱۰ ی پی دراوه

www.ara-m.com
 ara.m@hotmail.com

ناوه ندر راکرماندن ئارا

0770 358 7100 - 0750 106 9589 - 0748 013 4669

بنکە ی سەرەکی بلاقردنەوه ی بهرهمه کانی ناوه ندی راگه یاندنی ئارا - سلیمانی - شه قامی پیره میرد

© سەرجه م مافه کانی نهم بهرهمه بارنیزراوه بۆ ناوه ندی راگه یاندنی ئارا

به پیتی رێکهوتنی فرمی تێوان ناوه نده ی ئاراو ده زگای بهرهم هین و نووسهروه، ناوه نده که رێگه نادات به له چاپدانوه وه
 کۆپی کردن یاخود دا به زاندنی له سایت و تۆره کۆمه لایه تیه کان، یاخود خسته سهر شینوازی دهنگ بۆ میدیاکان بهمه ر
 شینوازی نیک بێت. سهریچی کاریش تووشی سزای یاسایی ده یته وه.

ئایسیل

کچه لایکی بی نهوا

نووسینی

خالد ئیرتوغروڭ

ومرگنیرانی

گؤنا غه ریب

چاپی پینجه م

۱۴۳۴ک - ۲۰۱۳ز

پيشه‌گي

ئەو پەرتووكانەمان كە سەبارەت بە بابەت و كىشە نۆز زىندوو و پاستە قىنەكانى پۆڭگار نووسراون، خوينەرىكى نۆريان ھەيو جىي گرنكى پىدانى خەلگن. بەجۆرىك لە پەرفۇشىدا ژمارەى پىوانەبيان تىپەپاندوو.

لەدواى بلاوكردنەوھى ھەرىكە لەو پەرتووكانە پۆزانە دەيان نامەو تەلەفۆن و پەيامم پىدەگات، كە تيايدا ھەركەسەو بەجۆرىك گوزارشت لە كارىگەرى پووداو و بەسەرھاتەكانى نىو پەرتووكەكان دەكەن لەسەر ژيانان، بەجۆرىك كە ھەندىكيان بەھۆى ئەو پەرتووكانەو كەوتوونەتە لىپرىسنەوھى خودى خۆيان و لەو پىيەشەو ژمارەى ئەو كەسانە لە زيادبووندايە كە بەسوود وەرگرتن لەم پەرتووكانە سلاويان لە ژيانىكى نوئى كردوو.

بەلن، ئەم پەرتووكەش كە لە بەردەستتاندایە لە يەكئىك لەو نامە پەروانە و نەئىنيانەى كە بەدەستم گەيشتوو پىكھاتوو.

ئەم نامەيە لەسەر جىگاي مەرگ نووسراو، لەبەر ئەوھى نامەى نەخۆشئىكە كە لە بارىكى دەروونى نۆز سەختدا و لەژىر بارى ناپەھەتى نەخۆشئىيەكى نۆز قورسدا و بە زەين و بىرىكى پەرش و بلاوھە نووسىويەتى، لەنۆز شوئندا پىويستى كردوو كە دەپىرپىن و پستەكانى پىكبخەين و لە شىوازى نووسىنى پەرتووكى نزيك بكەينەو.

بەلام، ھەرگىز دەستكارى پووداوو بابەتە سەرەكئىيەكانى نامەكەمان نەكردوو.

لەم پەرتووكەدا كەسەكانمان بەناوی جیاوازه‌وه ناساندووە و
لەهەندێك شوێندا ئەو دەریپین و وتانەمان گۆپیووە كە لەگەڵ پەوشت و
ئاكاردان ناگونجێت.

ئەم پەرتووكە ژيان و بەسەرھاتی كچێك دەگێڕێتەووە كە لە
لێوارەكانی خۆكۆشتندا بوو، لەم پەرتووكەدا پەییەندییە
كۆمەلایەتیەكان و كێشەكانی ژيانى گەنجی و تێك ھەڵبژێرانە
كۆمەلایەتیەكان دەخوێنە ژێر پرسیارەووە.

بێگومان نووسین و ڤلۆكردنەووەی ئەم پەرتووكە لەپێناو ئەوێدایە كە
گەنجانی تروویاببنەووە و ھەولێ بەدەن كە تووشی ھەمان ئەو ھەڵانە نەبن و
بەھەمان باروبۆخ و كێشەى سەختدا تێنەپەن. ھەربۆیە بە زمانێكى
سادە و ساكار نووسراو ھەوێ گەنج و لاوی تەمەنە جیاوازه‌كان بە
ئاسانی تێبێگەن...

خالد ئیترتوغرول

ئەو نامەيەى گرياندىمى

مانگى پەمەزان بوو، بېدەنگىيەكى سامناك بالى بەسەر ژورەكەمدا كېتسا بوو، چەند كاتۇمىرىك بوو لەسەر مېزەكەم فرمىسك دەرىشت. نامەيەكى درىژ لە بەردەمدا، بەردەوام لەگەل ھەر وشەيەكىدا تاخم دەسوتا و جەرگم پارچە پارچە دەبوو، ئەم حەقىقەتە كاريگەرە ھەموو ژيانمى ھەژاندبوو...

ھەموو پۇڭك لە خويۇنەرى كىتپەكانمەو ھەندەھا نامەم پېدەگەشت. ھەر نامەيەك خەمىكى جيا، كېشەيەكى جيا، ياخود خۇشەيەكى جياوازى لە نامىز گرتبوو، لە ھەندىكىانەو ھەندىكىانەو سەداى ھاوار و يارمەتى و لە ھەندىكىشيانەو مژدەى شادى و لە ھەندىكى ترىشياندا تىكاي پىگە چارەى كۆمەللى گرتتى پۇژانە دەكرا، زۆرجار نامەكان بە نزاو سەلام كۇتاييان دەھات، بەلام ئەم نامەيە جياوازە لەوان، ھەر پىتتىكى بەدەم فرمىسك و ئازارەو نووسرابوو، ئەو ھەندە پەند ئامىزو، سەرسورھىنەر و پىر لە مەينەتى بوو كە نازانم چۆن مۇقىك بەرگەى ئەم ھەموو نازار و نارەھەتتە دەگرتت؟! وادەبىنرا كە سەدان قەساب ھىرشيان كىرەيتتە سەر خاوەنى ئەم نامەيە و بە چەقۇ خويۇناويەكانى دەستيانەو ئەم بېتاوانەيان ئەنجن ئەنجن كىرەيتت. ھەر كە لەخويۇندەو ھەى نامەكە تەواو بووم وەكو مىندالىك دەستم كىرە بە گريان...

هاوسه ره کهم که دهنگی گریانه که می بیستبوو، هاته ژورده که مه وه،
هر که نامه کانی سه ر میزه که ی بینی، پرسى: دیسانه وه ئەمانه؟

وتم: بهائی، به لام ئەم جارەیان ژۆر جیاوازه...

خیزانیشم پاهاتبوو به دۆخه که، ئەو نامانە ی که دههاتن دهیانکردینه
هاویشکی خوشی و ناخوشییه کانیان. ئەگەر نامه کان پێر دهرده و ئازار
بوونایه، چاوه کانمان دهبوونه وهرگێریان و ئەسیرینه کان دلایان
دهداینه وه، ئەگەر مژده بهخش بوونایه پێکه وه دلخۆش و شادومان
دهبووین.

له نامه که دا دهئیت: به هۆی هه ئیژاردنی هه له مه وه له ژياندا هه موو
هه لیکم له دهست چوو. ته نه ا چاره م چاوه رێی ساتیک ژووتر کۆتایی هاتنی
ژيانمه. له م دونیایه دا خۆم وه ک گوناهاکارتک ده بینم که هه موو ژيانی خۆی
له ناوبردین، به و پێیه ی شتیک نه ماوه که به سه رم نه یه ت و نه بی بینم،
ده پارێمه وه مه رگ ئیدی وهره و ژوو دهر باز م بکه. چه ندین مانگه
چاوه روانی ئەو کۆتاییه ئەفسوناوییه م تا بێت و پزگارم بکات.!

خاوه نی نامه که که هر له زوه وه ههستی بهنده یی و مه بهستی بوونی
له یاد کردبوو، به م چه ند دیره نامه که ی دهست پێکردبوو، به لام نامه که ی
به شیوه یه کی ژۆر سه رسوپه ئنه ر کۆتایی دههات، کۆتاییه ک که ژيانمانی
خسته ژێر کاریگه ری خۆیه وه، به جۆرێک له تاو کاریگه ریه که ی
نه ده هاتینه وه سه ر خۆمان...

جاریکی تر دهستم کرده وه به خویندنه وه ی ئەو نامه یه ی که ژيانی له
مه ی نه تی و ناره حه تی چنراوی کچیکی گه نجی کردبوو به باس و سه ر دێری.

دەستپېځى پېر ناسۋرى نامەگە:

بەريز مامۇستا خاليد، بمبورو كە بە شىۋازىكى زۆر ھەلاۋىر نامەگەم
نووسىۋە.

دەبى ئوۋە بزانن كە ئەم دېرانە لەسەر جېڭاى مەرگ پرەش دەكەمەۋە،
مامۇستا خۇت دەزانى كاتىك كەسىك لە دوا ساتەكانى تەمەنىدا بېت
چەندە لە ئازار و ناجېڭىرىدا دەژى، ھەريۋىە وشە و دەريپىنەكانم خوارن
و، ناشتوانن ئوۋەى لە ناخمدايە ۋەكو پىۋىست بېگەيەنن. جگە لەۋەى
ئەم نامەيەم بۇ ئوۋە نەنووسىۋە تا بېيتە شاكارىكى ئەدەبى، تەنھا
مەبەستم لە نووسىنى ئوۋەيە بېيتە ھۆكارىك تا مۇۋەكان بەخۇياندا
بچنەۋە و كاتىك كەسانىكى بى ناز و ستەم ديدە دەيىنن لە بەرامبەريان
خۇيان بە بەرپرس بزانن و مامەلەيان لەتەكدا بكن...

من زۆرم چەشت.. بەداخەۋە گەيشتمە دواھەمىن وىستگە، ھەموو
پاكىزەيى و دروستىيەكم، ھەموو ھەست و سۆزۈ بىرى بېگەردو پاكەم لە
ناوچوو، چىتر لە خۇم و لە ھەر شىتەك كە لىۋەى نىك دەبەمەۋە شەرم دام
دەگرى، ئىدى نامەۋى كەسىكى تر ۋەك ئەم ژيانەى من بىژى و ئوۋەى
بەسەريپت كەبەسەر مندات. ھەريۋىە لەپىتاۋى ئوۋەى دەنگم بگاتە
ھەمووان و ھىچ كەسىك چەوتىيەكانى من دووبارە نەكاتەۋە، دەستى
لەرزۆكم خامەى شەكەتى گرتە نامىز.

با ئوۋە بلىم بۆچى ئەم نامەيە بۇ ئىۋەيە و بۇ كەسىكى ترى نانوسم.
خۇ ئەگەر بىتوانم وشەكانم لەتەنىشت يەك رىز بگەم و چەند پستەيەك
دروست بگەم، بۆچۈۋى خۇمتان بۇ روون بگەمەۋە..

لەسەر ئەو جېڭاى مەرگەى كە لىۋى پاكشابووم، ھەفتەى راپىردوو دوا
ھەۋلى خۇمدا، بۇ دواچار چوۋمە دەرەۋە و لەگەل ئەو مۇۋە

خیاڼه تکارانه دا پوویه پوو بوومه. گهر نه وانیش گوټیستی من نه بن به لام
من هیچ نه بی قین و خه شم و توپه یی خومیان ناراسته ده که م تا هیچ نه بی
که میک پشوو به ویزدان و ناخم بدهم. چونکه نه وان هه موو شتیکی منیان
برد، کردمیانه پهندی زه مانه، هه هیچ نه بی نه مه تو له یه کی بچوک و دل
ده ره وه یه ک بوو بۆ من.

به م حاله مه وه له نه خوشخانه چوومه دهر، به لام به م جهسته لاواز و
ته و او بووه وه که کۆتا پۆزه کانی ده ژمیڤت، بۆ کوئ؟ توانیم ته نها چه ند
هه نگاوێک بنییم.

پۆیشتن؟ بۆ کوئ؟... نه و پۆژانه به سه رچوون... ته نها توانیم بچه
به رده م نه خوشخانه که. سه یری لای پاست و چه پی خۆم کرد نه فره ت و
خه شمی خۆم به وانه پشت که له پوویاندا هیچ هه ستیکی مرقایه تی به دی
نه ده کرا. دواتر له لای بلالوکراوه فروشینکدا وه ستام.

به ده نگیکی زۆر نزم و له سه رخۆ که خۆم به نه ستم گویم لای بوو! نه ی
خه لکینه وریای خۆتان بن، به م مرقانه هه لمه خه له تیڤ، چیتان هه بیڤ
ده یبه ن، هیچ باکیان لای نه و به ناره وای نازان، به تایبه تی نه وه ی پی
ده وتریڤ (شه ره ف)، (ناموس)، (که سیڤی) یان (ریڤ) هیچ باکیان نه به
نه بوونی... نه وه ی ده میڤته وه ته نها پاره یه، که به پاره که شتان ده توان
پارچه گفنیڤ بۆ مرده که تان بکړن و به س!!.. کاتیڤ که تاوتوی نه و
دوینا په شه وه بووه ی خۆم ده کرد چه ند کتیڤیک له به رده می بلالوکراوه
فروشه که دا سه رجی پاکیشام. دوو کتیڤ له ته نیشت یه کتریڤا دانرا بوون
(نه و پیاوه ی له دووی خوی ده گه ږت) و ((خۆم دۆزیه وه)).

هه ر بیریشم له وه نه کرد بوویه وه که پاره م بیرچووه، پۆیشتم کتیڤی
(خۆم دۆزیه وه)) م هیڤا خاوه نی فروشگا که ش که زانی حاله وایه و پاره م

پى نىيە، داۋاي نرۋەكەي لىنەكردم. ... وا خەرىكە خۆرى تەمەنم ئاۋا
دەبىي و دەبىنم چاكەيەك بەرامبەرم دەكەرى. سەيرە! لەم كۆمەلگەيەدا
كەسانى چاكە خۋازىش ھەن؟!!

چى دەبوو لەسەرەتاي تەمەنمەۋە ئەم چاكەيەم لەگەلدا بىكرابە و
پىگەي دۆزەخم نەگرتايەتەبەر، بەلام پاش چى! پاش تەۋاۋىيون؟!
پاش ئەۋەي ھەموو شتىك كۆتايى ھاتوۋە، تۆ بلىيت چاكە مانايەكى
مايىت؟.

نازانم بۆچى ئەم كىتەبەم ھىنا. كەستىك لە زۆراندا بىت لەگەل مەرگدا
چى لە كىتەب بىكات؟ ئەۋەشى كە نايزانم ئەۋەيە لەۋانەيە بەداۋى پىگە
چارەيەكى شاراۋەي پىگارىيوندا گەراپم ۋەكو كەستىكى خۆ ۋن كىردو.
گەرامەۋە بۆ نەخۇشخانە. پىزىشكەكان تەداۋى لەسەر تەداۋيان بۆ
دەكردم.

پىزىشكىكان: بۆ سەيرى خۆت ناكەيت، لامان دەمىنيتەۋە تا دەمىرىت
ۋ دەپۇيت.

ئاخ! جا كۈا ئەۋ پۆۋەي بىردەمايە، مەگەرمىردنىش لە خۇيدا شتىكى
باشە!...

ھەم تەداۋى ماددە ھۆشبەرەكان ۋ ھەم چارەسەرى شىرپەنجەم
ۋەردەگىرت. ھەرچەندە ئەۋان ئەۋەيان لىدەشاردەمەۋە كە توۋشى
شىرپەنجە بىۋىبم بەلام ھەرچۆنىك بىت بەھۆي ئەۋ دەرمانانەۋە كە
ۋەرمەدەگىرت تىدەگەيشتىم، چ جىۋاۋازىيەك ھەيە؟ ئەمىق بىت يان سبەي
بەھۆي ئەۋ كارە چەۋتانەي لە زىاندا كىردىۋىونم دەبوو توۋشى ھەموو
دەردى سەريەك بىم. ھەر كە دەرمانە ئازار شكىنەكانم بەكارھىنا ۋ لاشەم
كەمىك ئاسۋودە بوو، چاۋرىكم گىرا بە كىتەبەكەدا.. مەخابن.. چەند دەمىك

بوو که کتیبم نه خویندبووه وه؟! گهر وا نه بووايه ئیستا ده بوومه که سیکي
 به سوود بۆ خۆم و دۆست و ولاته کهم، ته نانه ت ده بوومه یارمه تیده ره له
 هه موو ئه و کیشه و له مپه رانه ی که ده هاتنه پێگایان، شاه بۆ ئه و گونا ه و
 هه لانه ی که لیئوردنیان نه... له کتیبی ((خۆم دۆزییه وه)) دا نامه گه لیکي
 زۆری تیدایه که بۆ جه نابتان نوسراوه، دیاره که سانیکي زۆر داوای
 یارمه تی و چاره سه ری کیشه کانیا نتان لی ده که ن. زۆرم به لاره سه یه یوو...
 وتم تۆ بلیت له م دنیا یه دا که سیک ماییت دهستی یارمه تی بۆ لیقه وماوان
 درژیکات؟.. که واته هه یه! بۆیه هه ستم پینه کردوه چونکه له دنیا یه کی
 زۆر جیاوازا دژیاوم. بابه ته کانی کتیبه که زۆر سه رنج پاکیش بوون،
 هه ندیکم خوینده وه به لام فیکر و زه نه م نه یانده توانی به رگه ی ئه و هه موو
 پاستیه بی گومان و حاشا هه لئه گرانه بگرن...

له و کتیبه دا نامه ی که سیک سه رنجی پاکیشام که تووشی شیرپه نه
 بوو بوو. ئه و یه کیک بوو له قوتابییه کانتان به ناوی (ئه ره ن تونجه ر). له
 پاستیدا ئه مه یه که م نوسین بوو که به جددی کاریگه ری له سه رم دروست
 کرد، تا ئه و پاده یه ی بووه هۆی ئه وه ی ئاوکی زینده گی به پۆحمدا بکات
 و کۆمه لیک به هام سه ره له نوێ تیدا زیندوو بکاته وه و له سوچی که وه ژینی
 تاریکم پوونا ک بکاته وه..

له ژۆر کاریگه ری ئه و نامه ی که بۆ ئیوه نووسرا بوون منیش ته کانیکی
 ئومیدم دایه به رخۆم و داوام له و خانمه کرد که ژووره که می پاک ده کرده وه
 چه ند پارچه کاغه زوقه له میکم بۆ به ئینیت تا منیش ده ست بکه م به
 نووسینه وه ی ئه و ساته پر له ئیش و ناسۆرانه ی ژیا نمان سا به لکو ئیوه ش
 وه کو سه رگوزشته ی ژیا نیک بیخه نه ناو کتیبه کانتانه وه، بۆ ئه وه ی ئه وانه ی
 دوا ی من په ند له هه له و تا وانه کانم وه رگرن تا خۆیان به دوور بگرن له و

که سانه‌ی که ده‌ست ده‌خه‌نه خوینی که سه بی‌تاز و بی‌تاوانه‌کانه‌وه و
ژیانیان مه‌پروون مه‌پروون ده‌که‌ن.

من نازانم نه‌مه چاکه‌یه‌که یاخود ئاسووده‌کردنی ویزدانی خۆمه، ته‌نها
شتیک ده‌زانم ئه‌ویش ئه‌وه‌یه که شیرپه‌نجه‌که‌م له‌ماوه‌یه‌کی که‌مدا به‌ره‌و
مه‌رگم ده‌بات. ئه‌گه‌ر ئه‌م نامه‌یه ته‌واو بکه‌م و به‌ئیه‌وه‌ی بگه‌یه‌نم ئه‌وا
ناتوانم بلێم که کاریکی باشم کردووه، به‌لام ته‌نها شتیک هه‌یه ئه‌ویش
ئه‌وه‌یه که ده‌توانم بلێم به‌خستنه‌ پووی پاستیه‌کان جوړیک له‌ تۆله‌م
له‌وانه سه‌ندووه‌ته‌وه که ژیا‌نمیان به‌و گێژاو و تاریکیه‌دا برد...

بهشی یه کهم

ساله پر نه هامه تییه کانم

پوختهی ئەم بهشه:

سه رهجه م ئەندامانی خێزانه کهم یه که له دوای یه که له دهست دا.

کاره سات له دوای کاره ساتم به سه ره ده سات.

له م دنیا پان و بهرینه دا به تاقی ته نیا مامه وه، به جورێک که هیچ

که سم نه بوو یارمه تیم بدات و پشت و په نام بێت. ته نها دلنه وایی

ژیانی مندا لیم نه و فرمی سکانه م بوون که هه رگیز، بۆ پوزنکیش

بێت، وشکیان نه کرد.

له گه ل هه موو نه مانه شدا هه رچی کێشه و خه می دنیا هه یه خۆی مات

دابوو و چاوه پوانی من بوو...

دایکمم ھەرگیز نەدیوھ

بەو ئومێدەیی بەردەوام بێن لە خوێندنەوێ چیرۆکی ژيانمدا، با لەسەرەتای منداڵیمەوھ دەست پێبکەم... لە پاستیدا نامەوێت بگەریمەوھ بۆ ئەو پۆژانە، چونکە ئەو ئازار و مەینەتیانەیی ئەمڕۆ، بەرھەمی تۆوی چێنراوی دوینین. ئەگەر بە خەیاڵیش ئەو سەردەمە لەناوچووھم یادبکەوێتەوھ ھەست بە ئازاریکی بێ سنووردەکەم. ھەر سال و مانگ و پۆژێکی ھەتا چرکە بەکیشی پێ لە ئیش و دەردی سەریبە. لە ھەمووی خراپتر ئەو بێ ئومێدیە بوو کە بالی بەسەرمدا کێشابوو...

خیزانێکی چوار کەسی بووین. باوک و دایک، کورپێک سالتیک لە من گەورەتر و منی بەدبەخت. دایکمم ھەرگیز نەبینیوھ، نە بەری کەوتووم و نە ھەستم بە سۆزو شەفەقەت و نەرم و نیانی دایک کردوھ. بە ھۆی ئەمەوھ ھەمیشە حەسرەتی بێ دایکیم چەشتوھ. لەوانەیە گەورەترین بەدبەختیم ئەوھ بێت کە لە ژياندا دایکمم نەناسیوھ، تا دەرگاکانی دلمی بۆ بخەمە سەرپشت و ببیتە یارمەتیدەرم. ئەگەر لەم بەندیخانەیی کە پێی دەوتریت ژيان ئەوم لەتەکبابە کێ دەلێت گرفتاری ئەم ھەموو بەدبەختییە دەبووم؟.

ئەگەر کەسیکی وەک دایک ببوایە پەناگەینەک و لەچەرپنوکی بێ ویزدانان پەنای دا، لەوانەیی ئەمڕۆ لە سوچیکی نەخۆشخانەدا بە تەنھا نەمامایەتەوھ، بەلکو خیزانێکی دلشاد و مندالی چاوگەش و ھاوسەری ژینم ببوایە...

نۆږ بېرم له و تابلۆ ئارام به خشه ی ژيان کړدووه ته وه، زږم خه ون پټوه
 بينيوه به لام دروست نه بوو و نه بوو. چونکه کاتي له دايک بوونم به هوی
 خوین له بهر پوښتنیه وه کچی کړدووه و منیش نه وه م که ئیستا هم!
 ده لیم منیش نه وه ی که ئیستا هم. دیاره، چونکه مندا لیکي تازه
 له دايک بوو به بی نازی دايک له لانه یه کی بچووکدا و مال لیکي هه ژار و که م
 ده رامه ت له ده ستي باوکیکی نه خوشدا.. ئیتر ئیوه بیري لیکه نه وه...
 بیري دايک. تامه زړوی فریشته ئاده میبه کان. به دریژایی ته مه م
 له خه یال م ده رنه چووه. گه وره ترین ه سره تی من نه بوونی خوشه ویستی و
 چاودیر بوو.

خۆزگه دايکم بمایه و کاتیک چه وتیبه کم ده کرد قژی بگرتمایه و
 پاییکیشامایه و له ژوریکدا به ندی بگرتمایه، قهیناکا با به لیدانی
 باوکیشمی بدامایه، خو هیچ نه بیت نه ی ده دامه ده ست نه و بی ویزدانانه.
 چند سهریهرز ده بووم...

سهره پای نه و هه موو لیدان و نازاردانه، پاشتر له سهر کۆشی دایده نام و
 قژمی شان ده کرد و پوومه ته کانمی ماچ ده کرد، ئای دایه!.. چنده خوش
 ده بوو. من له و هه موو نازه بی به ش بووم.. ئای دایه!.. بۆ منت به جی
 هیشت و پوښتنیت؟ به بی تو نه م کچه به دبخته ت تاوانی زوری کرد. وای
 ده زانی هه موو که س وه خوی نیاز پاکه. که سانیتکی زوری ناسی وای
 زانی دۆستن، به لام به پیچه وانه وه نه یاری نۆږ سهرسه خت له بهرگی دۆستدا
 بوون. دایه گهر تو بمایتایه دلنایم نه تده هیشت ده ستیان بهر تاله
 قژیکیشم بکه ویت.

بیری دايک، خوشه ویستی دايک ناخمی و سوتاند که هه ستي
 خوشه ویستیم له ناوچوو. هر که بېرم له خوشه ویستی دايک ده کرده وه،

یه کسەر په نام بۆ ئه و شیعرانه ده برد که بۆ دایک وتراون. هه ر شیعریکم ده خوینده وه هه ولتم ددها ئه و بۆشاییانه ی که به هۆی نه بوونی ئه وه وه تیامدا دروست بووه پیتی پرپکه مه وه. له ته مه نی مندالیمه وه له هه ر شویتیکدا به هۆنراوه یه ک، یادگارییه ک یان پاسپارده یه کی دایک که یشتبم یان له به رم کردووه یان لای خۆم هه لم گرتووه و پاراستوومه. له وانه یه تاکه کاریکی باش که کردبیتم له ژيانمدا ئه وه بیت که ئه و شیعرانه ی بۆ دایک وتراون کۆمکردوونه ته وه، هه ر کاتی که ته نها بوومایه یاخود داته نگ بوومایه یان براده ریک یاخود دۆستیک بهاتایه لام، هه م ده مخوینده وه و هه م ده گریام...

هاوارم بۆ هه موو کچان

گه ر هاوارم ببیستن ده مه ویت به هه موو کیژانی لاو بلتیم: گویم لیبگرن و ببیستن، ئاگادارین ده ست بگرن به خیزانه کانتانه وه هه رچه نده دایکانتان هه ندی جار به هۆی شتانیکی بچوکه وه به زیری مامه له تان له گه لدا بکه ن، یاخود بتان په نچینن... له بیرتان نه چیت هه رگیز له بیرتان نه چیت!! بیزراوترین دایک له هه رکه سیکی تر به سۆزتر و نه رم و نیانتره بۆتان. خراپترین خیزان له سه رنج پاکیشترین شوین زامنتره، هه ر هه یج نه بیت گیان و ناموستان له مشتی ده ست پاکاندایه. گه رنا ئیوه ش ده بنه قوریانی ده ستی ئه و دوورپوانه ی که بۆ گیانی ئیمه مانان هه رده م له مه لاسدان.

گه ر به مه به ستی ده سه که وتنی خۆشی و په فاهیه ت و سه ره به ستی خیزانه کانتان به جیبه یلن، ئه وه گه وره ترین دلخۆشی و سه ره به ستی له ده ست ده دن و پاده ستی ئه و که سانه ده بن که مرۆف وه ک پارچه یه ک گوشت ده بینن. چونکه ئه وانه ی له و دیو چاویلکه ی پاره و به رژه وه ندیییه وه سه یری دنیا ده که ن، بی ئه وه ی هه یج به زه بیان به مرۆفدا بیته وه به پیتی

پاره دهپیټون و مامه لای له گهل ده کهن. به لام نټوه پټوستان به بینینی
 نهو دنیا پوخواو و فرمیتسکه پژاوانه نییه چونکه نزدیکترین شاهد له و
 پرووداوانه منم. ورن له من پیرسن نهو خائینانه چ به هایه کیان پی ون
 کردم...

داوای لیټبورډن ده که م ماموستا... له بابه ته که ده رچووم به ده ست
 خو م نییه...

ناتوانم زور چر بیمه وه له بابه تیکدا. زینیشم وه کو هه موو باقی ژبانی
 لاوتیم په ژمورده و په رش و بلاوه.
 با بگه رټینه وه بۆ سه ره تا...
 له له دایک بووندا بووین، وایه؟

که دایک مرد، منیک که تازه له دایک بوو بووم و براهه کم که سالتیک
 ته مه نی بوو و باوکم که پوژانی کۆتایی ته مه نی ده ژمارد و به نه خوځشی
 (سی) یه وه دهینالاند، له مالتیکی دوو ژووری هاوشتیوه ی گه وړ، ده ست
 له ملانی ناخوځشییه که مه رشکینه کان ده ماینه وه.

ماوه یه ک که سالتیک که ده یانوت: "نه دارن به لکو یارمه تیپان بدهین"
 کۆمه کیان ده کردین، به لام له کۆتایی دا وه کو ده بیبن... خو که سی نزیکت
 نیه تاوه کو له دله وه به رده وام بیت. دایک له بهر نه وه ی به بی که سی و
 هه تیوی له دایک بوو بوو نه خزمی نه نزیکیکی نه بوو. خزمه کانی باوکیشم
 وه ک پور و مام وه کو پټوستان گرنگیان پی نه داین و چاودیریان
 نه کردین. خو مام نیفلیج بوو و زور نه ژیا! پوریشم میږدیکسی هه بوو
 به رده وام سه رخوځش بوو و پوژانه له ماله وه هه ر خه ریکی جنیو و لیږدانی
 پورم بوو... نه ی ژبان بۆچی هچ به پووی نټمه وه پټناکه نیت، بۆ؟ وه ک

دەبىنن لەگۆڤەپانى ژياندا دەستەويه خە و بە تەنها لەگەڵ ئازار و بە لاكاندا مابوینەوه، ھەمیشە وا ھەستمان دەکرد کە بەرە و مردن بە پێ دەکرێن. باوکم بە ھۆی نەبوونی و ھەژارییەوه زۆر بەرگەى نەگرت، سەرئەنجام بوو قوربانی ھاورێ خراپ و چواردەوری بێ سوود و بە ھۆی نەخۆشى (سى)یەوه کۆچى دواى کرد. بە ھۆی ئەو تاوانە زۆرانەى لە تەمەنى لاويدا کردبوو و جگەرە کێشانى زۆر و خواردنەوى مەى و بەکارھێنانى ماددە ھۆشبەرەکان، تەمەنى لە بە بېرشتەى کاتەکانى ژياندا کوتاى پێتات.

بەتەواوەتى نەمزانى نەخۆشییە (سى)یەکەى باوکم چى بوو، بەلام بە ھۆی ئەوى کە جگەرەى زۆرى دەکێشا و مەى دەخواردەوه یەكێک لە خەزمەکانمان وتى یان (شیرپەنجە) یە یان (سیل)ە. باوکى دامام ھیچ ھەلى چون بۆلای پزىشکى نەبوو، ئەویش وەك من چاوەپێى قوتاریبون بوو لە نەخۆشییەکەى تا بە بێ کەسى مائاواى کرد...

باوکم خۆى فرامۆش کردبوو و زۆریش کەم بیری لە داماتووی خۆى دەکردەوه، ئەوى پەیدای دەکرد لە سەر مێزى خواردنەوهکەى دای دەنا، ھەر ئەمە وای کردبوو خێزانێکى زۆر داماو و ھەژارو پەرتەواژە بین. بەلام دایکم وا نەبوو، زۆر کەسیکی سەرپاست و دروست بوو، پەرسەشەکانى بە پێکى ئەنجامداو و ھەمیشە لە مائەوێ خەریکی قورئان خوێندن و مۆتالاکردنى تەفسیری قورئان بوو. واتە ئەو بەراورد لەگەڵ ئەوى کە لە لادیدا ژیاو و بەراورد بە توانایانەى کە لە لادیدا بوونی ھەبوو کەسیکی پووناکبیر و لێھاتوو بوو.

کاتێک زانیم دایکم دیندار بوو، ھەرگیز لەو کەسانە بێزار نەدەبووم کە دینداربوون. تەنانەت لەودەمانەى کە لە لوتکەى بێ دینیدا بووم، ھیچ بە کەم سەیرم نەدەکردن و قسەم پێ نەدەوتن، لەوانە یە گەر دایکم ھەبوایە

ئەم دۇنيا بۆشەم نەبوایە و تانوپۆی ھزرى بى باكى ئاۋەزى نەتەنبايە، لە پاستىدا ناتوانم بلىم ئىستا لەسەر بىرى بى دىنى و ناددە پەرستىم. نازانم گەر كەسىكى دىندار بوومايە خۇشحال دەبووم يان نا؟ گەر لەم ساتە بە دواۋە سوودىكىشى ھەبىت ئىدى زۆر درەنگە بۆ كەسىك كە ھىچ ئومىدىكى بە دۇنيا نەمايىت و ھەمىشە لەبىرى مردندا بىت، گەرچى ئەمە زۆر سەختە بەلام پاستىيەكە ئەمەيە...

نازانم لە مردن دەترسم يان نا! بەلام دەمەيىت و بنويىم كە ناترسم و گوايە كەسىكى ئازاۋ بە جەرگم. واتە كە نەمتوانىۋە ھىچ كەسىك ھەلخەلەتتىم تەنھا خۆم خۆم ھەلدەخەلەتتىم.

چەندە قورسە، چىتر مردن زۆر نزيكە لە منەۋە. دۇنيام پۇرۇش مردن ئەو دەرگايم لىدەكاتەۋە، ئەو پۇرۇش زۆر نزيكە. لە پاستىدا مردن زۆر ترسناك و سامدارە، سەرەپاي ئەو ژيانە سەختە بەلام وردە وردە بەرەو لىۋارى مەرگ دەپۆم، چونكە وا ھەستەكەم سەرەپاي ژيان، ھەموو ئومىدەكانم لە نەخۇشخانەدا بەرەو پوۋكانەۋە دەچن. مادام وايە (شېرپەنجە) چى دەبىت؟ چىتر ئەشكەنجەي چاۋەپروانى مەرگم پى مەچىژە و ژيانم بەرە. با ئەمە دوا چاكەت بىت.!!

دىسان لە بابەتى سەرەكى لامدا؟ ھەستى پىدەكەم...من بەم مېشكەۋە زۆر لادەدەم تا ئەم نامەيە بە پايان دەگەيەنم...داۋاي لىبوردن دەكەم مامۇستا. خۆم پى پاناگىرى ھەزاران كېشە و مەتەل لەمېشكەدا ۋەكو تۇپى يارى دىن و دەچن، ديارە لەبى سەرۋەرى نووسىنەكەۋە ھەستتان بەمە كرۋوۋە.

ديسان با بگهړيښه وه...

ماموستا، په رستاره که له ژورده که مدا ماو په کی ژوره خه ریکی پشکین و لی وردیوونه و په و له سره سره مه وه پاره ستاوه. نه مه بوم و ده که بونه یه وایه و هه مو پوژیک دووباره ده بیت ه وه، سهیری نه و ژیا نه بکن .. نه وان ده یانه ویت من پژار بکن و منیش له پژاریوون ده ترسم. نایا پژار کردنی که سیک که له ژیان بیزاره خراپه یه که نه به رامبه ر نه و که سه ؟. په نکه بوونه که سیکي خاوه ن زانست شتیک بیت و بوونه موفیش شتیکي دی...

نازانه نه و موفانه بق نه و نه ده خه م سارد و بی به زه یین ؟ بچی نه م دکتور و په رستارانه ناوان ؟ هیچ گرنکی به مروف ناده ن. نه ته ویت شتیک بلیت قسه که ت پی ده گزین. خو له وانه یه چاکیان ه بیت به لام چی، بق من نایان بینم و ده رکیان پی ناکه م ؟

ناو نه ده کانی خویندمنان که سانی زانست دوست پی ده گه یه نن، به لام مروف پینا گه یه نن. ناهه قی به رامبه ر هه موویان ناکه م، له وانه یه له هه ندیکیاندا مروف پیبگات به لام ده لئی چی که من نه مبینی ؟ ناهه قه ماموستا ؟...

دوو پزشکی جیاواز:

دهه وی نه و ساتانه ی که له گه ل دوو دکتوری جیاوازا بردومه ته سر و تا نیستاش لای که س نه مدرکاندووه به نیوه ی بگه یه نم.

یه که مین پزیشک:

نمونه یه کی ناشیرین:

به کاره مینانی مادده هۆشبه ره کان و ئالوده بوونم به خواردنه وه یانه وه، زامی قبول و سارپژ نه بوویان له جه سته ی شه که تمدا به جیهیشتبوو، بۆیه ده بوو له ژیر چاودیریدا بمینمه وه. به یارمه تی مامۆستایه کی قوتا بخانه م له کلینیک کدا خه واندیانم. به لام به داخه وه یه کێک له و پزیشکانه ی که چاره سهریان ده کردم مشتی له مه پ خۆش کردبووم.

گهر پاستیه که ی بلیم، چ ههستیکی پاکی و جوانیم بوو هه مووی برد. به لام به ههچ جۆرێک قه بولێ نزیکبوونه وه ی ئهم شیوه بیژایکراوه ی ئهو پزیشکه م نه کرد، له کاتی کدا من نه خۆشی سه رجیگا بووم. گوايه ده بویست بیته هاوسهرم و به خته وهرم بکات. به تاییه تی له گه ل که سی کدا که ئالوده ی مادده بیهۆشکه ره کان بوو بیته و تووشی نه خۆشی (سییه کان) بوو بیته، کێ باوه پ به مه ده کات؟ ئهم درۆیانه مان زۆر بیست. ههر له بهر ئهم هه لئه له تاندانه بوو که شیرینترین پۆژه کانی لاوتیم بۆ ئازار و مهینه تی گۆپا. که دکتۆره که بهردهوام بوو له سه ر بیزارکردنم، شکام کرد. به لام ههچ باوهریان پینه کردم. پۆژێک بیچاره مامه وه، دهستم کرد به هاوار و گریان تا یه خه م بهردهن و وازم لێ بیتن، ئهوانه ی گوپیان لێ بوو پایانکرد و هاتن به ده ممه وه. که پزیشکه که به مه ترسی پووداوه که ی زانی، بۆ ئه وه ی خۆی له مه سه له که به پاکی ده ریکات له لایه که وه سه رزه نشتی منی ده کرد و له لایه کیشه وه وه ک که سی ک که سه ته میکی زۆری لیکرا بیته و تاوانیکی به رانه بر کرا بیته هاواری ده کرد: ئهم که چه تیک چوو هه قلی له ده ستداوه، تکایه پزگارم بکه ن له دهستی، ده یه ویت که سیکی وه ک من بخاته ژیر گومانی ئیوه وه.!

بیربکه نه وه چ ئافره تیکي نه خوښ له گال پزیشکیدا که ته دواوی دهکات ده توانی کاریکي وا بکات. چ عقل و مهنتیک ته مهی پی قبول ده کړیت.

ده رده که ت بۆ کی باس ده که یت؟ دوو پلژ دواوی نه وه منی سته م لیکراو له کلینیکه که ده رکرام، دواتر نه و مامۆستانه شم که یارمه تی مانه وه می دا له کلینیکه که دا هیچ پوویه کی پینه دام. له وانه یه سه باره ت به من شتانیکی ژور خراپیان بۆ باس کړد بیت...

نهم ده توانی هه لسوکه وتی نه و دکتوره به هیچ جۆرک له یاد بکه م و له میشکی خو می ده ریکه م. دروست وایه نه و نه خوښانه ی چاره سه ریان دهکات، نهرم و نیان بیت له گه لیان و یارمه تییان بدات. ئاخړ نه و له به رامبه ر ته مه وه موچه ی ده ولت وهرده گړیت... گه وره ترین تاوانم نه وه بوو هه موو مرقه کانم وه کو خو م ده بینی. به هه موو قسه یه ک باوه پرم ده کړد و نهم ده زانی له پشتی هه ر هه لسوکه وتیکه وه نیازیکی خراپیان هه یه. نه وه گه وره ترین هه له ی ژيانم بوو. سه باره ت به م مه سه له یه نامه یه کم بۆ وه زاره تی ته ندروستی نارد و کیشه که م تیکه یانندن به لام هیچ ده رنه نجامیکي نه بوو...

دووهمین پزیشک

نمونه یه کی جوان:

دپسان به هوی نه خوښی (سی) یه وه له نه خوښخانه که وتم. به هوی یارمه تی به رپوه به ری ئوتیلیکه وه له نه خوښخانه خه ویتنرام و چاره سه رم وهرده گرت. ده مویت سه رنجی نه و پزیشکه لاوه بۆلای خو م پابکیشم، که به که سایه تی به رزو مامه له ی پر پتزی بوو بوویه مایه ی ستایشی هه موو

به شه‌كان. به لّام نه و هر هيچ گوتی نه ده دايه. وه لّی به له می بیرى من گهر به نه ندیشه ش بیت له نئو ده ریای خه ونه په مه یه کاندای چارۆکه ی والاده کردو به بی هیوایی بیرى له داماتوو ده کرده وه. پزیشکه که نه وه نده خاوه ن که سایه تی به رز بوو که نه مده توانی ههسته کانی لا ده ریبرم، نه مه ش به هۆی نه وه ی دلنایی ته وایم هه بوو که که سێکی زۆر سه ر پاسه و نه و هه ستانه ش که به رامبه ری هه مپوون ته نها خۆشه ویستییه کی به تالّ نه بوو، به لکو له باوه پ پى بوون و متمانه ی پاسه قینه وه سه رچاوه ی گرتبوو. بۆ یه گه م جار له هه ناومدا هه ستم به خۆشه ویستی و ریزی پاسه قینه ده کرد. به تایبه تی که به یانیان ده هات و ده یووت: "خوشکی خۆم چۆنیت؟" نه و وشه نه فسوناویانه ی نه وه نده له ناخه وه بوون، نه وه نده شیرین و دروست بوون له وانه یه سه رسامی نه وه بوویم که تا ئیستا له ژيانمدا به که سی وا پاسه و دروست نه گه یشتبووم. نه م گه ت شیرینییه ی ته نها له گه ل مندا به کارنه ده هینا، به لکو هه مان په فتاری له گه ل هه موو بیماراندا ده نواند. چیت هه موو نه و وشانه ی که دواى چاره سه ر کردن ده یوتن له به رم کردبوون. ((نارام به ... نه خۆشی تاقیکردنه وه یه ان شاء الله ده بیته که فاره تی تاوانه کانت. گهره ترین چاره سه ر متمانه و ئومیده)).

ئای خۆزگه هه موو که س وه کو تق بووایه ...

گهر ناسنامه ی پاسه قینه ی منی لا ئاشکرایت داخۆ به هه مان جۆر گرنگیم پیده دات؟ یا به جۆریکی تر بیر ده کاته وه که پپووست به یارمه تی دانی کچیک ناکات که خۆی له هه موو تاوانیکدا نقوم کردووه ؟ نه و چۆن بیرده کاته وه نازانم، به لّام من زۆر تینوو و ئاتاجی خۆشه ویستییه کی ئاوها پاک و چاودیرییه کی نه رمونیان بووم له ناخه وه هه ستم پیده کرد.

حەسرەتیشم دەکیشا! چونکە ھەمیشە ببوومە قوربانی خۆشەویستی
ساختم و درۆ.

دەردەچم.. کۆتا بەیانییە.. ھاتە ژوورەگەم. وەک ھەموو جارێک کاتیەک
کە دەھاتە ژوورەو پەرستاریکی لەگەڵ بوو چونکە ھیچ کات خۆی بە
تەنھا نەدەھاتە ژوورەو، یان لەگەڵ برادەرێکییدا یان لەگەڵ خانمی
پەرستاردا دەھاتە ژوورەو. لەوانەیە دەرکی بەم حالەئێ من کردبێت بۆیە
لەناو ھەموو ھاوپیشتەکانی تردا ھەلسوکەوتیکی نوێی پیشاندا.
بەم دەستی پێکردووتی:

— تۆ کچێکی زۆر باشی، تۆ دەزانێ کە نەخۆشی منی واتە پاسپاردەئێ
منی، پاسپاردەش داخواری بایەخ و پاراستنە. ئێمە ھەموو ئەو
یارمەتیانەئێ لە دەستمان دێت بۆ کە سێکی بێچارە و سەتەم دیدە درێغی
ناکەین. جگە لەمە ھەرگیز بێر لە شتیکی تر ناکەینەو. گەر نا پێچەوانەئێ
فەلسەفەئێ ژيانم دەبێت. منیش خوشک و خێزانم ھەیە. خۆئێ گەر
تۆئێ ھەرگوناھێک لە پەرگەزێ خۆئێ دەدات، بەلام ئێن شاء الله چاک
دەبێتەو، لەگەڵ کەسانی باشتەرا داھاتوو پێک دێنیت، بۆ ئەمەش لای
یەزدان نەزات بۆ دەگەم.

بەئێ کەسێ ئاواش ھەیە، ھەردووکیان دەرچووی ھەمان مەلەبەندی
زانستی و ھەمان وانەیان خۆیندوو، بەلام ئێم جیاوازییە زۆرە بۆ؟
ژیریم چێر ناتوانێت ئەمە شیکار بکات. بەلام دەمەوێت بەتایبەتی کچە
کەنجەکان زۆر بە جددی ئێم جیاکارییە لەبەرچاو بگرن. چونکە ژیان
ھەموو ھەلەپەک ھەلناگرێت، ھەندێک ھەلە ھەن کاتیەک ھەستی پێدەکەیت
کە لە جێگای مردندايت.

جاری واز له نووسین دینم له گهل په رستاره که دا ده چم بق پشکنین، که هاتمه وه ده ست به نووسین ده که مه وه.

نامه یه کی زور سه رنج پاکیش له سه ر میزه که مدایه. له گهل خیزانمدا پوچووبوینه ناو قولایی نامه که وه، زور سامداره.. ته نانت به نه ندیشه ش چوونه ناو نه و پووداوه نازار به خشانه وه. به تایبته پووداوه گانی پاشتر. نیمه ش نه مان توانی به رده وام بین له خویندنه وه. بویه هاوسه ره که م چو تا شتی که ناماده بکات بیخوین. خو نه گه ر بتوانم به دهم قومدانه وه له قاوه که م بخوینمه وه به رده وام ده بم.

دوباره سلو ماموستا. تا بنوسم گوړ و تینم زیاد ده کات. که هه ست ده که م که سی که لیم تیده گات و گوړ بیستی نازاره کانمه خوړاگریم زیاد ده کات.

سه ر گوزشته و فیلمی ژیانم تی که چو بوو، نه وه ی که تروسکایی نومید بیت لیم نه ده کرا.

جا خو نه مه ویستی من نیه؟ له وانه یه نه م سه ر نه نجامه خراپه له ته نگه ژه ی چاوه پیکردن پزگارم بکات.. نازانم پیم خوشبیت یان نا؟ گه ر نه م نامه یه ته واونه که م زور دلته نگ ده بم. نه ی دوا ی نه وه؟ با چاوه پوان بین...

رؤزه تاله گانی به شی ناو خو یی

با بگه پرتینه وه بق ته م نه ی مندالیم... به جوړیک نه م توانی بگه پرتمه وه چونکه نه وه نده پووداوی غه مگین و گیان بیزار که ر هه ن که ده بوو باسم بکردنایه، له بهر نه مه ناتوانم بگه پرتمه وه سه ر کرؤکی بابته که و له بابته تیکه وه باز ده دمه سه ر بابته تیکی تر.

له سه رته تایی نامه که مدا وتم که ناتوانم نامه یه کی پیکو پیک بنوسم...

وهك ده بېنځن وا دەرچوو، هه روهك بلتیت ته مه نامه یهك نیه به لكو
كۆمه لیک قسه ی پرپوچ و وته ی بی نرخ و ناوه پوكن.

ديسان من هه ر سوورم، تاقي ده كه مه وه...

باوكی نه خۆشم به هۆی نه بوونی و هه ژارییه وه زۆر به رگه ی نه گرت، هه ر
بۆیه من و براكه می خسته به شی ناوخۆیی. له كاتیكدا من ته مه نم ۱ سال و
براكه شم ۲ سال بوو. كاتیك به خۆمان زانی كۆمه لیک زۆر له منداڵ له
چوارده ورماندا جه م ببونه وه. تا ئیواره شه پمان ده كرد و سه ر و قزی
یه كترمان پاده كیشا.

نه پرویه کی خۆش، نه پووخساریکی به خه نده و تروسكه یه کی
دلسۆزیم له و داده یه دا به دی نه ده كرد كه چاودێری ده كردین. هه میشه
لێدان و قسه ی ناشیرین به شمان بوو. ئا به م جۆره به م باره ده روونییه
شیواوه وه چاومان به زیان هه له ئینا... یه كه مین دزی لێره دا فێربووم. له
منداڵیدا زۆر ئاره زوومه ندی بوو كه له بووم، جاریکیان بوو كه له ی یه کیکی
دیم هه لگرت، چوزانم كه ته مه دزییه و به به دكاری له قه له م ده دریت،
له شه نجامی ته مه چاودێره كه مان چینیکی باشی لێدام. جاخو نه وه نده
لێدانم خواردبوو كه ئیدی نه ویش چاری نه ده كردم. باشه موقوف به لێدان
ده گزیت؟ نه خیر. زیاتر پیچه وانه ده جوتیته وه، زیاتر په فتاری هه له
ده كات، پتر سه ركه شی ده نوینیت، من ته مه به پێگایه کی زۆر هه له ده زانم.
كه ر مامۆستا یان یان چاودێره كان تییان گه یاندا مه یه كه هینانی مالی
كه سیکی تر به بی پرس به دزی ده ژمێردریت، پێده چیت من تووشی ته م
ناخۆشییه نه بووما یه.

له گه ل ته وه دا كه له پیشه ی مامۆستایی و په روه رده كاری نازانم، به لام
ته م پێگه یه به پێگه یه کی چاك نازانم. چونكه كه لێیان ده دام زیاتر هه ولی

دزیم دەدا، که قسەى ناشیرینم دەبیست زیاتر لاسار دەبووم. هۆکاری سەرەکیش بۆ ئەمە خالى بوونی ئەو مامۆستا و چاودێرانە بوو لە هەموو هەست و سۆز و خۆشەویستییهک. ئەمىستاکە بۆم دەرکەوتوو هەموو ئەوانەى لەو پێگەو کایە پەرەردەییانەدا پۆل دەبینن، پێویستە پارچەبەک بن لە ئەوین و میهر و سۆز، دەبێت خۆشەویستییهکی زۆر و سۆز و بەزەبیان هەبێت. چونکە کەسێک سۆز و خۆشەویستى بۆ بەرامبەرەکی نەبوو چۆن دەتوانی ئەو سەر خۆشەویستى گۆشيان بکات. هەرچۆنێک بێت ئیستا کاتى پیتۆل کارى نیه..

کە تەمەنم گەیشته ۵-۶ سال زیاتر لەگەڵ براکەمدا چاودێرى بەکترمان دەکرد. سەرەتا باوکم زۆر دەهات بەلام دواتر هاتنى بۆ لامان کەم بوووه. دەیوت کارم زۆر ناتوانم. لە دوایدا دەرکەوت کەنەخۆشى پێگر بوو لە هاتنى ..

هەركات سەردانى بکردینایە میوژ و تۆکاو و کێکی بۆ دەهێناین، بری جاریش هەندى پارهى وردەى دەداین، بەلام هیچ سوودمان لەو پارانە نەدەبینى چونکە چاپووکانه لێیان دەدزین، وەنەبێت ئێمەش ئەوەندە سالار بووبیتین! ئێمەش ئەو بەد خووییەمان گرتبوو. براکەم کە سالتیک لەمن گەورەتر بوو، زۆر هەستیار بوو زۆر زوو دەگریا، کاتێک هەستى بە پووداوهکان دەکرد چاوانى پردهبوون لەئەسرىن. بەلام من وانەبووم کەمێک سارد و سێ و تا بلیى سەرکەش بووم. ناخۆشترین شت بەلامهوه ئەوە بوو دواى ئەو هەموو هەلسوکهوتە بێزارکەرەیان لەگەڵماندا دەهاتن ئامۆزگارییان دەکردین. هەندى جار میوهیان بۆ دەهێناین، براکەم نەیدەخوارد دەهێنا بۆ من و دەیوت: "من کوپم لە هەرشوێنێک بێت

دهستم دهكه ویت " به لām تق ناتوانیت له هه موو كه س داوا بكه یت. ئای برا شیرینه كه م تق چه نده به سۆز و بیر فراوان بویت...
 ببورن، ناتوانم ئەم دیمه نه بنووسم، هه ركاتیک براكه م دیته وه یاد دهروونم پارچه پارچه ده بیت. ئەو ته نه هاوپی و په ناگه و دۆستم بوو له ژياندا...

چی بوو؟ گه ربتوانم ئەوه شتان بۆ باسده كه م.
 له ته مهنی كهوت سالیدا بۆ پۆلی یه كه ده چووم و براكه شم كه هه شت سالان بوو بۆ پۆلی دوو ده چوو، براكه م به هۆی ئەوه ی سه رمای بووبوو نه خوش كهوت یه كه دوو پۆزیک نه یتوانی بیته وه بۆ قوتابخانه، هه ریۆیه له به شی ناوخۆیی ده مایه وه.

تاقانه هاو رازه كه شم له دهست چوو

كه له قوتابخانه گه رپامه وه سه ره له ئیواره بوو، چی ببینم خودایه؟!،
 بانیژه ی ژیانم پووخوا، ته می ماته م ئاسۆی به رچاومی لیل کرد، مۆمی ته مەنم کوژایه وه و سه رتاپا تاریکی ژینمی داگیر کرد...
 ئاه... ژیان تق چه نده بی به زه بیت، من چیم له تق چه شت و چیت پیبه خشیم؟ وا له منیان گه یاند كه براكه م له سیسه مه كه یه وه كه وتوه ته خواره وه و سه ری داویه تی به ئاسنی سیسه مه كه دا، مه خابن خوشكه تاقانه كه ی به جیپیشت!!

وه ره به رگه ی ئەو هه موو ئازاره بگره! به و مندالییه چۆن توانای به رگه گرنتت هه یه؟ چیت به چ هیز و ئومیدیکه وه دل به ژیان خوشكه م؟
 وه ره و به ته نه ها پووبه پووی ئەو هه موو ته نگزه یه به ره وه!
 گه وه ره ترین خالی تیكچوونی ژیانم، یه كه مین ئەوه ی دایکم بوو كه هه ر هیچ نه مدیبوو، دووه مین دۆستی ژیانم، هه موو شتیكم، په ناگه م، برا

نازیزه کهم، ئای گەر ئه مابایه، دانیام لێره دا نا به لکو وه کو شازن
لانه یه کی به خته وه و ئاسوده م ده بوو. گەر ئه مایه که سێکی خاوه ن
ئه رزش، شه ره ف و نه فس به رز ده بووم و نه ده بوومه نیچی ری ئاره زووی
هیچ درنده یه ک.

مامۆستا، ئیستا بلیتسه ی گرتکی سوتینه ر له هه ناومدا کلپه ی
سه ندوه ! ئیوه ده زانن گری هه ناو چییه ؟ گری هه ناو له پشکۆی ئاگر
سوتینه رته، ته نها ئه وانه ده یزانن که ناخی سوتاندوون ! ئیستا
ده سته کام ده لهرزن... دیسان خیرایی دله بی هیزه کهم زیادی کرده وه،
ئه و چاوانه ی به گریان پاهاتوون دیسانه وه فرمیسک ده پێژن. چی بکه م
ئه مه چاره نووسی منه...

گریان گه وره ترین چه کی منه. گه وره ترین چه کی بی ده سه لاته کان له
فرمیسک زیاتر ده بیته چی بیته ؟... مامۆستا که مێک پشوو ده ده م زۆر
ماندوم.

به ئی، ماندوو نه بوون چ گونجاوه ؟ مندالێک له و ته مه نه دا چۆن بتوانیت
به رگه ی ئه و هه موو بی ده ره تانییه بگرت ؟.

له بیرمان چوو بووه وه که قوم له قاوه که مان بده ی، ئیمه ش له ناو ئه و
هه موو خه مه دا پچوو بووین. هه وری ماتم ئاسمانی ده روونی ته نیبووین،
به تاییه تی خیزانه کهم که به هیچ جۆری خۆی پی پانه ده گیرا، خودایه
که س تووشی ئه م ئازارانه نه که یته.

خیزانه کهم هه ستا قاوه که ی تازه کرده وه. منیش بۆ ئه وه ی تۆزێک
بیمه وه سه رخ ل که مێک له مێزه کهم دور که و ته وه.

پاش ئه وه ی که مێک هاتینه وه سه رخۆمان، ده ستمان کرده وه به
خوێندنه وه ی نامه که :

ئىتر لە بەشى ناوخۆيى تەنھا بووم. ھەموو پۇرژىك و ھەموو ساتىك دەگريام، جا چ جۆرە گريانىك، چ جۆرە كپوزانەو و لالانگەو يەك! بە تەواو ھەستەم لاواز بېو. بەھۆى ئەو ھەموو گريانەو چاوەكانم دوچارى ھەلئاوسان بووبوون، ھەريۆيە بىردميان بۆ لای پزىشك. بەلام ئەو كەسانەى چواردەورم نۆر بى ھەست بوون، ھىچ سۆز و خۆشەويستىيەكيان بۆم نەبوو، لە باتى دلدانەو ھەم لەگەل ھەموو گريانىكدا پزىگەى ئازاردانيان دەگرەبەر، لەبەر ئەو ھۆى نۆر لىيان دەترسام نەمدەھىشت كە نۆر ھەستم پى بكن. لە ناو مامۇستاكاندا تەنھا مامۇستايەكيان تىابوو كە لە دەردم شارەزا بوو و سۆز و شەفەقەتى بەرامبەرم دەنواند، بەراستى كەسىكى پزىك و پىك بوو. دەھات بۆ لام گوئى لىدەگرتم و گرنگى پىدەدام و چىرۆكى بۆ باس دەكردم و كىتبى دەدامى. كەسىكى تا بلۆى خۆشەويست بوو. دواتر لە بەشى ناوخۆيى دوورىان خستەو، لە بەرچى بوو، نازانم. ئەم پووداوەش بەراستى خەم و پەژارە بەخش بوو.

ھەر لە بەشە ناوخۆيەكەدا (كاك عوسمانى كالىرىفە)ى لىبوو. بەراستى ئەويش تا بلۆى خۆشەويست و بەسۆز بوو، ھەموو پۇرژىك شىرىنى بەسەردا دابەش دەكردىن پىي دەگوتىن: ((گولەكانم، دلەكانم)). لەناخەو خۆشى دەويستىن. گەرەتري ھەژان لە ژياندا ئەوكات كە تەمەن دە سالان واتە لەپۆلى سى بووم بەرۆكى گرتم. باوكە بەپۆيەربانگى كردم. قوتابيانى بەشە ناوخۆيەكە بە بەرپۆيەريان دەوت ((باوكە بەپۆيەرب)).

چووم بۆلای بەرپۆيەر، بىردميە ژۆرەكەى خۆيەو يەكەم جارىبوو ھەست بكەم گرنگىم پىدەدات و خۆشەويستى بەرانبەرم دەنوئىتت. بەرپۆيەكى گەش و زويانىكى شىرىنەو پىشوازی لىكردم، تىنەدەگەيشتم

له و باره ی که تیی که وتبووم. له پێشدا له پێوستی و که موکوپیه کانی
 پرسى، پێشى دهوتم مه ترسه کچم ده بينه يارمه تی دهرت. منیش
 پێداویستییه کانی ئه و پۆژه م بۆ باسکرد. وتی ژۆر باشه هه مویت بۆ دابین
 ده که م. پاشتر وتی تۆ کچیکی ئازا و به توانایت و ژۆر باوه یم پێت هه یه.
 داهاتوت ژۆر پوون و پرشنگذار ده بیئت و به سه ر هه موو ئاسته نگه کاندایه
 سه رده که ویت.

ئى... هه موو ئه مانه بۆ چی بوو؟ تینه ده گیشتم، من ئه وه نده ئازا و
 نه به ردیش نه بووم که ... سه ره نجام بۆمبى که ساسى و کاره سات به سه رمدا
 ته قییه وه، ئومێدم هه پروون هه پروون بوو، فره مانى مردنم هه ر له ته مه نی
 ده سالییدا وازوو کرا.

- کچی خۆم ژۆر دلته نگم، به لام ناچارم ده بى بیزانیت... باوکت
 مردووه ! هینشتا کۆتا وشه ی ته واه نه کردبوو من بورابوو وه له
 ژووره که دا. له و کاته دا وام هه ست ده کرد هه موو دار و دیوار و په نجه ره و
 ده رگا و میزی ئه و ژووره که وتوو به سه رمدا، هه ر ئه وه نده ئاگام له خۆم
 بوو که پووناکییه ک په یدا بوو له ژووره که دا و برامه ده ره وه. دواتری
 نازانم.

کاتى هۆشم هاته وه سه رخۆ دوو که سی کراس سپیم به سه ر سه ره وه
 بوون، قۆلم سه ربوو بوو، میشکم خالی و ئازاریکی بى ئه ندازه له گیانمدا
 هاتوچۆی ده کرد، گه ی زامیکی قوول هه موو لایه کمى ده سووتاند. تا
 ئه مپۆش له ناو ئه و گه ره دام که ژيانمى پارچه پارچه کرد...

به س ئه و دراما تراژیدییه بێننه پێش چاوی خۆتان کچیکی ده
 سالان... دایکی، باوکی، براکه ی نه ماییت له ژياندا به ته نها که سیك نه بیئت
 بیگریته خۆ، که سیك نه بیئت که مێک دلی بداته وه و سه ره خۆشی لیبکات،

بیربکەرەوه گەر لە ژياندا وابوينايه دەبوو چیت بکردایه ؟ زۆر ههست
بزۆینه زۆر، وایه ؟ تهنانهت بیرلێکردنهوهشی بهسه بۆ ئهوهی ئاسودهیی
له دله کان زهوت بکات.

چهندهها پۆژ به برسیتی و تینویهتی مامهوه، خۆم که نارگیر دهکرد له
خهك و كزۆل كزۆل دهگریام. زۆر لاواز بووم و ئه و ساله نه متوانی بچمه وه
بۆ قوتابخانه.

وه ره ههچت نه خواردبیت، نه خۆش کهوتبی، نه چوویت بۆ قوتابخانه،
بهكی چی ؟ ئهوهی پووی ده دا ته نها بۆ من بوو. له و سالانه دا ته نها
که سێك که سه رچاوه ی دلخۆشیم بوو بیت (كاك عوسمانی کالۆریفه ر) بوو.
هه موو پۆژێك ده هات و ده یدۆزیمه وه و شیرینی بۆ ده هی نام و ده ستی
ده هی نا به سه رمدا، هه می شه به وشه ناسك و شیرینه کانی که ده یگوت:
(شیرینه که م، گوله که م)) ئاسوده یی پێ ده به خشیم. چ بکه م له ناو ئه و
خه مباری و بێ نازییه دا ته نها (كاك عوسمان) م هه بوو. تا ئه مپۆش
به رێزه وه یادی ئه و پۆژانه ی كاك عوسمان ده که مه وه.

به لام هه چ کات گه ردنی به رتیه به ر نازاد نا که م، چونکه دوا ی ئه وه هه چ
بانگی نه کردم، هه چ گرنگی به دهر د و نازارم نه داو ئه و به لێ نانه ی نه هی نایه
دی که پێی دا بووم. نازارم بۆ چی مرۆفی و ده که نه لێ پرسراوی ئه و شوینه
هه ستیارانه ! هه موو ئه و مندا لانه ئاتا جیان به خۆ شه ویستی و گرنگی
پێ دانه. پێویسته که سێك بیت به لایه نی که مه وه بتوانیت نازیان هه لێ گریت
و پێ دا ویستی ئه و مندا له بێ نازانه له خۆ شه ویستی و سۆز و نه رمی نواندن
دابین بکات.

هه ر له و ساله دا پووداویکی تر ته وژی ژيانمی به ئا راسته یه کی تر گۆپی،
ئه ویش ئه مه بوو: پۆژێکیان زۆر برسی بووم، هه ر به م هۆیه وه چوومه

چیشتهخانه که وه و نانێک و پارچه یه ک په نیرم هینا. له بهر نه وه ی پارهم پئ نه بوو نه متوانی له حانوته که بیکرم. کاتی که ویستم بیتمه دهره وه چیشته لینه ره که (کاک کامیل) پئی زانیم و قوئی گرتم و بردمی بۆ لای بهر پوره به ره که مان. ئه ویش سوکایه تی و سه رزه نشتیکی وای کردم که به هیچ که س نه کرابیت، ته نها له بهر له تی نان و په نیر..... "دزینه، بئ ره وشتییه ... " به م وشه ناشیرینه نه که وته سوکایه تی پیکردم، چ سوکایه تییه ک!! ئیستاش که ئه و پرودا وه بیرده که وینه وه پرهم سوور هه لده که پئ و په ژاره یه کی ژور دام ده گری.

ئهم که سانه چ جوړه په روه رشیارێکن؟ ئایا هیچ له دهره وونی منداڵ شاره زان؟ هه رگیز مندا له کانیان ناهینه پیش چاوی خویان؟ برسیم بوو. پارهم نه بوو...

گه ر ئه وکاره ی کرد بوم له دهره وه ی یاساش بوایه نه ده بوو به زمانێکی شیرین تیم بگه یه نن که ئه وه هه له یه؟! ئهم هه لسو که وته نه ده بوو هیچ کات که سیکی په روه رده یی بیکات. پتویسته ئه وانه ی که ده بته پیشه نگ بۆ که سانی تر ژور جیاواز بن. گه ر نا ئیمه کی بکه یه نه پیشه نگ بۆ خۆمان. ماموستا چیدی ئه مانه دادم ناده ن.

سالانی ناوه ندیم

ژیانی ناوه ندیشم ژور له مه جیاواز نه بوو، به لام هه موو ئه وانه ی دهره و به رم به تایبه تی ماموستا کانی قوتا بخانه م ژور باسی زیره کی منیان ده کرد.

له و سالانه دا دوو پرودا یی تر له سه ر سه کزی ژیانم خویان نمایش کرد. ده مه وی سه رنجتان بۆ لای ئه و دوو پرودا وه پابکیشم، یه کێکیان به م شیوه یه بوو:

هاوپیتهکم بهناوی (عائیشه) باوکی زۆر دهوله‌مەند بوو. له‌به‌ر ئەمه هه‌میشه جلی جوانی ده‌پۆشی و خه‌رجی زۆری ده‌کرد. هه‌موو پشووێ وانه‌یه‌ک ده‌چوو بۆ کافت‌ریا شتی ده‌خوارد و منیش له‌ دووره‌وه سه‌یرم ده‌کرد و ئیره‌یم پێی ده‌برد چونکه هیچ پارهم پێنه‌بوو.

پۆژێکیان جووتێک کاله‌ی زۆر جوانی کړی بوو، منیش که بینیم زۆر هه‌زم لێکرد. به‌ بیرم دیت چووم له‌ سوچێکدا تیرتیر بۆی گریام. یه‌که‌م تاوانێک که له‌ ناخدا هه‌ستم پێکردبێ له‌و پۆژانه‌دا تووشی بووم. مامۆستای وانه‌ی تورکیمان باسی بیرى مارکسیزم و بێ دینی بۆ ده‌کردین. یه‌که‌مین که‌سێک که بویه هۆی تێوه‌گلانم به‌ فیکری (مارکسیزم) و بێ دینی، مامۆستای وانه‌ی تورکیمان بوو. مامۆستای وانه‌ی تورکیمان به‌رده‌وام هیژشی ده‌کرده سه‌ر موسولمانان و دین و ئیمانیا‌ن و باسی مارکسیزم و بێ باوه‌ری بۆ ده‌کردین، گرنگی زۆریشی به‌مه‌ ده‌دا. له‌هه‌موو وانه‌یه‌کدا نه‌وه‌نده سوکایه‌تی به‌دین و خودا ده‌کرد که به‌ بۆچوونه پوچه‌کانی ئێمه‌ی له‌و ته‌مه‌نه بچوکه‌دا خستبوویه ژێر کاریگه‌ری خۆیه‌وه.

مامۆستا (ئه‌ردال) قوتابییه‌کانی له‌ به‌شی ناوخۆیدا کۆده‌کرده‌وه یان ئیواره ده‌هات بۆ لامان، که ده‌شه‌ات میوه یان نه‌سته‌له‌و قاوه‌ی ده‌هێنا له‌گه‌ڵ خۆی و به‌ سه‌رماندا دابه‌شی ده‌کرد. ئێمه‌ش له‌ خۆشیدا هه‌ڵده‌به‌زینه‌وه‌و، هه‌موو به‌یه‌که‌وه به‌ یه‌ک ده‌نگ هاوارمان ده‌کرد: "خۆشه‌ویست‌ترین مامۆستایه مامۆستا ئه‌ردال".

ده‌یه‌نایان له‌ ته‌نیشت خۆی دا‌یده‌نیشان‌دین و گرنگی زۆری پێده‌داین و دواتر ده‌ستی ده‌کرد به‌ قسه‌کردن. زۆر جوان و کاریگه‌رانه قسه‌ی ده‌کرد. به‌ ته‌واوه‌تی قسه‌کانی پوو‌ی له‌ ناخی ئێمه ده‌کرد و په‌نجه‌ی ده‌خسته

سەر يەك بە يەكى بىرىنە كانمان، چونكە ھەموو ئەو كچانەى كە لەوى بىوون
بى كەس و بى نازيان ھەتيو بىوون و پىئويستيان بە زۆرتىن خۆشەويستى
و گىزگى پىدان بوو، مامۇستا كە شمان لە بەكارھىنانى ئەمەدا زۆر
شارەزابوو.

ئىستا بىر لەو ھەكەمەو ھەكەمەو ھەكەمەو (ئەردال) چەندە ھەولى ئەو ھە
دەدا ئەو شتانەى لە مېشكماندا بوو دەريارەى خوا و پىغەمبەر و دىن و
ئيمان و قورئان بىسپىتەو...! مەزۇ يەكجار دىتە دونياو... مەندالېنە بە
ئارەزووى خۆتان بژىن... لە كەس مەترسەن، سەرىست بژىن، كاتىك لە
ژياندان تامى ژيان بگەن، لە بىرتان نەچىت بۆ ئەو ھەى بە يەكسانى بژىن و
كەس مافى كەس پىشپىل نەكات كۆتايى بەم سىستەمە نايەكسانە بىت،
پىوستمان بە سىستەمىكى كۆمەلايەتى بەھىزە و، ئىمەش لە پىناوى
داھاتوويەكى گەش بۆ ئىو ھەمىشە لە ھەولداين، گەر ئەو پۆزانە ھاتن،
ھەموو كەس يەكسان دەبىت و كەس مافى كەس زەوت ناكات.

زۆر زوو كەوتىنە ژىر كاريگەرى ئەم بۆچوونانەى مامۇستاو. ئىمەش
كە خاوەنى پاشخانى بۆچوونىكى دىنى بەھىز نەبوون لە ماو ھەىكى زۆر
كەمدا وامان لىھات كە شانازيمان بەو بىرەو ھەكەمەو.

بەلام پىويستە دان بەو ھەكەمەو بىنەم بابەتەك ھەبوو ئەو ھەى ئايا كە
مەزۇ بوو بە خۆل دووبارە چى لىدەت، واتە زىندوو بوونەو ھەى دواى مەرگ
كە ھەمىشە ھەك سەدايەك لە ناخەمدا دەزىنگايەو ھەى تىنەدەگەيشتم كە
ئەگەر زىندوو بوونەو ھەى لىپرسىنەو ھەى ھەبىت ئەمە چۆنە؟ كە سىپكىش
نەبوو كەمەك پوونگەرنەو ھەى بەداتى لە سەر ئەم بابەتە...

دووم پووداو ئەو ھەكەمەو ھەكەمەو مامۇستاي وانەى (ئايىن)ماندا
پوويدا.

له پۆلى دووه مى ناوه ندى بووم. مامۆستاي وانەى ئاين له حاله
 تىگە يشتبوو و زۆر گرنگى پىده دام. هەندى جار دەهات هەر
 پىداويستىيەكم ببوايه بۆى دابىن دەکردم، بە تاييه تى له جه ژنه كاندا
 خەرجى دەدامى. ماوه يەك بە هۆى هەلسوکه وتى جوانى ئەو مامۆستايەوه
 خوشەويستى خواو دىن و قورئان له دلەدا چەكەرەى کرد، دەتوانم بڵىم
 يەكەمىن تىگە يشتنم بۆ دىن لەو کاتانەدا بوو. بەلام سەد داخ بە هۆى
 بووداوەکانى پۆزگارەوه ئەم بارە زۆرى نەخاياند. هەميشە ئەو
 مامۆستايەم هانى دەدام بۆ خوێندنەوه و سەرکەوتن. پىى دەوتم تۆ
 دەبىت سەرکەوتو بىت، ئەوه تاکە پىگە چارەى تۆيە گەر نا چارەى
 دىکە نىيە. يان دەبىت سەرکەوتو بىت يان لە ناو زەمبەلەكى ئەم
 ژيانەدا دەشيلرئيت و دەپۆيت، ژيان بۆ کچىكى تەنها زۆر ئەستەمە، لەبەر
 ئەوه دەبىت زۆر بەهيز بىت، هەر لەبەر ئەمەشە دەبىت باشترين خوێندنگە
 و باشترين خوێندنت هەبىت، گەر هەول بەدەيت ئەمە بە دەست دەهئىت،
 لەبىرت بىت گەرەترين دالەهەى بى نەوايان خواى گەرەيه. ئەو هىچ کات
 پەنجى بەندە نيەت پاک و بىگەرەدەکانى و هەولەکانيان بى هودە ناکات .

دنيا بووم کە هەموو ئەو شتەهەى مامۆستاگەم دەيوست بوون.
 بەلام پىگاكانى ژيان ئەوه نەدە پىچاوپىچ بوون و ئەوه نەدە لىژيان تىدا بوو
 کە بەرەوه خواريان بردم، بە جۆرىک نەم توانى بەو ئامانجەم بگەم کە
 مامۆستا بۆى ديارى کردبووم، ياخود خاوهنى دەوربەرک يان توانايەك
 نەبووم کە يارمەتيم بەدەن بۆ هينانە دىيان . گەر ئەمڕۆش بەو مامۆستايە
 بگەمەوه کە لەو پۆزە تەنگانەدا يارمەتى دەرم بوو بە هەمان گورپى
 خوشەويستىيەوه بەرەو پووى دەچم، چونکە تا ئىستاش له ناخدا هەندى
 خوشەويستى و سۆزى دەگەمەن ماوه تەوه کە تاييه تە بەوهوه .

- ماندوو بووم که میك پشوو دهدهم هه رچه نده درهنگه، گهر بئمه وه
سه ر خۆم، ئه وه درێژهی پێدهدهم گهر نا ئه م نامهیه ناگاته دهستی
به پێژتان.

بۆ ئێمهش کات درهنگ بوو، شهو بوو، بهلام به جۆرێک نه مان دهتوانی
واز له نامهکه بهێتێن. وه ها نامهکه خستبوینی تێپامانه وه که بواری هیچ
شتیکمان نه بوو.

به خێزانه کهم وت:

- با ئێمهش تا پارشیو پشوو بدهین.

- وتی: نه خێر، گهر پشوش بدهین من خه وم لێناکه وێت. ده بێت
نامه که تا کوتایی بخوینینه وه.

- هیچ نه بێت باما وه که پشوو بدهین تا که میك چالاک بینه وه.

وامان کرد، هه م ئه وهی که خویندبو مانه وه شیمان ده کرده وه و
تاوانبار هکانمان دهستنیشان ده کردن و ئه و پێویستی و ئه رکانه ی له
ئه ستۆی کار به دهستاندایه له گه وه وه بۆ بچوک ده مانخسته به ر په خنه و
ههستی به ر پر سیاریتی.

دواتر ده ستمان کرده وه به خویندنه وهی :

به "دووباره سلاو مامۆستا" دهستی پێ کرد بوو.

بهشی دووهم

قوربانیی دهستی ته نیایی (سالانی دواناوه ندیم)

پوخته‌ی ئەم به‌شه:

زۆر ته‌نیاو بێ‌هاوکار و پشتیوان بووم له‌به‌رامبه‌ر فێل و داوه‌ پێ‌ مه‌ترسییه‌کانی ئەم ژيانه‌ تالە‌مدا. خه‌يال و خولیا گه‌نجانە‌کانم وایان کردبوو که زۆریک له‌ پاستییه‌کان نه‌بینم. له‌به‌ر بێ‌ ئە‌زموونیم توانای جیا‌کردنه‌وه‌ی پاست و هه‌له‌کانم نه‌بوو.

له‌به‌رئه‌وه‌ی که‌وتبوومه‌ نێو ژینگه‌یه‌که‌وه‌ که‌ ده‌ورو به‌رم به‌ مرقه‌ خراپ و نیاز پیسه‌کان گه‌رابوو، زۆر زه‌حمه‌ت و سه‌خت بوو بۆ منیکی ته‌نیا که‌ به‌رگه‌ی ئە‌و بارودۆخه‌ بگرم. پێش ئە‌وه‌ی چاوم به‌ پووناکی ژیان بکه‌ویت، تاریکی و نا‌ئومیدی ده‌ورو به‌ریان ته‌نیم...

له گهل دوورپواندا

له كويډا وهستام له ويوه دهست پيډهكهم:

باسي سهردهمي دواناوهندي دهكهم...

دواناوهنديم ... ئاه ئه سهردهمه ... ئوميددهكانم پيش ئه وهى چرځ

بگن پوكانه وه، ئه سهردهمهى بوومه ديلي تاوانهكانم ...

چى دهبوو گهر ئه مه خه ونيك بوايه و كاتيک له خه وه لېسامايه
پوشتبووايه و نه م ديتهبايه ته وه، با ئه و سالانه هيچ نه زيامايه، نازانم ئه و
دوورپوانه ي دپنده ئاسا په لامار ده دهن و گوځ ناده نه ئه وهسته پيروزانه
چيان لى ده ويستم؟

زور بير له وه دهكه مه وه ده ليم با له شوپينيكي چولدا، له دوليكا به
نه خوښنده واري بامايه ته وه و له ناو كومه ليك په شه ولاخ و مېر بزنډا،
له ناو خانويه كي پوخوا و له گهل چهند منداليكي لاسار و هاوسه ريكا كه
هر هيچ نه بيت ليم حالي ده بوو، زور ساده زيا بام! به لام چى له م زيانه
بكه م هر چنده به ناو به ناگا و پوشتنېرم! به لام ئوميددهكانم وهك شهخته
سه هول به ستويانه، ئه و زيانه نه بوو! ... كه نه شېبو نازانم نيتستا ئه م
خه يالاتانه بؤ دهكهم. پيډه چيت ئه وهسته و تاسه يه له ناخمدارو
بيت، هه ندى جار زيندوو ده بيتته وه. قسه يه كه هيه ده ليت: ((تا گيان
دهرنه چوپيټ ئوميدى هه ر تيدايه)) گهر بؤ ئه مه و ترابيت راسته .

با دوپاره بگه پښنه وه سهر ژيانی دواناوه ندیم...

ژيانی دواناوه ندیم... نو به شعی ژيانم که هرگیز نامه ویت گهر بق
ساتیکیش بیت بیرم بکه ویتته وه، چونکه پرئیش و ژانترین ساته کانی ژيانم
بوو. نو که سایه تییه پاک و به رزه ی که له دایکمه وه بوم مابویه وه له و
سالانه دا له لایه ن هه موو نو که سه به دره فتاران وه شتوینرا و که سایه تیم
به باچوو. ناخ... ناخ... چی ده بوو گهر نو سالانه نه ژيامایه !!!

له نښه ندی جوش و خروشي تاره زووه کانی لاویتیدا بووم... خوتان
ده زانن نه تمه منه ته منی بی ناگایی و بیرکردنه وه یه له هر شتیک به
جوریکي زور جیاواز. له تمه منه دا هه موو شتیکت ده ویت، هه موو شتیک
جوان ده بینریت. هر شتیک ده که یت زور به گوروتین و شوق و زه وقه وه
ده یکه یت. حه قیقه ت پهنکی نه ندیشه ده گریت و عاتیفه ش لوزیک ده کاته
دیلی خوی. له تمه منه دا ده که ویتته ناو خوشه ویستی دروینه وه و
سه رابه کانت لی ده بیت به میږگ. له گه ل گه نجانی به دره فتاردا
ده گوزهرینیت و کومه لیکیش له په نادا مشتیان لی خوش کردویت و ....

هه موو هاوړپیکان له که یفی خویاندا ده ژیان، کراسیان، مودیلی قر،
هه مه چه شنه بونی خوش، هه موو نو جوانکارپیانه ی که کچیکي گه نج
هه یبوو... به لام من له دهره وه ی کومه لکه و هاوړپیانه وه و بی به ش له
هه موو نو خوشیانه به ته نیایی ده مگوزهراند...

له گه ل کیدا بدویم؟ خو هیچ خالیکي هاو به شمان نییه باسی بکه م؟...
باسی نو خه رجیبه ی باو کم بکه م که پتی ده دام، یا له و میوانانه ی که
دوینی هاتنه مالمان بدویم؟ یا خود باسی نو و گه شته مان بکه م که له گه ل
ماله وه به نوتومبیله که مانه وه کردمان به ناو شاردا؟

ناچمە ناو ئەو بابەتانەوہ چونکہ هیچی نہ بوو بە نسیم و نہ متوانی
وہکو ئەو ژیانە بزیم، تەنہا ھاورپیئەکم ھەبوو کہ ناوی (ئەمینە) بوو. زۆر
جار ئەوہی لە ناخدا ھەبوو بۆم باس دەکرد، باوکی مامۆستای سەرەتایی
بوو. کچیکی زۆر سەنگین و پەفتار شیرین بوو.

لەگەڵ ئەوہشدا زۆر زیرەك بوو. ئەمینە زۆر زوو لە شتەکان
تێدەگەشت و دەرکی پێ دەکرد، سەرەپای ئەوہی پەرەردەییەکی زۆر
جوانی لە خێزانەکیەوہ وەرگرتبوو. ھەندیک لە کال فامەکانی ھاورپیئەمان
مامەلە و ھەلسوکەوتە نمونەییەکانی ئەمینەیان پێ ھەرس نەدەکرا و
تانەیان لێدەدا و پێیان دەوت: (کۆنەپەرست، دواکەوتوو، و لەم قسانە...)
شاھ... خۆزگایە منیش وەك ئەمینە (کۆنەپەرست) بوومایە! بەلام
پاکیزەیی و کەسایەتیم لەدەست نەدایە...

من جگە لە چاکە و دڵسۆزی چی ترم لە ئەمینە نەدی و هیچ
بەرھەستییەکی نوێ خوازیی نەدەکرد. ھەولێ زۆری لەگەڵم دا تا منیش
وہك خۆی ئاكار سەنگین و جوان ھەلویتست و وەر بەرزیم، کتییێ زۆری
پێدام. بەلام تەنہا لەبەر ئەوہی زویر نەبێت وەرم دەگرت ئەگینا هیچم
نەدەخویندەوہ، ھەر بۆیە دەتوانم سالانی خویندنی ئامادەبیم بە سالانی
نامۆیی لە پۆحانییات ناو بنیم.

پۆژێکیان ئەمینە بانگەپشتی کردم بۆ مالی خۆیان. دایکی زۆر بەگەرمی
بەخیرھاتنی کردم. خوانێکی نایابی بۆ ئامادە کردبووین، ئامۆزگارییەکی
زۆری کردین. درژەہی ئامۆزگارییەکانم لەیاد نەماوہ، بەلام بیرم دێت کہ
پۆشتم پاکەتێکی خستە دەستمەوہ. کاتێک کردمەوہ بینیم ھەندێ پارە و
خاویەك و جوتێك نەعلی تێدا بوو. زۆر سەرسام بووم نەك بە دیارییەكە
یاخود بە ووردییەکی دایکی ئەمینە، بەلام بەو ژیانە بەختەوہرە

خیزانه که یان و به بوونه خاوه‌نی دایکیکی ئاوا و به‌و په‌یوه‌ندییه گهرم و
گورپه. ئەمانه هه‌موو ئەو ئومێد و هه‌سره‌ت و بیرو و خه‌وانانه بوون که
ژیانیان داگیرکردبووم. ئای دایه! ئەگەر ده‌ترانی چه‌نده بیرت ده‌که‌م!...

له زۆر زووه‌وه پو‌خسارتم نه‌دیوه،

ئهم باره من ده‌کوژیت،

مه‌پرسه حالم له هاتوو‌ان و پو‌شستوو‌ان،

سیمات ده‌رخه دایه، بۆ ئهم تاقانه‌یه‌ت بیه هه‌توان...

له دواناوه‌ندییدا نه‌متوانی ده‌ووبه‌ریکی باشم هه‌بی‌ت. هه‌ستم به

به‌دنیازی هه‌ندی له گه‌چه‌کان کرد. به‌لام به هۆی ته‌نیایم و بی

چاره‌ییمه‌وه وازیان لی نه‌ده‌هیتام. هه‌ندیکیانم زۆر باش ده‌ناسی، ئەوانه

ته‌نها ده‌یانویست بۆ کات به‌سه‌ری‌ردن له‌گه‌لم بن. منیش زۆرم له خۆم

ده‌کرد و پووم نه‌ده‌دانئ. واته باشه‌کانیان ده‌ستی من نه‌ده‌که‌وتن و منیش

خرابه‌کانیانم نه‌ده‌ویست.

له خو‌پ‌ئ‌ئ‌نگه هه‌ندی گه‌نجی چه‌پ هه‌بوون که زۆر جار ده‌چوومه لایان

و له کۆبونه‌وه و دانیشته‌کانیاندا به‌شداریم ده‌کرد. له‌به‌رئ‌ه‌وه‌ی له

فه‌لسه‌فه‌ی تیگه‌یشتنی ئی‌مه‌دا هه‌یزکی مه‌عه‌وه‌ی (واتایی) نه‌بوو له ژياندا تا

ملی بۆ دابنه‌وێنین، بۆیه خۆمان به‌ناچار نه‌ده‌زانئ پابه‌ندی هه‌چ پ‌ئ‌سایه‌ک

بین. هه‌لبه‌ت چه‌مکی دین له به‌رایئ ئهم لیسته‌دا بوو. بۆیه به

سه‌ربه‌رزیه‌وه به‌شدارئ چالاکیه‌کانیانم ده‌کرد. له‌وه گرنگتر بۆ کچیکئ

لاوی ته‌نیای بی‌چاره‌ی وه‌ک من به پ‌ئ‌گای پ‌زگاریم ده‌بینئ، به‌لایه‌نی

که‌مه‌وه ده‌مو‌یست وابئ. چونکه هه‌چ نه‌بی گه‌نجانی ئه‌وئ منیان وه‌ک

مرۆفیکئ ئاسایی ده‌ژمارد و پ‌ئ‌زیان لی ده‌نام، به‌لام به‌داخه‌وه که‌وام

هه‌ستکردبوو...

ئەو گەنجە بېياكانەى لە چوار دەورم بىوون ھەندى جار زىدە پرە وىيان دەکردو منىش بە گزياندا دەچووم، گوايا بەم شىۋەيە خۆم دەپاراست. وای ئايسىلى داماو وای.... بەو دەستە ئاورىشمەو چۆن شەر دەكەيت و پارىزراو دەبىت؟

بەوئى و نەمەوئى چىتر كە وتبوومە بارودۆخىكى واو كە خۆشم دەمزانى خۆم بۆ ناپارىزىت. منى داماو ھەر چوارلام بە دوژمن تەئرابوو.... بە جورىك كە نەمدەتوانى بزانم كى دۆست و كى دوژمنە. ياخود پىوانەكانى من نەياندەتوانى ئەو لىك جودا بكەنەو.

ژينم سەرەونخوون بوو:

بەردەوامم لە گىرپانەوئى ئەو ژينە پىزىپەرەى كە ھىچ بەزەبىيەكى بۆم نەبوو...

بەلى، ئىدى ئەو پۆزانەى بۆ من ناخۆشترىن و تالترىن تراژىدىيان بەخشى نزيك دەبوونەو. ھىچ كات بىرم لەو نەكردبوويەو ژيانم بەو پادەيە دابپمىت و ئومىدەكانم لە پەگەو ھەلېكىشترىن، بەلام ئەو دۆخەى بەبى پەرەو و بى بىركردنەو تىتى كە وتبووم ھەر زوو ھەوالى ئەوئى دابوو، بەلام تاوانەكانى لاوتىتم پىگەيان نەدام دەرك بەو بارە بكەم، گەر ئەو تاوانانە نەبوايە ئەو ئىستە لىرە نا، بەلكو لە شوئىنىكى تر دەبووم.

ئەو پووداوە ھەژىنە.. ھەركات چمكىكم بىر دىتەو، زىاد لە خودى پووداوەكە، پىشەكىيە ئامادەكراوەكانى، مووھەكانم گرز دەكەن و ھەستى نەفرىن لەخۆكردنم تىدا دەبزوئىن.

سەرلەنوئى ساراي ئەندىشە لە خۆيدا ونى كردمەو...

ئەو پشكۆى پەشىمانىيەكى بى ھودە بوو و ھەناومى دەقراچاند.. ھىچ كەس ئاگای ئى نەبوو. بەلام بە چى دەچىت؟! كۆرە دەولەمەندىكى بەناو

بانگ که هیچ باکیکی به دونیا نییه.. لافی پاستگویی لیده دا، پاستر بلین و هستایه کی شاره زاو پتویییه کی فیل باز بوو. منیش کچیکی لاوی ساویلکه. نه م فیلمه هر له سهره تاوه دیار بوو که به فرمیتسک کوتایی دیت.

به لام وهره نه م میتسکه پووچه ی من حالی بکه. به موی نه وه ی که به هره یه کم هه بوو له وینه کیشاندا، به شداریم کرد له و دهسته یی که ماموستای هونه زمان پیکی هینا بوو. پیشه نگی دهسته که ش کوری سیاسه تمه دار و بازرگانیکی ناسراوی نه و ده شره بوو که ناوی (چاداش) بوو. چاداش خویندکاریکی دیار بوو له خویندنگه که ماندا. هه رجوره چالاکیه ک بکرایه ده بوو به به شداریمون یاخود به پیکه خستنی نه و چالاکیه پوئیکی بگتیرایه.

به پشت به ستن به ده وله مهنديه که ی باوکی، ماموستا کانش زوری به ی چالاکیه کانیاں به و پاده په پاند، نه ویش نامه ردا نه موی کرد بووه هل و ده رفه تیک بق قوستنه وه ی متمانه و خوش باوه پیی کچه کان. سهره پای هه موو نه مانه له گه ل (چاداش) دا ناشنا ببووم و ته واو شهیدای یه ک ببوین و لیک جیا نه ده بووینه وه.

نه مینه ش زور زیر و تیگه یشتوو بوو، زورجار ناگاداری ده کردم وه: "نه و کوپه که سیکی بی باکه، ناگاداری هه لسوکه ورت به". هه ر که س گه وره یه ک یان پی نیشاندهریکی نه بیّت سهری به هه موو گزشه یه کدا ده کات. وه ک ناشکرایه مرؤ له و ته مهنده خوی به خاوه نی بۆچوون ده زانیت و چاوی له ناست پینمایی که سانی ترده هه لئا به ت. مه خابن واش بوو.

به هۆی ئه وهی به هه ره یه کی وینه کیشانم هه بوو هه ر کات قه له م و کاغه زم به ده سه ته وه ده گرت ده بوو وینه یه کم بکیشایه، جا یا بینا و خانوو یان وینه ی هه موو ئه ندامانی خیزانه کم (که نه م بوو).

زۆر جارانی ش خۆم به خویندنه وهی شیعره وه سه رقāl ده کرد، به تایبه تی خویندنه وهی ئه و شیعرانه ی بۆ دایک نوسرابوون. په یوه ندی و نزیک بوونه وه م له چاداش پۆژ دوا ی پۆژ له هه لکشاندا بوو، به وینه ی دوو هاوپی سه ر پاست و دلسۆز پلانی گه شمان ده کیشا و زه مینه ی فشه لی داهاتوو یه کی ساخته مان تاوتوی ده کرد. ئه مه له و زیانه ویرانه یه مدا شتیکی هه ر زۆر ئاسایی بوو. زیاد له مه ئه وه شی پی پاگه یانده بووم که به کۆتایی هاتنی وه رزی خویندنمان ده م کاته بوکیکی شوخی خانه واده به ناوبانگه که یان.

به لام... به لام سه ره نجام چاوه کان کویرین و هه نگاوه کانیش به رپی خۆیان نه بینن! ئه مینه هه ر زوو پیشبینی ئه م ده ره نجامه ی کردبوو، هه ر بۆیه زۆر هه ولیدا تا منیکی هه تیوی بیکه س زیاتر زیانم به ره و فه وتان نه چیت. به هه موو هیزیه وه پیگری ده کردم، نموونه گه لیکی زۆری بۆ باس ده کردم تا په ند وه ریگرم و چه ند باره نه که ومه ناو هه مان هه له وه. زیاد له گوێ نه گرتنیش لی، جارێکیان پرکیشیم کرد و هاوارم به سه ریدا کرد: "هه رله به ر ئه وهی خۆت که سیتی وات ده ست نه که وتوو ه ئیره یی به من ده به یت!!!"

جا ئه و پۆژه په شه و کا بووسی تارما ییه کانی... چاداش پۆژیکی شه مه به بانگه یشتی مالی خۆیانی کردم.. به هانه ش بۆ ئه مه: "گروپیک کچی تر دین بۆ ما ئمان سه یری ئه و وینه و تابلویانه ده که ن که کیشاومه. هه ر به و بۆنه یه شه وه سه رو په رداخ چا ده خۆینه وه" منیش بی بیرکردنه وه

قه بولم کرد. "گه وره کانمان جوانیان قه رمووہ که بارووت و ناگر پیکه وه
هه لئاکن. مه گه ر چهنده پاسته که کوپ و کچیک پیکه وه بن سیته میان
شه یثانه!"

چیتری نه و یادگار ییه تاله باس بکه م؟! به خیانهت کردن له خوم و
دایکی نازیزم، نه و دایکه ی وانه ی دین و ژین و ئیمانی به خه لکی دهوت له و
ماله هاتمه دهر. نه و ناپاکییه نه وه ننده گه وره بوو که لیخوشبوونی
نییه! .. سه ره نجام وه ک پیشبینیتان کردبوو به زور له قه فه سی
ده ستریزیدا توندی کردم. منی ساویلکه بوومه کوپله ی ناره زووه
نازه لییه کانی دپنده یه ک و به چرنووکه زه هراوییه کانی پاکیزه یی لیدامالیم.
نه م پووداوه به ته وای مانای تیاچوونی من بوو. بۆ یه که مجار سه دای
پووگانه وه ی هه موو نه و هیواو نامانج و ناواتانه ی که دامنا بوون بهر گویم
کهوت، هه موو نه و شوک و باره ناچیز و پووداوه له رزیزنه رانه
دیوه زمه یه کیان بۆدروست کردم و بووه له که ی شهرمه زاری به ته ویلی
که سایه تیمه وه، ویست و حه زری ژانمی سه ره ونخون کرد، کۆشکی
که سایه تی مرقفیک پووختنرا، پاکیزه یه ک له ژیر پی نرا، مه گه ر نه وانه هیچ
به ها و سه نگیکیان بۆ مرقف دانه دهننا، مه گه ر ئیمه ی کچان جگه له پارچه
گۆشتیک بۆتیرکردنی ناره زووه نزمه کانی نه وان چیدی نه بووین.

فه ریاد و هاوارم له ماله که دا هه موو خه لکی باله خانه که ی هینابوویه
سه رپی! به کی چی؟ نه وه ی پلانی نه و ته له به ناپاکی چنراوه ی دانابوو
کاری سه ره تایی بۆ نه وش کردبوو. مه گه ر چی که هه موو هات و هاوارم
ته نها خوم بیستبووم! ..

نه و پۆحه پاکه م، سه رتا پای جوانییه کانم، هه موو نه و بیره ناسکانه ی
بۆ داهاتوو هه م بوون، هه موویم له و ماله دا به جیه یشت ..

چیتر من نہ دہڑیام، وہکو مردوویہ کی زیندووم لپھاتبوو، دہ بیٹ ہوشم
لہ دہست دابوویٹ کہ خیانتہم لہ وئہ مانہ تہی دایک و باوک و برا نازیزہ کہم
کرد!.

ہہ وئی خوگوشتنیشم سہری نہ گرت:

بیرکردنہ وہم لہ کار کہوت، ئیتر بہردیک بووم، جہستہ یہ کی بی پوج.
تا ہاتمہ وہ بهشی ناوخوی سی جار ہہ وئی خوگوشتنم دا .. سی جار
خوم ہاویشتہ بہردہم تاہی سہ یارہ وہ، چہندہ نارہحت بووئو مردنہ!
دہمہ وی بمرم قہدہر پیگہی خوگوشتنیشم نادات! چیتر ناتوانم بڑیم.
ئوتومیلہ کانیش نام شیلن، دہ لئی شوقیریان تہنہا بق منہ! پوژانہ
چہندہا پروداوی ترافیک دہ بیٹ، چہندہا کہس دہمریٹ، لہ کوین؟
ئہی بق من نامرم؟ .. نازانم ہہردہ لئی ہیزیکی شاروہ پیگرہ لہ مردنم.
ہاتمہ وہ بق بهشی ناوخوی، زور شہکت بووم، چہندہ پوژ بہ بی
خواردن و خواردنہ وہ ژیانم بہسہر برد، زیاد لہ وەش نہ دہچووم بق
خویندنگ، تہواو پووخا بووم...

تہنہا دؤستم، ہاوپولم، ئہمینہ چہندہ جار ہاتہ لام. زور تکای
تیادہ کردم کہ لہ خویندن دانہ بریم تہنانت جاریکیان دایکیشی لہ گہل
خوی ہینابوو.

بہ لام من ہیچ گویم نہ دانی چونکہ بہ لای منہ وہ ہہموو شتیک بہ پایان
گہیشتبوو...

تہنہا پیگہ چارہشم شاردنہ وہی ئہو جہستہ گوناہکارہم بوو لہ پہنای
مہزارگہ یہ کدا. چونکہ ہہروہک لہ ژیاندا بہ تہنہا بووم یا لہ مردنیشدا دور
لہ دؤست و ہاوری و خزمان و نزیکانم بم..

نه متوانی به ره لهستی پيداگريه کانی نه مينه بکه م و به سه رهاته که ی لئ
 بشارمه وه . که شهرمه زاريه که م بؤ گتپرايه وه هه روه که نه وه ی پووداوه که ی
 پيشتر بينيبيت، زؤر به لايه وه مايه ی سه رسامی نه بوو، چونکه زؤر جار
 هؤشياری ده دامی که له گه ل هه موو که س به يه که جؤر پهفتار نه که م..
 نازانم بؤچی تينه ده گه يشتم و گويم بؤ نه ده گرت..!

ته زووی نه فرين و قيزله خؤکردنه وه جهسته ی نه تک کراومی هینابووه
 له رزه . به هيوای چاره يه که بؤ نه م ده رده بی چاره يه خؤم لای باوکی
 چاداش بينيه وه، بپارمدا خيانه ته ی کوپه که ی بؤ باس بکه م (به لکو
 سؤزی بؤم بجوئی و به زه ييه کی پيمدا بيته وه و له م بی ده ره تانييه پزگارم
 بکات).

هه موو نه و پلان و پووداوه قيزه ونه م به ده م فرميسکه وه بؤ باس کرد،
 به لام سه د داخ، به بی هيچ شهرمکردنیک، سه ره پای نه وه ش که وه که
 پووداویکی زؤر ئاسایی ده هاته پيش چاوی به ره و پووم وتی: من کاتی
 نه م نيه له گه ل که سيکی سؤزانی وه تۆدا به فيرۆی بده م، برۆ سه يری
 به رپیتی خؤت کردبا و ئاگات له هه لسوکه وتت بوايه ..!

نه م هه لويسته نامرؤفانه يه هينده ی تر زامه که ی کولاندمه وه . هه
 به وه وه نه وه ستا، هه روه که بلتی شايسته ی زياترم، هه ستايه سه رپئی و
 به ده نگيکی به رز به پوومدا: برۆ ده ری و له بهر چاوم ون به، گه ر نا هه ر
 ئيستا پؤليس بانگ ده که م تا بؤ هه تا هه تايه بته که نه زيندانه وه .

فرپئی دامه ده ره وه، هاوشيوه ی زيل له سه ر نه و شؤستانه که وتم.
 ته نها شتیک له و کاته دا به بيرمدا ده هات مردن بوو، به لئ نه و، واته
 مردن تاکه ده رگايه که بوو که ده يتوانی خؤيم بؤ بخاته سه ر پشت و
 بمگوزيته وه بؤ ولاتی (ناديار). جار جاره ش سيپه ری وته کانی نه مينه

دەكەوتە سەر يادگەم و راست وێژی ئەو و سەرکەشی منی دەهێتایە پێش
چاوم.

زۆرجار دەبوت: ئایسێل هەر کەس یادی خوا لە دڵیدا نەبێت و لە تاو
لە دەست دانی خۆشەویستی ئەو خۆشویستراوە ئەزەلییە پانەچەلەکی،
دەستی دەچیتە هەموو کاریکی بەد و نەشیاوێوە. مەگەر چەندە راستگۆ
بوویت...!

باوەڕ دەکەیت یان نا! تاکە بەرەبەست لە ئەنجامدانی ئاوها کاریک
بریتییه لە پشکووتنی گۆلی خۆشەویستی پەرورەدگار و ترسی پەنجانی
ئەو خۆشەویستە لە دڵندا. گەر نا خۆراگرتن لە بەردەم شالۆی سەختی
نەفس و هەلچوونی ئارەزووە ئازەلییەکانی جەستە کاریکی ئاسانە.
دووبارە دەستم کردووە بە لادان، هەندێ جار وام لێدیت ئازارەکانم
دەمبەنەوێ چەند سالی پابوردوو و بەرەو ئەو نشووستی و مەینەتیانە
پاپێچم دەکەن.

ئەو کارەساتە چاداش بەسەری هێنام هیچ چارەیهکی بۆ
نەهێشتبوومەوێ جگە لە پەنا گرتن بە پەرورەدگار.

هاوارم دەکرد! خودایە یارمەتیم بدە.. گەر لە پێش لام دابێت بەلام خۆ
دوا پەناگەم تەنها و تەنها تۆیت. توانای خۆت پێشانی ئەو خائێنانە بدە..
ئەم بەندە لاوازهشت لە تەنگانەدایە، خودایە چی دەبێت یارمەتیم بدە.
ئەو پارانەوێهێ چەندە باریکی نامۆ بوو! هەرۆک دەما و دەم ئەو نزا و
پارانەوێهێم گیرا بوو، و لە ئاسمانەوێهێ راستەوخۆ وەلامی نزاکانی من
دراپێتەوێ، پاش ئەو پووداویک پوویدا کە بە بۆچوونی ئەمێنە (دەستی
یارمەتی خوداییە).

له بیرى نه وه دابووم پیتش نه وه ی بمرم پلانی له ناوبردنی چاداش دابنیم
و گورزی تۆله ی خۆم بوه شینم. له م سه رو به نده دا نه مینه به هه ناسه
برکێوه خۆی کرد به ژووره که مدا...

سه ره نجامی ناپاکی

له نامیزی گرتم و به هه ناسه ی پچر پچره وه وتی:

- نزا کانت لای یه زدان گیرابوون..

به مه راقه وه پرسیم:

- چی بووه؟!..

- چاداش مردووه..!

هه ر که وشه ی مردنم بیست خیرا هه ستامه وه و نامیزم بۆ نه مینه
کرده وه. وتم:

- راستیم پێ بلی، چیت به رگه ی هه لئه تانندن و گالته ناگرم!

- راستی ده لیم، مردووه و ده لین له ماله که ی خۆیاندا خواردنی
ژهه راوی بووی خواردووه. به لام به دروستی هۆکاری سه ره کی نازانریت.
له و کاته دا بۆ یه که مجار نه مه م به دلدا هات: (خودایه...! نه ی
دروستکه ر و سه ره رشتیکه ری کارووباره کانی گه ردوون، به راستی مه زنیت،
ده سه لات و توانات به سه ره موو شتیکی گه ردووندا هه یه). له و ده مه دا له
قولاییه کانی ناخمه وه ئاره زووم ده کرد پابه کم و نه مه به گوینی هه موو
دروستکه راوێکدا بده م.

چه ند بێ باوه پیت به لام له کاتی ته نگانه و بێ نه واییدا خودات به بیر
دیته وه.. "مادده" تاکه ده روزه یه ک بوو که لێیه وه ده مه وانیه بوون. تاکه
زاراوه بوو که زمانی ئاوه زم گۆی ده کرد. جیگایه کی تر بۆ نه مانه
نه ما بوویه وه. به لام نه و به سه ره اته راستیه ک بوو که به ته واوی مانا گومان

بېر بوو. به جۆرېك نه مده توانى خۆم له نىگا پاشكاوه كانى ئەم پووداوه پاز
نامېزانە دەرياز بگەم..!

بىگومان فەرمانپەرەى گەردوون لە سەستەىكى ئاوها خۆش نە دەبوو.
مردنى چاداش ھەرچەندە چارەىەك نەبوو بۆ ئەو ژيانە نۆزەخىيەى كە
تيايدا دەژيام، بەلام ھىچ نەبىت لە ژياندا نەمانى دلدانەوہىەكى بچوك بوو
بۆم...

يەكسەر لە شوپىنى خۆمدا دانىشتم و ھۆن ھۆن دەستم كرد بە گريان،
ئەمە ئەشكى ھەز و كىن و تۆلەىەكى نوئ بوو پىكەوہ. دەبوو لەگەل ئەمە
پابھاتبام، چونكە گەر چىتر بژيامايە بەم جۆرە بوو ژىنم. ئەوہى چووبوو
چىتر ناگەپىتەوہ، ئەو ئومىدە پووخاوانە چىتر ئەستم بوو
بىناكردنەوہيان و، ھەموو ھەستە مردووەكانم زىندووېوونەوہيان زەحمەت
بوو.

بەھۆى داکۆكى زۆر و پىشتگىرى ئەمىنە و مالمەوہيان جارىكى تر
گەپامەوہ خوئىندنگا. ئەو پۆژە تەرمەكەيان ھىنابووہ خوئىندنگا و
بۆنەىەكى ماتەميان بۆ پىكخستبوو. ھىچ كەس لە و پىزىپەرى و كارە بەد و
سەر كەشيانەى كە ئەنجامىدا بوون بە ئاگا نەبوو، ھەركەس دەچووہ سەر
سەكۆ باسى لە لىھاتووى و بلىمەتى و بەتوانايى و قارەمانىتى ئەو وەكو
قوتابىيەكى نمونەىى دەكرد. چەند جار ھاوارم كرد: تگايە كەمىكىش
گوئى لەمن بگرن تا باسى ئەو دىندەىەى ناو پىستى ئادەمىتان بۆ بگەم،
كە چۆن خوئىنى سەتم لىكراوئىكى وەكو منى مژى، بەلام ئەمىنە بەھىچ
جۆرېك دەستى بەرنەدام، چونكە دەيزانى كارىكى چەندە شىتانه
دەكەم..!

ههركهس هه لدهستا له سهنا و ستايشكردنى نه ده كهوت، هه تا هه نديكيشيان فرميسك به چاوانياندا ده هاته خواري. نه مينه نه و ئتواريه برديمه وه بق مالى خوڤيان، له راستيدا نه مده ويست نه و كه شه پاكي ناو نه و خيزانه له كه دار بكم. به لام ناچار يووم نه متواني قسه نه مينه بشكېتم، نه مينه نه دوستي نازار و خه م و ده رده كانم. نه مينه نه دلسوز ناگاي له و ساردييه م بوو له پوي دیندارييه وه، له بهر نه وه زۆربه كات له كه لمدا بوو و ليم جيا نه ده بوويه وه و هه ندي جاريش تيكه لي كه سي دينداري پتده كردم. له لاي براده ره كانم نه وانه نه كه وه كو من بيريان ده كرده وه پزنيكي نه و توم نه مابوو، نه م ده تواني وه كو نه وان شاهانه بژيم. مرقه ده بيت به پزده وه بژي و خاوهن كه سايه تي خوڤي بيت، هه روه ها من كچ بووم، بهانه وي و نه مانه وي ئيمه نه كچان له چه ند پوييه كه وه جياوازين له گه ل كوڤ، كچيك بو نه وه نه پزده سه نكي و كه سايه تيبه كي تاييه تي هه بيت ده بيت ده رك به كومه ليك هه ستيا ري بكات. من نا لي ره دا له گه ل هاوشانه كانمدا ليك تينه ده كه يشتين.

نه مينه نه هاوپم له گه ل براده ره هاوپير و باوه ره كانيدا نه ده گه را، به لكو له گه ل مند زۆربه كاته كانى به خه رج ده دا، ده مزاني كه به باوه پي خوڤي نه رككي پيرۆز نه نجام ده دا و ده ويوست تامي باوه پو ئيماني پاست و دروستم پي بچيژيت.

شاه.. خوزگايه توانيباي! هه ندي جار زۆر نه مه م ده ويست. به لام بونيادي من تواناي نه ويا به ته هه ستيارانه يان نه بوو. له بهر نه وه نه بوو نه بوو... دووباره له باب ته كه چومه ده ره وه، داواي لي پوردين ده كه م ماموستا..

زۆر ماندوويۇم.. كەمىك پىشۇ دە دەم و دواتر دەست پىدە كەمە.
 ھەلبەتە گەر تەمەن بوار بدات..

بەتەنيا و بى پىشت و پەنايەك لە بەرانبەر كۆسپ و لەمپەرەكانى
 بۇزگاردە ۋە ستا بوم.

ۋەك كچىكى گەنچ نەم دەتوانى راستىيەكان ۋەكو خۇيان بىيىنم،
 بەھۆى بى ئەزمونىشمە ۋە راست و چەپم لىك جوودا نەدەكرەۋە، چونكە
 چواردەورم بەكەسانىكى بى شەرم و شىكۆ دەۋرە درابوو. بەرگەگرتن زۆر
 ئەستەم بوو.

پىش ئەۋەى چاۋم بە پووناكى ژيان ھەلبىت تارىكى ژيان بەسەرمدا
 داھات..!

دووبارە سلاۋ مامۇستا

لەمالى ئەمىنەداين:

ئەمىنە بەزۆر بىرەمىيە ۋە بۆ مالەۋە ۋە ئەۋەشى ۋەت كە بەسەرھاتى
 چاداش لای كەس نادركىنىت ۋە نەيدىرگانىدوۋە. بەلئىنەكەى بىرەسەر.
 چونكە تا ئىستا ئەۋەسەرھاتە كەس نەيىيىستوۋە، ديارە كە بەپاستى
 كچىكى دروستە، ئەگەر بىرادرەكانى خۆم بوونايە ھەر لە يەكەم ساتدا
 دەكەۋتە شارانەۋە. يەكەك لەۋ لايەنانەى كەۋا ستايشى ئەۋ دىندارانەم
 بەھۆيەۋە دەكرد ئەم لايەنەيان بوو، ھەر ھىچ نەبىت ئەۋ بەلئىنەى دەيدەن
 دەيپىننە جى، ئەى سەبارەت بە ئىمە جى..؟ ئەۋە ھەر باسى مەكە..

ئەمىنە و باۋكى دەيانويىست رزگارم بىكەن

دايك و باۋكى ئەمىنە زۆر بەگەرمى پىشۋازىيان لىكرىم، مالىكى پاك،
 بۇنى مىسك ئاسا.. لە ھەموولايەكەۋە بەرامەى ئاسۋودەى دەھات. ھات و

هاوار، جنٽو، سوکايه تي، وٽي ناشيرين، فيل ڪرڻ، ياخود هه له بهرام بهر ڪرڻ، هيچ له مانه بوني نه بوو..

له ويدا خوم له شونڀي ڪي هيمن و ٿاسووده به خشدا ده بينيه وه. دايڪي به نهرم و نياني و له سه رخويه ڪوه له ٿاميڙي ڪرتم و به خير هاتنيڪي ڪه رمي ڪردم.

ٿا له و کاته دا يادي دايڪم ڪه وٽه وه و وتم ڪه ريمايه ٿه ویش چاوه رتي هاتنه وه مي ده ڪرد و له ٿاميڙه ڪه رمه ڪي خوي ده ڪرتم و خوار دني خوشي بڻ ٿاماده ده ڪردم..

له ٿاميڙدا هيچ نه نوس تووم، پوومه ته کانم هيچ بهر ليوه ته ره ڪاني نه ڪه وٽه وه.. ٿاه دايه !..

چ ده بو له ٿياندا بمايتايه و بڻ جاري ڪيش بتوتايه: " ڪچم پڙ له شيرينه ڪم " ده زانيت دايه چهنده ٿا تاج و تينووي ده نگتم؟... با لي ره نه وه ستم چونڪه به راستي هر ڪه بيرم ده ڪه ويته وه دو باره هيڙو وزه م لي ده بر پٽ. دايڪي ٿه مينه خوشترين خوار دني ٿه نادولي به جوانترين شيوه ٿاماده ڪر دبو بڻمان. هه ميشه و هه ردهم ٿاوات و هيوام سفره و خوانيڪي به وشيويه بهو ڪه له ڪه ل هه موو ٿه نداماني خيزانه ڪه ماندا پيڪه وه ڪومان بکاته وه و خوار دني له سه ر بخوين. دايڪي به چواره ورماندا هه لده سوڀا و پيداويستيه ڪاني سه ر سفره ڪي ته واو ده ڪرد، به رده وام ده يوت: " ڪچم ٿا له مهش بخو يا ٿا تق بهس ته نها تامي ٿه مه شيان بڪه، ڪچم ٿه م جو ره يان زور به له زه ته. " ٿاي ٿه و خاتوونه چهنده دلپاک و پڙح سووک و خوشه ويست بوو، پيڏه چيٽ هه موو دايڪان به و جو ره بن.

به ٿه مينه م وٽ:

- ده ٿيٽ باوڪت له مال نيه؟

وتی:

- له بهر نيمه ته هات يانی له بهر شه وهی خوارنده که مان به شينهیی و له سه رخویي بخوین ..

چهنده په وشتيکی جوانه ! من به م په فتارانه هيچ پانه هاتبووم. چونکه نه و ژيانهی که گوزه راندبووم نه زاکه تی بیر بردبوومه وه.

پاش نان خواردن چوپينه هوله که که کتیبخانه یه کی گه وره ی پر له کتیبی لیبوو، نه و کتیبانه م هر نه بینیبوو. بینایه که له سه ر شتوای کون بنیات نرابوو، دیواره کانی تابلوی جوړاوجوری پیوه هه لواسرابوون و له ژیر هر تابلویه کدا وته یه کی به پیژ و مانادار نوسرابوو.

نوسراویکیانم تا نیستاش له بیره که نووسرابوو: "نه ی مړوځ خوت بخوینه وه"

له کاتیکدا که من سه یری لای پاست و چه پم ده کرد، باوکی نه مینه به پوویه کی خوش و جل و بهرگیکی رتکوپیکه وه هاته ژوره وه.

که سیکی زور به پیز، به پوویه کی خوش و دهنگیکی نرم و له سه رخوه وتی: "کچی خوم زور به خیرینیت" به لام دهستی دریز نه کرد بۆ ته وقه، هر بویه منیش دهستم دریز نه کرد.

تابلوی کاریگه رانه و به شتوازیکی زور جوان و له سه رخو له باری ژيانمی پرسى، ده مزانی که ده یویست به میهنیتته گفت و دل ناسووده م بکات. گرنگیه کی زوری پندام ..

وتی: کچم، نه مینه زور ده یویست میوانداریت بکات. منیش زورم به لاهو گرنگ بوو خوشحال ده بووم.

- من ماموستام . توش به قوتا بیم ده ژمیردریت. زیاد له وهش مادام هاوړتی نه مینه یت شه وه هر به کچی خومت داده نيم.

منیش ھەر وەکو تۆگە و دەبووم، نۆریەى ژيانم بە بۆياخچىتى و كۆك
 فرۆشتەنە وە بەسەر برد، نۆر ئازارى ژيانم چەشت. بەشدارىم كىردو ئارام
 گرت و بەرگەم گرت. خوداى گەرە ھىچ ئەركىك بە ھەدەر نادات. باوەرم
 واىە تۆش ئەم ئازارانە وەلادە نىيت و ژيانىكى كامەران و بەختيارت
 دەبىت.

سى ئامۇزگارى

كچى خۆم لە ئەزموونى ژيان كە بە دەستم ھىناوە سى ئامۇزگارىم بۆت
 ھەيە، گەر بيان ھىتتە جى باوەرم واىە سوودمەند دەبىت.

يەكەم: دەمەوئەت دەرگاكانى مالەكەمت لەمپوۋە وەكو كچىكى خۆم
 بەپوودا بگەمە. ئامادەم يارمەتت بەدەم لە ھەر كىشەيەك كە پوۋپە پووت
 دەبىتە. لە ئىستا بەدواوە زوو زوو چاوەرپىتانىن. بۆ ئەمە خىزانىشم
 ئامادەيە. ھەر گىفتىكت بۆ پىش ھات لاي ئىمە باسى بگە، دلىابە بەپىي
 توانامان ھەولە چارەسەركردنى دەدەين.

بىرم دەكردەوە چەندە كەسانىكى دلىسۆزۇ خەمخۆن! بەپاستى
 ئەمانە ماناى مۆۋە بوونيان لە خۆياندا گەشاندبووہ.

تەنيا شتىكىان كە ئازارى دەدام پابەندبوونيان بوو بەدینەوہ. من لەو
 شوپىنانەدا نۆر بىزار دەبووم، چونكە ئەو شوپىنانەي كە من بۆي دەچووم
 نۆر بەئاسايى جگەرەم دەكىشا، قسەى سەروو گوى شكاوم نۆر دەكرد،
 ئاوا خانم ئاسا دانەدەنىشتەم، دانىشتەم نۆر تاقىكردەوہ بەلام سەرى
 نەگرت.

باوكى ئەمىنە بەردەوام بوو لە قسە كردن...

دووەم: كچى خۆم نۆرىەى ئەوانەى لە ژياندا سەركەوتنى گەرەيان
 بەدەست ھىناوە ئەوانەبوون كە ھەژارى و نەبوونى و تەنگزەى ژيانيان نۆر

چەشتوو، ئەوانە لەگەڵ کۆسپەکانی ژياندا بە جەنگ هاتوون و نەینییەکانی سەرکەوتن شارەزابوون و سەرکەوتوون. بەلەین بە خۆت بدە و ئامانجێک دیاری بکە.. بە بەرنامە و پلان هەولبەدە، کاتەکانت بەوردی هەلبەسەنگێتە، باوەڕم وایە زۆر سەرکەوتوو دەبیت و دەچیتە شوێنێکی زۆر باش. لەهەولەندا بە، دەتوانم یارمەتیتان بدەم و جگە لەوەش برادەرانت زۆر کاریگەرییان دەبێت لەسەر سەرکەوتنت.

سییەم: کچی خۆم کەسێک کە چاوەڕێی شتێک لەژیان بکات یاخود بەدوای سەرکەوتن و دلخۆشیدا بگەرێت دەبێت زۆر بە ناگا بێت و ئەو ئەرکە ی لەسەر شانیتە بەباشی ئەنجامی بدات.. دەبێت بەدوای مەبەستی بەدیھێنانی خۆیدا بگەرێت و پێی ناشناس بێت.. گەر نا سەرکەوتن هیچ سودێکی پێناگەیهێت و کاتیی دەبێت.

پێویستە هەموو پۆزێک ئەم پرسپارائە لە خۆمان بکەین:

من کێم؟ بۆچی دەژیم؟ لەکوێو هاتووم؟ بۆکوێ دەپۆم؟ ئەو زاتە ی دەسەلاتی بەسەر ئەم گەردوونەدا هەیە و کاروبارەکانی پێکدەخات چی لە نێمە دەوێت؟

ئایا ئەو کەسە ی کە بە دوای نەینییەکانی گەردوونەوێە و لە هەولێ خۆپەندەوێ دیڕەکانی ئەو پەراوەدایە، چەندە شارەزایی نەینییەکانی خۆیت؟! ئەو مۆفە ی بە دوای وردەکارییەکانی ژیان و کەسانی ترەوێە چەندە ناگای لە کەموکورتی و وردەکاری و ناتەواوییەکانی خۆی هەیە؟!

دەکرێت لەم دەلاقەوێە بپوانینە بابەتەکە:

بە یانییە کە لەخەو هەستاین، خۆمان لەناو دنیا یەکی پرلە نەینیدا لە گۆشە یەکی نەناسراوی ئەم گەردوونەدا و لەناو چەندە ها دروستکراوی

سەيرو سەمەرەدا دیتەو، ئايا دەتوانىن وەكو ھەر ھىچ نەبوويىت
 بەردەوام بىن لە ژيان و ھۆكارى ھەموو ئەمانە نەبنە ماخۇلانى سەرمان؟
 بەلى، كىتومت ھاوشىوھى نمونەكە، ھەر كە چاومان كوردەو ھۆمان
 لەناو جىھانىكى نویدا بينىيەو، ھەر گۆشەيەكى بە دياردەى سەيرو
 سەمەرە دەورە دراو، ئەمە دنيای خەونەكانە! لە ھىچ ھەسارەيەكى تردا
 ديمەنى خۆر ھەلھاتن و ئاوابوون ئەوئەندە دلرڤين نييە، لە ھەر چركەيەكدا
 چەندەھا تۆن ئاو بۆ ئاسمان بەرز دەبیتەو و دواتر بەشتوازيكى زۆر
 پىگخراو دیتە خوارەو، لە ئاسماندا چەندەھا گياندار لەشەقەى پال دەدەن
 و، يەك لە يەك شيرينتر و جوانترن. چەندەھا جۆر ئاوازي سەير سەير
 دەچىن. سەرتاپاي جوانىيەكان لىرەدان، شاخەكان، دەرياكان،
 بىابانەكان، دۆل و ھىلانەكان و ...

ئەمە جگە لە دنيای دەنگ و بۆن كە بۆ خويان دنيایەكى تەواو
 جىاوازن. چواردەورمان بە مليۆنەھا زىندەوەر دەورە دراو..
 بەبى ويست (ئىختيار)ى ھۆمان ھاتىنە ئەم جىھانە واتا ھىتراین، و
 پۆژىك لە پۆژان چاومان لىرەدا كرايەو...
 دواتریش پۆژىك بەبى ويست (ئىختيار)ى ھۆمان دەبیت ئەم جىھانى
 خەونە بەجى بھيلين...

بەلى نەينىيەكانى ئەم جىھانە و بوونەوەر چىن؟ چۆن پەيدا بوون؟
 بۆچى ھەن؟ پىدەچىت پۆژانە بە تاسەو بە دووى وەلامى ئەم
 پرسىارانەو، بىت، بەلام ئايا ھىچ پرسىارت لەخۆت كرىووە كە من كىم؟
 بۆچى ھەم؟ لەكوپو ھاتووم؟ بۆ كوئى دەپۆم؟ ھۆكارى بوونى من
 چىيە؟...

ئایا نابیت مړؤ سهره تا ئاشنای خؤی بیت؟ سهره تا پرسپار له خؤی
 بکات و وه لّام بؤ پرسپاره نه زانراوه کانی بدؤزیته وه؟ مه گره نه مه له
 مهرجه سهره تاییه کانی مړؤ بوون نیه؟
 که سیک که نه زانیت کئیه و خؤی نه ناسیت چؤن دلخؤش ده بیت و
 ده گاته ئاسووده یی؟...

مامؤستا به باوه پری خؤی باسیکی زؤر گرنگی بؤ ده کردم، به لّام بؤ
 کئ! بؤ منیک که میشکی نه وم نه بوو ه لّیان سه نگینم و شیبان بکه مه وه
 و وه ریان بگرم، چونکه به راستی باری ده روونیم په شوکابوو.
 نه م بابه تانه کاریگری راسته قینه ی نه بوو، چونکه گره خوشترین
 خواردن پیشکشی نه خؤش بکړیت، ئایا ده توانیت چیرئ نه و خواردنه
 بکات؟ نه و بابه تانه ش بؤمن به ویتنه ی نه و خواردنه بوون. ده مزانی
 مامؤستا مه به سستی چیه، ده یو یست چیم پئ بلّیت: "به نده یه کی گوی
 پایه ل به، نه وه ی په روه رگار لیتی ده ویت نه نجامی بده، گره نا به خته وهر
 و ئاسووده نازیت".

به لّام من بؤ چوونی جیاوازم هه بوو له سهر نه م بابه ته. چونکه
 هه ریا به تیک له گه ل بؤ چووندا یه کی نه گرتایه، خانم خانم دانه ده نیشتم
 گوئی بؤ رادیتم.

به لگو به پئی بؤ چوونی خؤم قسم له سهر ده کرد. ئیستاش قسم
 هه بوو، به لّام نهم و نیانی مامؤستا له ده رپرینیدا وای لیکردم به جؤرئیک
 بیربکه مه وه بلّیم تق بلّی ده رپرینی پایه کی جیاوازه پوویدا شیاو بیت؟! ...
 به لئ بؤ یه که مجار نه وه ی له ناخدا بوو نه موت، بؤ یه که مجاریش
 په شیمان نه بووم له وه ی که هه لّنه ستام به م کاره.

مامۆستا پووناكبيرىكى بەتوانا و لېھاتوو بوو، خۆزگە ھەر چىم ھەبوو
 لەوکاتەدا لە مامۆستام بېرسىياھ و ئەوئىش بە بۆچوونى خۆى يەك يەك
 دەريارەيان پوونگۈرئەھى دەدا.. زۆر دلگران بووم بەدريژ بوونەھى
 وتەكانى مامۆستا. ھەرچەندە مامۆستا شتى زۆر دروستى باس دەکرد،
 بەلام ئەمانە ھىچى کاریگەرى لەسەرم دروست نەکرد، دەروونى بىمارم
 ھىندە نامادەگى تیدا نەبوو كە بەم وتانە سەرلەنوى ئاويكى زىندەگى
 بنۆشيت و زىندوو و پووناك بىتەوھ.

كەسەك لە ئازار و ناھەمواریدا بىت، ناتوانيت بەئاسانى دەروونى پاك
 بكاتەوھ و سوپاسى كەسانى تر بکات. بىزار بووم..
 باوكى ئەمىنە ھەر كە ھەستى بەبىزار بوونم کرد، مۆلەتى خواست و
 چوھ ژورەكەى خۆيەوھ و ئىمەى بەتەنھا جىھىشت.

ھەموو ناخۆشىيەكانى ژيان، ئەو ئازارانەى گریان تىبەردابووم و ئەو
 پووداوھ ھەژىنەرانەى كە بى ئاگايان دەخستم، بەردەوام دەبوونە
 ئاستەنگ لەبەردەم چىژ بىنىم لە ژيان. تەنانت ئەو كەسە فرىشتە
 ئاسايانەش بە كۆلىك ناسكىيانەوھ ئازاريان دەدام. لە سەردەمى
 دواناوھندىمدا كەسەكى تر كە زۆر ھانى دەدام و دەستى دەگرتم بۆ
 سەرکەوتن، مامۆستای وانەى ماتماتىكم مامۆستا بىلال بوو.

زۆر گرنگى پىدەدام، ئەوھبوو جارىتكيان لەگەل ھاوسەرەكەيدا پىكەوھ
 ھاتن بۆلام و سەرتاپا پۆشتەيان كردم. ھاوسەرى بەپۆزى پىدەچوو
 كەنارگىرىمى لە دىن زانىبىت، چونكە كىتیبكى بەناوى "ئەو پىاوەى
 لەدوى خۆى دەگەرىت" پىشكەش كردم. پىشى وتم بىخۆينەوھ دلتىام
 زۆر لىتى سوودمەند دەبىت. لەم كىتیبەدا چەمكى پەروەردگار و دواپۆز و

چەند بابەتگە لىكى تر بە شىۋازلىكى زۆر زانستپانە باس و پافە كرارون،
بىخويىنەو ە تا گورمانەكانى ناو ناخت برەوئىنەو ە .

كەمىك پەرەكانىم بە يەكدادا و دواتر لە سوچىكدا فرىمدا و وتم
خويىندىنەو ە ئەم بابەتەنە كارى كەسانىكى سادەى وەكو من نىە ! ..
مامۇستا بىلال بە درىزايى وەرزىك وانەى ماتماتىكى پى و تم و زۆر
زانبارىم لىيەو ە پىگەيشت، لە گەل ئەو ەشدا بەردەوام هانىدەدام بۆ
سەر كەوتن .

چىتر منىش گەيشتبوو ە ئەو باو ە پەى كە سەر كەوتن تەنھا گەرەنتىمە
بۆ تۆلە كرىنەو ە لە ەموو ئەو كەسانەى پۆزىك لە پۆزان بەشدارىبون لە
كەوتنمە ناو ئەم گىزاو ەو ە . بەرەو پىشچوونىكى زۆر خىرام بەخۆو ە بىنى،
بە يارمەتى باوكى ئەمىنەش بەرنامە يەكى تۆكەم دانا و خۆم پابەندى
ەو ەللى پۆزانە كرد، بەمە لە ماو ە يەكى زۆر كەمدا ئاسۆى سەر كەوتنم
بە دىكرد و مامۇستاكانىشم شاىەتى ئەم حالەتە بوون .

سالى سىيەم بۆ خۆى تەمەنىك بوو، لە بەشى ناوخۆى
بەريۆ ە بەرەكەمان و لە خويىندىنگەش مامۇستايان لە بەرئەو ەى چاو ە پى
نمرەى بەرزيان لىدەكردم، زوو زوو هانىيان دەدام و يارمەتییان دەدام .
ئەگەر زانكۆم بە دەست نەهتايە ئەوا لە بەشى ناوخۆى دەكرامە دەرەو ە،
ئەو ە بۆ من خۆش نەبوو، بەلام ەر ەىچ نەبىت باشتىر بوو لە مانەو ە
لەسەر شەقامەكان .

تەنانەت ئەم برىارەم بەخۆم دابوو: يا دەبىت زانكۆ بە دەست بەيتم يان
قەبووللى ەر جۆرە كارىكى ناپەوا بكەم كە لەلایەنى كەسانى نەشپاو ەو ە
بەرەو پووم دەبىتەو ە . جەخت كرىنەو ەى زۆرم لەسەر بە دەستەيتانى
زانكۆ هاوپىيانم و ەندى لە مامۇستايانىم ەيتابو ە پىكەنن .

بئگومان بۆزۆك دېت دەييينن...

بۇ ئەمە زۆر سوپاسى ھەموو ئەوانە دەكەم كە يارمە تىدەرم بوون، ھەر
لە مامۇستا بىلال و خىزانە كە يەوۋە تا ئەمىنە و باوكى بە پىزى، كەوا پىگە
نەما نە يگرنە بەر بۇ يارمە تىدانم...

زۆر ماندوو بووم لە نووسىن مامۇستا، پاش كەمىك لە پشوو گەر تەمەن
و نە خوشى پىگە ياندام دېمەوۋە خزمەتتان...

يەكەمى دواناۋەندىيەكەمان بووم

سەرەنجام بە ھەر جۆزۆك بېت دواناۋەندىم تەواو كىرد، بەلام بە چ
ماندوو بوون و لە خۆ بىرائىك! بە نىۋو پەوشىكى ناھەمواردا گوزەرم دەكرد.
ئەم جارەيان بە جۆزۆك لەگەلىاندا چوومە جەنگەرە كە تىبگەن چىتر
پاروويەكى ئاسان نىم. لە و ماوۋە دا دوركە وتەوۋە لە ھەندى چالاكى كە
پىشتر بە شداربووم تىايدا و پووبە پووى ژيان وەستامەوۋە و وتم: "ئەو
شەئى ئاۋەز قوبوللى نەكات باۋەرى پىئناكەم"...

سووربووم لە سەر ئەو بىرپارەى كە دابووم، ھەموو ئەمانە لە پاي
بە دەست ھىنانى سەرنجى دەوروبەر و سەلماندى ئەوۋەى كە: (منىش
ھەم).

دواى تەواو بوونى خوئىندى ئەو سالاھەم لەگەل چەند پووداۋىكى
پووخىنەردا چەند ھەۋالىكى تىرى دلخۆشكەر و زەبەخشم بىست.
لەكۇتا يىدا ھەۋلدانەكەم ئەنجامىكى ھەبوو، بوومە يەكەمى
خوئىندىگە! ئەمە شتىكى باۋەر پىئەكراو بوو، زۆر سوپاسى ھەموو ئەو
كەسانە دەكەم كە يارمە تىدەرم بوون لە ھەلگشاندا بەرەو لوتكە و تىرپكى
سەرگەوتن.

دەبىي لەو ە زياتر چى بلّيم كە قەرزاريانم. ەەر لە ئەمينە و باوكى، تا مامۇستاي ماتماتيكم و خىزانى بەرپىزى. بەلام وەرە و تەماشاي ئەو كارە سەيرە بكەن، ەموو ئەوانەى كە يارمەتییاندام نەمتوانى بەجۆريك تەنانەت بىر و باوەرپيشيان وەرېگرم، بەلام ەموو ئەوانەى كە دەيانويسىست بىمكەنە ژۆردەستەى خۆيان و بۆ خۆيانم بەكاربەيتن بەردەوام لە خزمەتكردن ياندا بووم! ...

مەخابن... سەرەپاي ئەو ئەزموونە تالەم لەگەل ياندا، ەيشتا ميشكى پووچم واز لەو كۆمەلە برادەرە ناەيتيت كە دين و ژينميان بە خۆيانەو ە ناوپرد. ەز ەستەكانم بەردەوام لەلای ئەوانە، بەلام ەقل و ەوشم كەسە ديندارەكانيشى دەويست... باشە ئەگەر ەموو شتيك بەو جۆرە پوون بېت ئەم كيشمە كيشمە لەپاي چى...؟

لەوانەيە ويستى سەردانەواندن بۆ فەرمان و ياسا شتيكى تر بېت، دەشزانم كە ئەمە شتيكى دروست و خوازراو نيبە، بەلام ئەوشتانەى مروفى لەسەر پاھاتوو ەكو ئەو نيبە بە پيتنوسيتك بينوسيت و پاشان كە كوزاندتەو ە شوپنەوارى نەمييت...

بەپژۆ ەرايەتى قوتا بخانە نەيويستبوو كە پلەى يەكەمى بە كچتيكى وەك من بدات. وتبويان: "ئەو كچە يەكيكە لەوانەى ەميشە بەشدارە لەتيكدانى كەشى ئارامى خویندنگاگەماندا و بى گوى و ياخييە". بەلام دووبارە سوپاسى مامۇستاي ماتماتيكم دەكەم كە لەويدا لەبرى من قسەى كردبوو و مافى پاراستبووم.

وتبوى: "ماف ەى كييە دەبېت بدرېتە ئەو، ماف ئەمسەر ەوسەرى نيبە!"

دواتر ناچار یون که بیده نه من. سهیری نه و کاره پتچه وانه یه بکه ن!
 نه و مامۆستایانه ی تا دوینۆ به ده ورمدا ده هاتن، نه مۆ له به رنه وه ی
 بچوکتین زیانیان لینه که ویت نه یانو پرابوو پشتم بگرن و زیاد له وه ش
 ئاماده بون یه که می له کچیکی وه کو من به سه ننه وه، به لام که سیک پالپشتم
 بوو بوو که تا دوینۆ نه و مامۆستایانه رقیان لیتی بوو. له م کاتانه دا کو پیک
 به ناوی "ئیلکار" که که سیک چهره و بوو، وای نیشان ده دا که ده یه ویت
 یارمه تیم بدات، زۆر داخواری نه وه بوو بیته هاوسهرم. منیش زۆر سانا،
 باوه ریم پیکرد. وتم پیم وانیه نه مه یان وه نه وانیتر بیت، دروستتر و
 راستره و تره. هه ر هیچ نه بی من وام ده بینسی. به لام له به رنه وه ی باوه ریم
 به که س نه مابوو، ویستم وازی لیبه ییم له به رنه وه چیم به سه ره اتبوو
 هه مویم بۆ باسکرد، به هه ر حال هه مو نه وانه ی قبول کرد.

منیش بۆ نه وه ی چیت نازاره کانی ژیانم له سه رم که م بیته وه و له م
 ته نیاییه پزگاره م بیت و خیزانیکی کامه ران پیکه وه بنیم، په زامه ندیم نواند.
 پاش نه وه برده میه وه بۆ ماله وه یان تا به خیزانه که می بناسینۆ به لام
 سه ره نجام مه تر سیدار بوو. دایک و باوکی پرسیری زۆریان کرد بوو
 ده ریا ره م و باوکی وتی:

- بروانه کچم! ئیمه ش دنیا مان بینوو و که سانی دیمو کراتخواز و
 کۆمه لایه تین. شتی کم نییه له سه ر شیوازی بیر کردنه وه ت، به لام ئیمه
 که سانی کین خه لک ده مان ناسیت... پاشکاوانه تر بلنیم به باشی باست
 لیتا کریت! بۆیه وا چاکتره له دووی چاره یه کی تر دا بگه ریت...

به گریان وه خۆم فهی دایه ده ره وه. من نه م ژیا نه م نه ویستبوو... من
 پلانی نه م پروودا وانه م دانه نابوو. نه متوانی خۆم له ده ستی نه م که سه ناپاک
 و سه مکارانه بیاریزم. خۆم نه ده پاراست، که س له مه تینه ده گه یشت.

چيتر من به كچيكي ئاسايى نەدەبىنرام. ئاھ.. ئەو دۆستە شۆپشگىرپانەم
مىنيان لاي ھەموو كەس وا ناساندبوو:

ئەو ە نمايشەكەى "ئىلكار" یش كۆتايى ھات.. لە لايەكيشەو ە دلخۆش
بووم، نەمدەويست چيدى بيمە مايەى ئومىدى كەس. بە ھەموو ھىزىكەو ە
بەرەو سەرکەوتن دەپۇيشتەم، دەمگوت دەبىت بە ھەر جۆرىك بىت
سەرکەوتن بە دەست بىتم، دەبىت تۆلە لەوانە بسەنمەو ە كە بە كچيكي
سادەى بى سەرۋەر پيشانيان دابووم. ئەو پۆزە گەرەيە ھاتە پيشەو ە.
دەچووم بۇ تاقىکردنەو ەى زانكۆ، وەكو ھەموو جارێك ديسان ئەمىنە لە
تەنيشتەمايە بە تەنيا جىم ناھىلەت. پيش تاقىکردنەو ەكە كتيبيكى
بجووكى دوعاى بەناوى (جەوشەن) پىدام، ھەرچەندە وتم من باو ەپم بەم
شتانە نيە، بەلام بە ھۆى پىداگريپەو ە وەرمگرت. وەكو ملوانكە كردم بە
ملمەو ە. دەبىت ئەو ە بلىم كاتىك ئەو (جەوشەن) ەم كردە ملم ھەستم بە
دل خۆشبيەك كرد لە ناخمد، لە كاتى تاقىکردنەو ەكەشدا زۆر باش بووم.
بە ھۆى ئەمەو ە شتىك بە ناوى تىكچوونى دەروونى پووى نەدا، لە كاتىكدە
پيشتر لە تاقىکردنەو ە زۆر زوو تىكدەچووم.

بهشی سیہم

که تیا یاندا که و تمه چهن دین

یوخته‌ی نهم به‌شه:

دوای نه وهش ناشکرایه...

دایکم بانگی دهکردم

نه نجامی تاقیکردنه وه که زۆر سه رسوپمینه ر بوو. نه و کۆلێژ و زانکۆیهی
خه ونم پێوه ده بینى واده رچوو. زانکۆی نهسته نبول کۆلێژی یاسا...
نه مه شوپشی ژيانم بوو، یه کهم جار بوو نه وه نده دلقوشبم و نه م
دلقوشبیه شم به شه و و پۆز بۆ هه موو کهس باس ده کرد. ئیدی من
که سیکی گه وره بووم. بوو بوومه خویندکاری زانکۆ و به تایبه تیش
یاساناس.

بۆ نه وشاره ده چووم که هه رده م له خه یالمدابوو. چیتر له مه ولا کهس
به چاوێکی سووک سه یرم ناکات... هیچ شوینتیکیم نه بینیبوو. به لام براده ره
چه په کانم زۆری خه لکی نهسته نبول بوون، زۆر باسی نهسته نبولیان
بۆده کردم و ئیش و کاری نه ویتیان وه سف و سه نا ده کرد. چیتر
له چوارده ورمدا کهسانی بیرته سک و چاوله مل نابن، ئازارم نادهن، ده بمه
که سیکی هۆشمه ند له ناو کۆمه لێکی کراوه و بیرمه نندا. بۆ یه کهمجار له
ژیاندا نه ندیشه کانم بوونه مایه ی دلقوشکردنم، بۆ یه کهمجار زۆریک له
ئازارو بێ کهسی خۆم بیر چوویه وه. ئای چه نده جوانه! یاسا ناسیک
پاستی و یه کسانى و دادپه روه ری پێشکه شی خه لکی ده کات، ته نانه ت بیر
لێکردنه وه شی گه وره یی و ئارامی به خشه. دواتریش ده بیته دادوه رێکی
به ناوبانگ له سه ر ئاستی جیهان و له هۆله کانی دادگادا هه میشه دهنگی

دادپه روه ریت ده زرنګیته وه بۆ پاریزګاری له ماف خوراو و ستم دیدەکان
و ګه پاندنه وه ی مافه کانیان.

تۆ بلایی ئەمە ببی؟ نه شبی ګرنگ نییه...

ته نه بیری لیکردنه وه شى که یف به خشه، مړۆډ له خوښى ئەمە بال
ده ګریت و ئەمەش بۆ من به سه. شاری ئەسته نبول و کۆلێزی یاسا
به ته وای بیری منیان ګرتبوو، بۆ یه که مجار هه ستم به وه کرد هه موو
نازاره کانم دامرکاونه ته وه.

له کاتێکدا ئەمانەم به ئەندێشه دا ده هات شه وێک له خه ومدا دایکم
بینی، ئەو دایکه ی نه مده ناسی و ته نانه ت به وێنهش نه مبینیبوو.

سه رله نوێ فرمیسکه کانم ده ستیان کرده وه به پۆان. به لام ئەم جاره
فرمیسکی شادی بوون، دووباره هه سته کانم ژيانه وه... "بۆ ساتیک پۆژه
په شه کانم بیرچوو یه وه" نازانم له کوێوه ده رچوو؟

ده بیوت پۆله شیرینه که م زۆر بیرم کردی بۆ سه ردانت نه کردم؟ زۆر
سه رسام بووم، که سێک بمزیت ده بیته به خۆل، ئیمهش ده مرین، که وایه
ئەمە کییه له خه ومدا بانگی کردم؟ په نگه هه سته کانم سه رله نوێ پرشنگ
بیه خشنه وه..

سه یزیکى خۆم کرد، به لى، ده بى برۆم. ده پۆم له گه ل دایکم باسی
ده رده کانم ده کهم، خو شیهه کانمى له لا باس ده کهم، ده چم تا گونده که مان
ببینم.

لادیکه مانم دواچار له پرسه که ی باوکمدا بینیبوو، واته پازده سال پيش
ئیتستا. ئەوکات مندالیکى زۆر بچووک بووم، ئیتستاش ئەوه تا بوومه ته
کچیکى ګه وړه، سه یره کات چه نده زوو تپهر ده بیته...! با برۆم.. به لام
چۆن؟

به‌شى دوونان پاره له گيرفانمدايه. ئاى له بى پاره‌يى ئاى...چى
ده‌بوو پۆڭڭ كه پتويست بوويت، خۆت دهرىخستايه. پۆڭڭ پووى
دۆستايه تيت پيشانبدايه.!

خريك بوو ته‌واو بى هيوا ده‌بووم، له‌وكاته‌دا ئه‌مينم له پالمدا بينى
زه‌رفيكي به‌دهسته‌وه بوو. ئه‌مه پيشه‌ي هه‌موو كاتيكي بوو هيچ كات به
ئاشكرا پاره‌ي نه‌ده‌دامى. هه‌ركاتيكيش كه ميگ پيداگريم كردبا خيرا
ده‌بوو:

دراوسيه‌كمان بۆدايكمى هه‌ناوه... ده‌زانم كه دراوسى و فلان و فيسار
نييه ئه‌وه‌بوو باوكى مانگانه‌يه‌كى بۆ ديارى كردبووم و بۆى ده‌ناردم.
ئه‌مانه چه‌نده كه سانيكي سالارو چاكه‌خوازن! له‌گه‌ل كچيكي سه‌ره‌پۆدا
وه‌كو منالي خويان مامه‌له ده‌كهن. به‌لام بۆ؟ گوايه ئه‌مه داخوازي
باوه‌په‌كه‌يانه...

يارمه‌تيدانى يه‌كتري، پۆشته‌كردنى نه‌دارو هه‌زار، ده‌ستگيرۆيى
پيپواران... خيزانيكي زۆر دروست و تۆكمن، ئه‌گه‌ر چى چه‌پره‌ويش نه‌بن
به‌لام له ئيمه دروستترن. ناچار وه‌رمگرت.

به‌ر له‌وه‌ي ده‌رگاي زانكۆكان بگريته‌وه ده‌بيت سه‌ردانى دايم بكم.
ده‌سه‌به‌جى بريارمداو بۆ سه‌بينى كه‌وتمه‌پى. تا به‌يانى بيرم له دايم و باوك
و براكم كرده‌وه: "ئيوه مردن و پزگارتان بوو، ئه‌گه‌ر منيش له
ته‌نيشتاندا پاكشامايه، ئه‌م پۆژه تالانه‌م نه‌ده‌دى؟! چى بكم زۆر داواي
مردنم كرد. به‌لام ده‌لتي چى قه‌ده‌ر... ديم باوه‌ش به‌وزه‌ويه‌دا ده‌كهم كه
تيايدا ژيان و له‌گه‌ل يادگارپه‌كاني پابوردوتاندا ده‌دويم".

ئاى... مردن يا تۆ نه‌بويتايه يان ئيمه...

خزمه نزيكه گاني لاديښمان مردبوون

سهره نجام كه وټمه پي، پيگايه كي ده كاترميرم له بهردهم بوو. دواي دابه زين له دوا ويستگه ده بيت دوو كاترميري تر به پي برويت تا ده گيټه لاديكه. نه ماته هم مووي له پيناو دايكم و برا نازيزه كم كه تاقانه ي ژيانم بوو. هم هاوړي، هاوړاز و هم برا..

دايه بؤ لاي تو ديم!

خوزگه پيشوازيټ له و كچه ت بكردايه.. خوزگه باوه شه گهرم و گوړه كه ت بؤ ناوه لا بكردايه.. تا باوه شي پيا بگرديتايه و تير تير بگريايه، "دايه جيم مه ټيټه". چي ده بوو ټاه چي ده بوو؟!.

نيوه پړويه كي درهنگ گيښتمه لاديكه، شه كه ت، ماندوو.. ته نها دوو خزم مابوون نه و انيش بؤ ده سال ده چوو هيچ هه واليكم له باره يانه وه نه بوو، نه و انيش خيژاني مام و پورم بوون.

لاديكه مان زور بچوك ببويه وه. نزيكي نيوه ي لاديكه مان كزچيان كړدبوو بؤ ښاره گاني ده وروبه ر. زور كه ميانم ليده ناسين، به ته نها چه ند كه سيكم ده بيني كه له ناو ماله پوخوا وه كاندا زور سه ير ته ماشاي شيوازي جلو به رگيان ده كړدم. بيري مالي خزمه كانم ده هاته وه كه له كوږ دابوون. يه كه م مال كه چوم مالي خوشكي باوكم بوو.

ده رگاكي قفل بوو. نه م ماله له زړه وه چول كرابوو. له و ناوه دا مامه پيره يه كم دي و پرسيازي مالي پورم ليكرد..

مامه ي به سال اچووش هاته گو: چو ن ناينا سم (گوليزار خان)؟! به پاستي كه سيكي نمونه يي و زور سه ر پاست و دروست بوو، خوشكي دونيا و دواړوژم، ته مه ني دريژي بؤ ټيوه به جيهيشت.

لەویدا شوکیکی تر لێیدام، یانی پوریشم مردوو! کۆتا یادگاری
خێزانهکم. با بمرن ئەو کەسە پاکانە. ئەوانە ئیشیان بەم دونیایە نییە..
هەمیشە دونیا بۆ کەسە لارەکان ماوەتەو، مرقشە چاکەکان هەمیشە
بوونەتە قوربانی لەم دونیایەدا..

کە هەوایی مردنیم بیست، لەناخەدا شتێک دروست بوو. ئاخ مردن چۆن
بتکوژم، چۆن لەناوت بەرم؟ تۆ کە هەموو کەسە خۆشەویستەکانم
لە دەست دەستییت و بزریان دەکەیت، چی دەبێت منیش بەرەو پزگارم کە
لە دەستی ئەو بێ ئەرزشانەی ژانیان کردوو تەمەلەندی رابواردنی
خۆیان...

خوا چاکت بۆ بکات...

لەم پرسیارەو مامە پیرە هەستی بە نامۆیم کرد و پرسى: کیژی خۆم
تۆ کێیت؟ چی ئەویت؟

کە ناوی باوکم وت، بە هۆی ئەو ناویانگە خراپەى کە تا دیکەشمان
گەشتبوو وتى: تێگەیشتم، تێگەیشتم. ئەوجا سەرێکی لەقاند بە دەم
خۆیەو: پۆلە خوا بە چاکى خۆیت لەگەڵ بکات. دەبێت شتێکی
بیستبێت.. لەوانە یە لەوێ بەسەرم هاتبوو زیاتریش. چونکە هەوایی
خراپ زوو بڵاو دەبێتەو. زۆر باش دەزانم چی دەریارەى من و تراو. من
کچیکی باش نەبووم بۆ ئەم لادییە تەنانهت یەکیک بووم لە نەفرەت
لێکراوەکانی ئەم خاکە پاکە.

مامە پیرە بەردەوام بوو:

باوک و دایکیشتم کەسانێکی زۆر بەرپۆز بوون، بەتایبەتى دایکت.
خانمێکی فریشتە ئاسابوو، دای پڕ لە ئیمان و زمانى هەمیشە بە قورئان

بوو، هه‌میشه وانەى قورئانى بە‌لاوانى ئەم دێيه دەوت و بابەتى دین و ژینى تێدەگەياندن.

له مه‌به‌ستى مامەى پدین سپی تیگەيشتم...

له‌باوك و دايكىكى چاكه‌وه چۆن كچىكى ئاوا پێدەگات؟ دە‌یويست پێم بۆى تۆ بێ‌زاورىنى هه‌م خێزانە‌كه‌ت و هه‌م دێيه‌كه‌شمانى. مامه‌ پیره‌ زۆر له‌سه‌ره‌ق بوو چونكه‌ ئە‌گەر دايكم به‌مايه‌ و منى به‌م حاله‌وه‌ ديتبا شتىكى له‌مه‌ كه‌مترى نه‌ده‌وت.

ئاخ دايه‌.. ئاخ ئە‌گەر تۆ له‌ ژياندا بويتايه‌، ئە‌گەر له‌به‌ر خاترى تۆش بوايه‌ قورئانم ده‌خويند و نوێژيشم ده‌کرد. دايه‌ ئە‌م بێ‌ كه‌سيه‌ ئازارى زۆر جياوازه‌. ده‌زانم تۆ ناتوانى بێى بۆ لام، به‌لام وا من ديم بۆ لات، هه‌رگيز ناتوانم ببمه‌ دۆستى ئە‌م ژيانە‌، دايه‌ زۆر زووش ديم...

له‌م دونيايه‌دا ئارامترين شوين مه‌زارگه‌يه‌. هه‌يچ نه‌بێت له‌وتدا كه‌سانى نه‌فس نزم يارى به‌ هۆش و هه‌ست و كه‌سايه‌تيت ناكه‌ن و درنده‌ برسپيه‌كانيش په‌لامارت ناده‌ن.

له‌كاتیدا ئە‌مانه‌ له‌ميشكمدا هاتوچۆيان ده‌کرد پرسپاره‌كانى مامه‌ پيره‌ به‌رده‌وام بوو:

- كچم نێسته چى ده‌كه‌يت ؟

- ئاماده‌ييم ته‌واو كرد و كۆلێژى ياسام به‌ده‌ست هه‌تاه‌وه‌.

- واته‌ ده‌بێت پاریزه‌ر؟

- به‌ئێ.

مامه‌پیره‌ سه‌رى سوپما و ئە‌بله‌ق بوو.

يا الله! دنيا بۆ كى بوو؟

لاى كرده‌وه‌ و پۆشت...

دەبىت ئەم پىرە پياوۋە دانىشتوانى گۈندەكە بىناسىت. بەر لەوۋەى زۆر
دوور بکە وىتەوۋە بانگم لىکرد: مامە ! يەك دەقە ...

مامم و خىزانەكەشى لىرە دەژيان، داخۇ ئىستاكەش لىرەن؟
ئەوانىش لەوژىن. ئەوانىش پۆيشتىن... پۆيشتىن.

بە دەستى ئاماژەى بۆشۈپنىك کرد که پىم وایە مەزارگە بوو
واتە ئەوانىشى لى فراندەم؟ واتە من لەم گۈندەدا کەسم نەماوۋە، وایە؟
بى چارە بەرەو مەزارگەكە مىلى پىگەم گرت. دۆستى گيانىم،
خۆشەيستانم، بەختەوۋەران ھەموو لەویدا نوستېبون.

ھاتنى منيان ھەست پىنەدەکرد. ئاسايىيە من لەگەل خۆلى
زەويىيەكەياندا، لەگەل بەردەكاندا، لەگەل ئەو گىيايەى لەسەر مەزارەكانيان
پوواوۋە قسەدەكەم و دەردى دلى خۆمىيان لا باس دەكەم، ئەمە بۆ من
بەس بوو. لەكاتىكدا بەرەو گۆرپستانەكە دەپۆيشتىم، جۆش و خرۆش و
لەرزىك ھەموو گىيانمى داپۆشى، وەكو بەرەو دىنپايەكى تەنگەلانى نادىار
بۆم وابوو. بۆ ساتىك چى خەيال ھەبوو لە مېشك دەرچوو. چى لە
چواردەورمدا بوو بەرەو گۆرپستانەكە دەپۆيشتىم، دەستىكى نادىار
لەپشتەوۋە پالى پىئەدەنام و لەپىشىشەوۋە پايەكېشام. وەك بەزۆر بېمەن
وابوو.

سى گۆپ بەتەنىشت يەكەوۋە: دايكم، باوكم وبراكەم.
لەلايانا چۆكم دادا، ھەستىكى سەير دەروونىمى گرت. لەناكاو خۆم لەناو
دەرياي خەم و پەژارەدا بىنيىيەوۋە. بېچارە لەگەل شەپۆلەكانىدا
دەجەنگام. چىتر بەرگەى ئازار و مەينەتى ئەم بارەم نەدەگرت. بۆيە
دەستم كرده پىرمەى گريان و ھاوارم دەكرد تىكايە چى دەبىت منىش
بەرن...!

بەدەم ماچ کردنی مەزارەکانیانەو دەموت: بەتەنھا مامەو نام نیتۆن؟
بئی ئیتو ناتوانم بژیم، زۆر غەریبی ئیتو دەکەم. زەمبەلەکەکانی ژیان
زۆریان شیلان، تا چیتەر ناشیرینتر و بێزراوتر نەبووم، دایە ئەم کۆرپەیی
خۆت بەرە!...

بیرم نایەت چەندە خۆم هەلپشت و چەندە گریام لەسەر قەبری دایکم،
پاکشام و دەموست پەنا بەرم بەر ئامیزە پەر لە خۆشەویستیەکی و
سینە پاکەکی و دەستە نەرم و شەلەکانی بگوشم، بۆ ئەو خۆشەویستی و
نەرم و نیاوییە دەگەڕام چونکە ئەو هەستەم هیچ نەچەشتبوو. بۆجاریکیش
بیت..

لەسەر مەزارەکی دایکم بئی ئاگا گەوتبووم

نازانم کات چەندە تێپەڕیبوو، چەندە هاوارم کردبیت و لالابیتەو و
چەندە فرمیتسکم پشەتیبیت؟ پێدەچیت لە چواردەوێرەو دەنگم زۆر
بیسترابیت، بۆیە بەدەنگی ئافەرەتیک هاتەو سەرخۆ..

- ئازیز گیان گریان لەسەر مەزار باش نییە، وەرەو سەر خۆت.

- هەرچۆنیک بیت بەزۆر خۆم پاست کردەو.

لەپشتەو ئافەرەتیک و پیاویک وەستا بوون. ئافەرەتەکە دەستی گرت و
پارمەتیدام تا هەستەو، پووی کردە پووخساری پەر لە فرمیتسک و
خەمبارم، لەسیمایدا دۆستایەتی و پاستگۆیی دەخوینرایەو، پرسى:

- کچی خۆم تۆ کێیت؟ تۆمان هیچ لێرەدا نەدیو. ئەم مەزارانە پێم
وابێت هێ هەردوو پەحمەتی (مەلەك ئەحسەنە و داود ئەفەندی)ن، دەبیت
تۆ هیچی ئەوان بیت؟

واتا لە دێیەکەدا بە دایکمیان وتوو (مەلەك ئەحسەنە)، خۆی
لەپاستیدا ناوی (ئەحسەنە) بوو، بەلام بە هۆی ئەو داسۆزی و پاستگۆیی و

دهست پاکی و چاکه خوازییه ی له گه ل خه لکی لادیکه دا شه دجامی دابوو
نازناوی (مه له ک) یان به سهردا بریوو.

نۆر به شهرمه وه وتم: "کچی ئه وانم".

- نای گیانه کهم - له ئامیزی گرتم - کهواته تو (ئایسیل) یت؟!

سهرم پاوه شاند به ئی.

- هه والت باش نه هاتوو. هاوه ئی کهسانی خراپت کردوو، هه رچه نه

باوه پهمان نه ده کرد له دایکیکی دهست و داوین پاکه وه که سیککی ئاوا
ده رچیت!.

- خۆزگا نه بوومایه! تا دایکیکی فریشته ئاسا له که دارنه کهم. ئه مه

شتیک نییه لیخۆشبوونی هه بیت. ئه م ئافره ته به پیزه راستی بیستبوو
به لام ههستی ناسکی نه یده هیشت له پوومدا بیلیت.

- ماشاء الله چ کچی شیرینیت! ده ی ئازیزم خۆت کۆکه ره وه ..

وه ک بلیم ئیوه کین، سه یرکی ده موچاریم کرد، هه رچۆنیک بیت
تیگه یشته و خۆی ناساند.

من خیزانی ئیمامی ئه م دتیه م، ئه وه ی ته نیشتیشم مامۆستای
هاوسهرمه .

مامۆستاش سه یرکی له قاند.

من له سهرده ستی دایکی په حمه تیت پیگه یشتم، به مندالی وانه ی
قورئانم له لای ئه و خویندوو، په روه ردگارم به هه شتی خۆی پی ببه خشیت
و شوینی له گه ل چاکه کاراندا بیت.

- خیزانی مامۆستا ده ستی گرتم: وه ره کچم ده زانم له دووره وه
هاتویت، با بچینه وه ماله وه و پیگه وه ش هه ندی باس و خواس بکه ین.

سەبىرى ئەو دىمەنە بگەن! لەكاتىڭدا ھەمووان بە چاوتىكى سووكەوھ
سەبىريان دەكردىم، كەچى مامۇستا و خىزانى بوونە يارمەتيدەرم و بە
پووخسارىكى گەشەوھ دەيانداوم و قسەيان لەگەڭدا دەكردىم.

ھەرچەندە زۆر خۆشىم لەو كەسانە نەدەھات كە وابەستەى دىن بوون،
وہلې پەفتارى ھەنگوين ئاساى ئەو دووكەسە نىانە ئەوھەستەميان
لەخۇياندا ونگرد. كەمەندكىشيان كوردبووم. بەرەو مالى مامۇستا بەرپى
كەوتىن، بەلام وەكو ھەر جارىك گومان و دوودلى لەدلم دەرئەدەچوو، بۆ
ئەوھ دەگەرام كە بزنام چ مەبەستىكيان بەم بردنەوھەيم ھەيە.

پاستر لەو فىلمە توركيانەى بينىبووم، ئىمام پۆلىكى ناشىرىنيان
پىدرايوو. بۆيە لە ناخمدا شتىكى جياواز درووست بيوو. مالىكى زۆر
سادە، زۆر خاوپىن، ھەواى ئاسودەيى لئوھ دەھات، باخچەيەكى بچووكى
ھەبوو، دوو منداليشيان ھەبوو. يەككىيان لە ئامادەيى بوو ئەوى تىرىش لە
ناوھەندى دەيخويند، ھەردووكيان لەسەرخۆ و ئاكار شىرىن.

لە مالى مامۇستادا ئاسودەيىيەكم ھەست پىدەكرد كە لە ھىچ شوپىنىكى
تر بەدىم نەكردبوو. نەمدەتوانى ناوتىكى لىبنىم.

بەلې.. ھەندى جار سەرم لە كارى خۆم دەرئەدەكرد. بوونم لەگەڭ
گرووپى شۆرشگىزەكاندا بۆ خۆى لەبەر كۆمەلك پاستى بوو. چونكە
ئەوان ھەلگىرى كۆمەلې بىرو باوھ پ بوون وەك (ئازادى و سەربەستى و
يەكسانى و دادپەرەوى).

ھۆكارى سەرەكيش لە دژايەتيكردنم لەگەڭ باوھ پدارەكاندا تەنھا دوور
لە دىنىم بوو. نازانم بۆچى ھەمىشە ئازار و مەينەتىم ديوھ لەدەست
ئەوانەى ئازادى و يەكسانى دروشميان بوو و خويان بە پارىزەرى ئەو
چەمكەنە دەزانى!!!

بۆچی ئەم كەسانە ژيانمىيان پەش كەرد و مەنئەتتەيان لىم سەندەو؟ لە
پاستىدا تاوانى يەك كەس نابەتتە تاوانى ھەمووان. بەلام مەن ھەمىشە
گىرۆدەى سەم و پەلەشانەو دەبووم.

مامۇستا و خەزانەكەى ئەوئەندە گەنگەيان پەدەدام بەجۆرەك لە ژيانمدا
ھەلسۆكەوتى ئاوام بە خۆمەو نەدەبوو. سەرەپاى ئەوئەى شەتەنەكى
زۆريان دەربارەم دەزانى، بەلام بەلەيانەو گەنگ نەبوو. مامەئەى كەسەكى
خانەدانەيان لەگەل دەكەردم. لەسەر داواى زۆرى خاتوون لەگەرماوئەكەياندا
كە لەسەر نەرتەى لادەى كرابوويەو بانئەوئەكەم كەرد. دواتر لەژۆرەكدا كە
پەشتەر بۆى ئامادەكەردبووم ۴ تا ۵ كاترەمەخەوتم، كە ھەلەشەسام سەفرە و
خوئەنگەيان پەكخەستەبوو شەپتە بە شازەن.

پاستەيەكەى زۆر كەفەم كەرد و گەلەك كەريگەرەشى لەسەرم بەجەپەشتە،
زۆر سەرم سۆرەماو، مەگەر لەم ژيانە پەر لە كەشمەكەشەدا كەسانى
وێژدان زەندو و بێگەرد ھەن!!

لە خەوئەمدا خەزانەكەم لە ھەھەشتە بىنى :

ئەو شەو پەوداويەكى زۆر سەيرەم دى كە تا ئەمەوش شەپەنگەرى
لەسەرم ماو. بە جۆرەك نەمەتوانى شەكەردنەوئەكە و لەكۆلەنەوئەكە
بابەتەيانە بۆ ئەو خەو بەگەم. مەن ھەچ باوئەم بە خەو نەبوو. لەگەل
ئەوئەشدا زۆر خەوئە جەدەم نەبەنيو، زۆر جار ھەندەى خەوم دىو بەلام
گۆيم پەئە داو. گەرچە ئەمەيان جەواز بوو...

كەمەك خۆم كۆ دەكەمەو و بۆتەنى دەگەپمەو:

- مامۇستا و خەزانەكەى لەخانويەكى دوو ژۆرەدا دەژيان. ژۆرەنگەيان
بەمەن دا. ژۆرەكە بۆنى مەسكى لەدەھات، زۆر پەك و خاوەن بوو، بەتەنە
مەن تەپابووم. چۆمە خەوئەكەو دوور لە ھەموو ژاوەژاويەك و سەرئەشەنەك.

باوه پم وایه له ژباړندا نه مه په که مین خه وم بوو بیت و انا سووده و شیرین.
جیگه یه که له سهر زه وییه که پاخرابوو. چارچه ف، به تانی، سهرین، هه موو
پارچه کانی یه که له یه که پاژاوه تر. به داخه وه که له سهر نه وجیگه یه منیکی
تاوانباری بیژلیکراو پاکشابووم.

به تاییه تی نه وختاونه به پریزه ش هه ر جار نا جاریک دهاته لام و
دهوت:

"گوله که م پیویستییه که نییه؟ هه رچییه که پیویست بوو نییه له
خزمه تتداین". مه گهر نیوه نه م هه ست پاگرییه له چ قوتا بخانه یه که
فیروون؟! ..

نه ی نه وانه ی کولیژتان ته واوکردوه، نه ی زانایان، پوشنبیران،
چاوه کانتان بکه نه وه...

به بۆچوونی من ده بیت په فتاری خه لکی نه م گونده وه که وانه ی ناکار
به رزی له زانکو و په پیمانگا و قوتا بخانه کاندایا بوتریته وه. له بهرام بهر نه و
بایه خه گهرم و گوپ و په فتاره ناسکانه دا شهرم دایده گرتم و بچوک
ده بوومه وه.

چوومه خه ویکی قووله وه...

شاریک که تا نه وکات نه بینیبووم و نه بیرم لیکردبوویه وه، شاریکی
دلپښتن له جوانیدا، له ناو باخچه سه وزه کاندایا کۆشکی قه شهنګی جوانتر له
جوانه کان ده بینران.

شاریک لیوان لیو له انا سووده یی و به خته وه ری...

خوم له ناو جوانییه کی مه سته که ردا بینیییه وه. به تاییه تی شوینیک که
نهمده زانی کوئییه، که وتمه دودلییه وه.. بۆ خوم لیکدانه وم ده کرد،
به رده وام ده موت: نا نه مه نابیت شوینیک بیت له تورکیا. چونکه

شاریکمان نیه که خاوه‌نی شه و هه‌موو جوانی و دلگیریه بیت. تو بلایی
 شاریکی نه‌وویی نه‌بیت؟ له‌کاتی‌کدا له‌م بیرکردنه‌وانه‌دا بووم پیتی عه‌ره‌بی
 به‌ده‌رگای هه‌ندی له‌کۆشکه‌کانه‌وه سه‌رنجی پاکیشام. له‌به‌رئه‌وه‌ی
 نه‌مه‌زانی بیخوینمه‌وه بۆیه ماناکانیشیانم نه‌ده‌زانی، به‌لام له‌ویدا شه
 بۆچوونه‌م بۆهات که پێده‌چیت شاریکی عه‌ره‌بی بیت.. به‌لام وه‌کو شه‌وه‌ی
 بیستبووم شاره عه‌ره‌بییه‌کان له‌کۆمه‌لی زه‌وی وشک و که‌م ئاو
 پێکهاتبوون.

له‌ منداڵیه‌وه وشه‌ی "به‌هه‌شت" له‌ناخدا جێگیر بوو، چونکه
 مامۆستای وانه‌ی ئاین زۆر جار باسی به‌هه‌شت و تاییه‌تمه‌ندییه‌کانی بۆ
 ده‌کردین، منیش تێپاده‌مام، به‌لام پاش که‌مێک به‌هۆی شه‌و بیره‌ پووجه
 ماددییه‌مه‌وه وازم ده‌هێنا. بۆیه ده‌موت شتی وا دروست نییه، مرۆڤ که
 مرد ده‌بیت به‌ خۆل و چیت زیندوو نابیته‌وه. (به‌هه‌شت) یا (دۆزه‌خ)
 بونیان نییه.

له‌ خه‌وه‌که‌شدا شه‌م دوو بۆچوونه‌ دژه‌ بێزاریان کردبووم، به‌لام پوون
 بوو که له‌ شوپینیکی وه‌ک (به‌هه‌شت)دا بووم. به‌شه‌قامه‌ خاوتنه‌کانی
 شاره‌که‌دا، به‌سه‌ر پره‌ه‌کانیدا و به‌ناو ئاوه‌کانیدا گوزه‌رم ده‌کرد، به‌
 هه‌ر که‌س ده‌گه‌یشتم پرسیارم لێده‌کرد تا زانیاریم ده‌ست که‌ویت. به‌لام
 که‌س لای بۆ نه‌ده‌کردمه‌وه و سه‌یری نه‌ده‌کردم، جل و به‌رگ و پۆشاکیان
 نه‌وه‌نده‌ پازاوه‌ و دره‌وشاوه‌ بوو سه‌یری هه‌ر کویم ده‌کرد هه‌یران
 داده‌مام...

بێ شه‌وه‌ی بزانی له‌کوێه هات براکه‌م به‌رامبه‌رم ده‌رکه‌وت، سه‌رم
 سوپما و په‌شۆکام.

هاوارم كرد: "كاكه" تير باوه شم پيدا كرد، بۆنى ميسك ئاساي
سهرتاپاي ناخمي گرتبوو. به دهنگه خوش و بويره كهى خوى وتى: مه گرى
ئايسيل! وهره با بته م بۆ لاي دايه گيان.

- دايكيشم ليترهيه؟ بۆ ئيره كوييه؟

- وه لامى نه دايه وه.

- دووباره ي كرده وه: ده تبه م بۆ لاي دايكم.

كاكه م له پيشه وه و منيش به دوايدا، وه كو رابكهين، به جورىك نه پامان
ده كرد و نه به هتواشيش ده پويشتين، به لكو ده فريين. به لى ده فريين.
چونكه پيمان بهر زه وييه كهى نه ده كه وت.

له گه ل كاكه مدا له و شاره نه فسوناوييه دا نازانم چه نده گه پايين..!

له بهرده م ته لاريكى بى ويته ي پازاوه دا سره وتين. بى نه وه ي پرسياى
ليبكه م به دوايدا ده پويشتيم، كه چوييه باخچه ي ته لاره كه بى نه وه ي
به رسم، نه و پوونكرده وه ي كرد:

- ئيره مه نزلتى ئيمهيه، دايكيشم له ژوره وهيه...

- باوه پ ناكه م، ده له رزم.. له مالتىكى دوو ژورى كه خهريك بوو

ده پووخوا به سه رماندا بۆ ته لاريكى ناوازه ي بهرين!

پرسيم چۆن ئيره تان دهست كهوت؟

بى وه لام مامه وه...

پاش كه ميك خانميك به ره و پووم هات. پتويست نه بوو كه بلى نه وه
دايكه ...

نه وه ي بيرم ليده كرده وه ده رياره ي دايكم له (شيوه ي پووخسار،
بالاي، پيستی، شوخ و شهنگي) مه مووى وه كو خوى بوو. واتا ويتاي
پاسته قينه ي دايكم له نه نديشه مدا كيشابوو. له گه ل يه كه م به ريهك كه وتنى

نیگاکاندا خۆم هاویشته ئامیزى دایکمه وه. ئه و ئامیزه ی که چهنده ها سال
بوو ئاواتیم ده خواست و تامه زړوى بووم.

- به دهنګىک که ناخمي تاوده دا و نازاره کانمى کپ ده کرده وه وتى:
ئايسيل، پۆله شیرينه کم!.

منیش به رده وام به بى وه ستان ده گريام. تا توانیم سه رم به سنگيه وه
نووساند و، سيبه کانم پرکرد له و بۆنى دايکايه تيبه ی که ده ميک بوو
تامه زړوى بووم.

ئای.. دايکه چ خه و بيت، چ خه يال، هيچ شتيک له زه تى نه م پيک
گه يشتنه وه به نادات... به لام هه رچونتيک بيت نه مه خه وه.. تو ناتوانيت
ناراسته ی بکه يت، شتيکه له ژير نه ستدا شاراوه به، له چه ند چرکه به کدا ديت
و ون ده بيت. دايکم وتى:

کچم دوو پاسپارده م بۆ به جى هيشتويت. نه وانه خو شه ويستترين
پاسپارده ن له لای من. له ناو سندوقتيکی شوشه ی بچوکدا به له ماله که ی
خۆماندا. ده ری بهينه با لای تو بيت. زۆر جوان چاوديترى و پاريزگاريان
بکه.

سه ره پای ژوانى نه وينداران، ده بينم هه سره ت و تاسه کانى دلم به
ته وای نه په ويوه ته وه. ده توت پوانينه کانم له دووى شوينه وارى شتيک،
که سيک ده گه پان.

باوکم... باوکم، مه گه ر باوکم کوانى؟؟؟

- نه و هيشتا نه هاتوه، من و براکه ت ليتره ده ميئينه وه. ليترسينه وه ی
نه و دريژه ی کيشا، نيمه ش چاوه پيئن، پشت به خوا ليترسينه وه ی نه ویش
کۆتايى ديت و ديت بۆ لامان.

به خه بهر هاتم .. له سه رخۆم نيم، له ناو فهرياد و هاوارێكى ژۆردام.
خيزانى مامۆستا ده بوو گوێى له دهنگ و هاوارم بووييت كه هاته
ژۆره كه مه وه وتى: كچم ئايستيل وه ره وه سه رخۆت .. پيڤه چيئت خه ويكت
بينيبيت.

به ويتهى دايك نامى به سنگيه وه و له ئاميزى گرتم.

- چى بووه ئايستيل؟

- هيچ نه بووه ته نها خه ويكم بينى.

- خيژه ان شاء الله.

- ئيوه شم ناره حهت كرد، وايه؟

- ئوه چ قسه يه كه ! ناره حهت كردن ماناى چيه؟

مامۆستا بۆ مزگهوت چوو و منيش بۆ نوێژى بهيانى ههستم.

چهنده كه سانتيكى باشن، ئيوه له چ سهرده ميكدان ژياون... بهرامبه
يه كتريش ژۆر بهريزن، قسه كردنه كانيانم به هه ند وه رگرت. مامۆستا به
خيزانه كهى دهوت (خانمى بهريزن) خيزانه كهشى به مامۆستا (مامۆستاي
بهريزن) دهوت. ئه وه نده به نهرمى دهوان، ئيره يم بهم خيزانه
به خته وه ره ده برد... نه ويش له وه وه بوو ژيانتيكى وام نه دي بوو.

دووباره پاكشامه وه. كه پۆژ بوويه وه يه كه م هه و لم ئه وه بوو بچمه وه
مالى خۆمان بۆ ئه وهى ئه و دوو پاسپارديه بهيتم كه دايكم بۆى
جيهيشتبوم، به لام ده ترسام له و ماله چۆله .. ئه گه ر خيزانى مامۆستاش
بهاتايه پيگه وه ده چوين...

به لام باوكم بۆ چى ديار نه بوو؟ واتاي چى ليپرسينه وهى ئه و دريژه
ده كيشتيت؟ له م قسانهى دايكم تينه ده گه يشتم. مامۆستا ئه مهى بۆ پوون
كردمه وه:

یەكێك له گوندنشینان وتی:

- بەدلتیاییهوه ئەمە دەپووخت. هەر هیچ نەبێت کەلوپەلەکانیشی
دەر بهاتایە باش بوو. کەلوپەل واتە یادگارییهکانی دایکم... هەموو
دنیاکە ی لێرەدا بوو. دەستی لە هەموو شتێکی دابوو، پێی بە هەموو
شوێنێکی دابوو. لە هەموو سوچیکیدا یادگاری ئەو هەبوو. ئای دایە!
بەمانە توانیت بەختەوهری و دلخۆشی بە دەست بهێنیت! ئێرەبیت پێ
دەبەم...

یەکیکی تر لە و ناویدا وتی:

- بە پوری پەحمەتیتمان زۆر وت با ئەم کەلوپەلەمان بە زایە نەچێت.
دەستی لێنەدا. تا مردیش هەر دەهات پاکی دەکردەوه و چاودیتری
دەکردن و دەپیاراستن، کە مردیش ئاواي لێهات. گوێم لە هەندێ لە
قسەکانیش نەبوو، چونکە بیرم لە لای یادگارییهکانی دایکم بوو، بەتایبەتی
ئەو دوو پاسپاردەیهی کە بۆی جێهێشتبووم، بەردەوام بۆیان دەگەڕاین،
هەرچەندە ئەوان ئاگایان لەمە نەبوو.

- مامۆستا و خێزانی و من...

لەیهکەم ژووردا سندووقەکەمان نەدۆزیهوه، هەر کە چووینە ژوورەکی
تر لە تەنیشت قەنەفەیهکی داری پزێودا بینیمان سندووقێکی شوشە کە
شوشەکە ی شکابوو چاوهپوانی دەکردین، ئەو یادگارییهکە ی دایکمە.
پێدەچێت دیاری کاتی بوکێنی بێت! ... هەر کە سندووقەکەم بینی دووبارە
هەستیکی نامۆ پووی تێکردمەوه. دەستم کرد بە لەرزین. خێزانی مامۆستا
قۆلی کرد بە قۆلما هەر لە شوێنی خۆمدا دانیشتم... ئەو تەنها چاوم
نەبوو کە دەگریا بە لکو ناخ و دل و گیان و هەموو جەستەم ..
مامۆستا سندووقەکی کردەوه. تەنها دوو کتێبی تێدابوو.

یەکیکیان (قورئان) ټک بوو، که زږ کڙن ببوو. شوی تریشیان کتیبیک به ناوی (وته کان)، که یه کیک بوو له شاکاره کانی بدیع الزمان ماموستا (سه عیدی نورسی).

ئو دوو پاسپارده یه ی که دایکم پتی سپاردم، ئه مانه ن؟ زږ سهرم سورما. له راستیدا چاوه پتی شتی وام نه کردبوو؟ چونکه له بنه پرتدا من بیرم یه که نه ده هاته وه له گه ل ئه مانه دا. گرفت نیه، مادام یادگاری دایکم بوون ئه وانه دوو شتی پیرۆزن لای من.

ماموستا زږ به کورتی باسیکی ماموستا سه عیدی نورسی کرد: ماموستا سه عید زانایه کی هه لکه وتوو که له م ولاته ی خۆماندا ژیاوه. چاکساز و هه لکه وتوو سهرده مه. کتیبه کانی به هه موو دنیا دا بلالو بوونه ته وه و په چته یه کی ناوازه یه بۆ زامه پۆحی و هزریه کانی مروفی نوئ. نوسراوه کانی گرنگی مه زنیان هه یه به تایبه تی لای گه نجان، چونکه وه لامگزی زږیه ی کیشه کانیانه. له پوویه که وه خۆم به به اختیار ده زانی چونکه شتگه لیکی زږ هه بوون که له دوویان ده گه پام.

ماموستا دهرچووی کۆلیجی یاسا بوو...

ماموستا به رده وام بوو: من ئه م کتیبانه م کاتی که ناسی که له کۆلیجی یاسا ده مخویند. ئه و ده مه زږ سودم لی بینی، بیریان فراوان کردم و کۆمه لیکی زږ پرسیار و گومانیان له میشکم په واندوه.

بوه سته! بوه سته! واته ماموستا دهرچوی یاسایه؟ سه پری ئه و دیمه نه بگه ن. هه م ماموستا و هه م یاساناس! له گه ل ئه وه شدا دنیا یه که پیز و خۆشه ویستی لی ده باری. ئه و پۆژه ش خیزانی ماموستا به ری نه دام... به هه موو نیانی و میوان دۆستییه کییه وه له خزمه تمدا بوو. تیر تیر پیکه وه قسه مان کرد.

مامۆستا که سێکی زۆر ئیماندار و پووناکبیر بوو. گەر هه موو مامۆستایانی ئایینی وهک ئه و بوونایه، نه بێ باوه پێ ده ما و نه کێشه که شمی ناو کۆمه لگا... وهک ده رووناسێک له خه لک نزیک ده بیته وه، به سنگ فراوانییه وه گوێ له کێشه کانیاو ده گرێت و چاره یان ده خاته بهر ده ست. ئه م پێگایه به ته نیا مامۆستایانی دینی پێوستان نییه. به لکو هه موو پهروه رشیا رێک، به تاییه تی مامۆستایانی قوتابخانه. گەر مامۆستایان له ده روونزانی مندا ل و خوێندکاران شاره زا بن، ئه و نه خوێندکار له خوێندنگا ده تۆرێت، نه رێژه ی نه خوێنده واریش زیاده کات. ئایا مرۆڤ به توندوتیژی و ته ی ناشیرین پهروه رده ده بیته؟ هه رکات خوشه ویستی وهک کلێلێک ته ماشا کرا ئه و ده روزه یه ک نامینێته وه به داخراوی و سه رجه م گرفته کانی کۆمه لگا به سانایی چاره سه ر ده بن.

له کاتی قسه کردنماندا تووڤه بووم

ئه و بێ هه ستانه، ئه و ده مارگیرانه به م حا له یان گه یان دین. وازمان لێ ناهین، نایه لێ وهکو مرۆڤ بژین. (مه به ستم پیاوانی ئایینی نه بوو). باسی ئه و دۆستانه م ده که م که لووتیان بهر ئاسمان ده که وت و بۆ زه وییان نه ده پوانی. ئه و دۆسته ده مارگیرانه م. به لām وا دیار بوو سه ره تای قسه کانم هه له تیگه یشتن...

که مێک سه یری چاوی مامۆستا و خێزانیم کرد، به لām هه چان نه وت (هه چ کاردانه وه کیان نه بوو). منیش زانیم که هه له یه که م کردووه، به لām نه م ده زانی له کوێ وه ده ست پێیکه م بۆ راستکردنه وه ی.

مامۆستا به شێوازیکی زۆر هه یمن و له سه رخۆ:

ئایسێل کچم! هه چ مافیکم نییه شتیکت پێ بلێم، ئێمه تاوانبارین. راست ده لێیت، ئێمه وهکو مامۆستایانی ئایینی ده بیته له هه موو حال و

بزاوتیکماندا نمونه بین. ئیمه مافی ئه وه مان نییه هه له بکهین. ده بیئت
ئیمه زۆر بزانی و زۆر بخوینینه وه. پتویسته قسه کانمان، زانسته کانمان له
هه لسوکه وتماندا ږهنگ بده نه وه...

مامۆستا که سایه تیه کی لێبوورده ی هه بوو و خاکیتی کردبووه دروشم.
ئه م هه لویسته ی ته واو سه رسامی کردبووم.

هیزی ئه وه م نه بوو پاسپارده کانی دایکم هه لگرم. واته لای من بیئت
چونکه خۆم به شایانی نه ده زانی. کچیک که خاوه نی زۆرترین تاوانه، له
هه موو پوهیه که وه ناشیرین کراوه و وره ی پووختی کراوه، توانای
گواستنه وه ی قورئانی پیرۆزی کوا؟!

تکام له مامۆستا کرد ئه وه لیا نگریت، ئه ویش تکا که ی قبول کردم.
جه نابی مامۆستا وتی: وا باشت بوو لای خۆت بیئت، ئه م ئه مانه تانه
به هیزت ده که نه وه و خۆپاگريت پێده به خشن.

پێده چیت راست بوو بیئت، به لام من که سیکی وا نه بووم.
مالئاواییان لێکردم. سه یرم کرد خیزانی مامۆستا دهستی کرد به
جانته که مدا، ئه مه ش خه سه له تیکی تایبه ته به خه لکی ئه نادۆل، هه ستم کرد
شتیکی تیکردووه، دواتر سه یرم کرد بپیک پاره و پارچه کاغه زیکی
بجووکی تیدا بوو. له سه ر پارچه کاغه زه که نوسرابوو:

(تۆ ئه مانه تی مه له ک خانیت، إن شاء الله تۆش ده بیته شیاوی
به هه شت. بیرت نه چیت ئاماده ین له هه موو کیشه و ناڤه هه تیه کدا له گه لت
بین، تۆمان زۆر خۆش ویست).

چاره کانم پرپووویون له فرمیتسک. ئیوه چه نده مروۆف دۆستن، ئایا
پتویسته ئه وه نده به ده م خه لکییه وه بن؟ به دلنیا ییه وه توانیتان به شیکی
زیانم داگیر بکه ن. ئه وه به شه شم هه ر له وی جیهیشت. هیوادارم ئه وه نده

پاك و دروست بم كه بتوانم جاريكى تر هه والتان بپرسم ياخود سه رتان
ليڤده مه وه. به لام له كوئى؟

ئهوانه ي كۆمه لگيان ژه هراوى كرد، ئه و كۆييانه له كوئى پاكيزه يى
مبان هيشت! ... چيتر نه مده توانى له م ماله پر له ئاسوده يى و
به خته وه ريبه دا بمينمه وه، خۆم وهك ديوه زمه يهك ده هاته پيش چاو، هيچ
مافيكى نه وه م نه بوو ئه و ماله دره وشاوه يه، ئه و كه شه پاكه چيتر چه پهل
بگه م. له بهر نه وه سه ره پاى داواى ژوريان ملى پنگه م گرته بهر.

كه سيك به دالتهنگى راهاتبىت تامى دلخوشى ناچيژيوت. با ببينين
دۆسته گيانى به گيانپه كانم چ داويكيان بۆ ناومه ته وه ...

له ئهسته مبول له نيوان دژوارپيهكى ناهه مواردا بووم..

ئهسته مبول....

به ئى، ئيدى له ئهسته مبولم. منى خوينكاري كۆليژى ياسا كه
ئه نديشه ي چاك كردنى دنيا م هه بوو و هۆگرى ئاواته بهرزه كان بووم، به
ته نيا و بى كه س مابوومه وه.

ئه مينه ي هاوپشتم له ئه نقه ره كۆليژى پزىشكى به ده ست هينابوو.
ده زانم، داها تووى ئه و پرشنگداره. هه رچۆنيك بىت ئه و كچىكى ژير بوو،
دهركى به مه ترسييه كان ده كرد و ده يزاني چۆن مامه له له گه ل ده وروبهرى
بكات، هه رچه نده بير و بۆچونه كانيشيم پى په سه نده نه بوو. به لام ئه مه
پاستيه كه، ئه ي داها تووى من؟

داها توويه كى ته ماوى سه رتاپا رهش چاوه پوانى ده كردم. ته نانته
ئه وه نده ش پيشكه و توخواز نه بووم كه خۆم هه لكيشم و شانازى به خۆمه وه

بکەم. ھەرچەندەش بانگەشە و بانگەوازی بیرى نوێ و سەردەمیانەم
بکەدایە... .

ئەمینە و خێزانەکەى پێداگری زۆریانکرد کە: "با لە جینگایەکی متمانە
پێکراودا نیشتهجێت بکەین، ئەوێ ئەستەمبۆلە، ھەموو لایەك پرمەترسییە
بە تەنھا تووشی گرفت و تەنگانە دێیت". ئەو وەلامى من چى بوو:
"نەخێر، من خۆم پاشەپۆژی خۆم دیاری دەکەم. ھێز و توانام
دەسەلمێنم، نامەوێت کەس دەست وەربداتە کاروبارمەو"

لە بەشى ناوخۆیی دەوڵەتدا جینگەر بووم. بەلام وادیاریبوو ناو و دەنگ و
باسم پیش خۆم گەیشتبوو ئەوێ. ئەمجارەش چوار دەورم بە چەندەھا
گەنجی بێئامانج و بێپاک لە ژبان تەنرا. ئەمە لە یەکەم پۆڵەو ئەماژە و
شەپپووری جەنگێکی تاقەت پرۆکێن بوو. مەگەر من چى بووم؟ نوێ خواز،
پووناك بیر، ئازادی خواز، قارەمانێکی بێ وێنە؟ یان سۆزانییەك کە تا
پادەى بەدبەختی کەوتبێتە دواى ھەموو پیاویکەو؟

نا لەبەرئەوێ بەد نیازو، بیر گەنییوو و پیشینەبیریاریبووم، تەنانەت
ئەوانەى پووبەپوویان دەبوومەو ھەربەوجۆرە بوون.

سەرەپای ھەموو پیشەھاتەکان، مانگەکانى سەرەتا بە باشى ھۆگرى
زانکۆ ببووم. وەلى ئاستەنگەکان تا دەھات بەھێزتر دەبوون، تا ئەوێ
وام لێھات سەرکەشانە بەلای راست و چەپدا پۆیشتم. سەرەنجام وازم لە
زانکۆ ھێنا.

ئەو شوێنانەى کە بۆی دەچووم و گیرۆدەى بووبووم، ئەو ناوەندانە بوو
کە گرووپە بەناو ئازادیخوازە بێ سەداکان لە ژێر ناوی چالاکی
کۆمەلایەتیدا کارى پێس و قێزەونیان تێدا ئەنجامدەدا.

شوقیڭگېرپان، مارکسییه کان، هیرۆینچییه کان و، نازانم چی تر... هه موو شوینیکیان ته ماوی و سهره ووژیر کرد، له و نیوه نده شدا کچیکی لاو؛ نه ویش من، منیک که سه برۆکه سه برۆکه کۆشکی ئامانج و بیرۆکه کانم به ره و دارپان ملی دهنه و هه ره له سه ره تاوه هیز و ئیراده م له ده ست دابوو.

به هۆی کاریگه ری نه و گه نجه بێ ئامانجان ه که ده وریان دابووم، خۆم له هه موو شتیك هه لده قورتاند. ئای خودایه نه مه من بووم؟ ئاده ی کوا ئامانج و بۆچوونه کانم، نه ی دنیا یه که له نه ندیشه وه نه وشه بییه کانم؟ مه گه ره به ره نه وه نه هاتبووم بۆ نه سه مبول بیمه یاساناسیک که هه مووان ده خاته سه ره هتیک؟

مه گه ره بریار نه بوو تۆ له بکه مه وه له وانه ی جهسته ی ژیا نمان زامدار کرد؟ به ئینه کانم چییان لی هات؟

خۆم له ناو ته لژگه یه کی ناپاکی و سوکایه تی نه وتۆدا ده بیینییه وه که ته نانه ت به رده می خوشم نه ده بیینی.

چ پتویسته بپرسن دۆپاوی نه م جهنگه دل پڕوکیته کی بوو؟ ئیدی من بووم که وه که شره په پۆیه که له ملا بۆ نه ولا فپۆی ده درام، مه گه ره مانگه شه و سه ره له ئیواره دیار نییه؟

له ناو نه چووم، به هه موو شتیکه وه له ناو نه چووم، له ناو زه لکاویکی بێ بندا که قوتار بوون لێی نه سه تم بوو، پۆنه چووم.

خه ونی کۆلژی یاسا له که ناری ئاوابووندا بوو. ته نها شتیك که ده مکرد سه رگه رمکردن له گۆشه یه کدا و پۆچوونه نیو خه یاله وه، دواتریش بوونه به نده ی بێ ئابرویه کی دوو پوو بوو؟

بەسە بەس، تا لەم كابووسە بە خەبەر دێم دەبێ چەندی تر بچێژم،
دەبێ چەندی تر مێلانەى لە تان و پۆى جالجالۆكە چنراوى دلم، بەرگەى
ئەم نابووتیانە بگرت؟

تا ئەوەى پاستییەكان ببینم دەبوايە چەندی تر لەو هەنگوینە بە زەھر
ناوێشكراوانەم بخواردایە؟ ئای نێچیری بەدبەختی ژێر چرپووكی
بێبەزەبى بێ وێژدانەكان!! ئاھ...عەقلم، ژیریم، كەسایەتیم،
ناتانناسمەو. ئیتەر ئەوەندە بەسە.

ئەستەنبول بە خێرایى قووتى دام، ئەوەى دەهاتە بەر دەمى بە زوویى
چەپۆكى دارمانى لێدەدا. ناچار بووم كە بەشدارییان لەگەڵ بكەم، نە
پارە، نە شوینی مانەو، تەنانت نانیکیشم نەبوو بیخۆم.

دەك داپۆژم بۆ چ مەروۇفێكم، قیژ لە خۆم دەكەمەو، بەلام ئەم
بارودۆخە بۆ هەندێك لە هاوڕێكانم هەرزۆر ئاسایی بوو. چ ئێن چ پیاو
پێویست بوو ژانیان بە سەرپەستى و، دوور لە هەموو پابەندبوون و
پێسایەك بە سەر بەرن، ئەم جۆرە ژیاانە نەسەرپەستى و، نە ئەو جۆرە
ژیاانە بوو كە خۆم دەمویست. بەلكو ئەو زیندەگى دیلى و كۆیلايەتى بوو
لە بەرگى ئازادى و یەكسانی پەهادا.

تاوان تاوانى من بوو، هەندێك جار سەرەپای ئەوەى كە دەشمزانى ئەو
كارانەى ئەنجامیان دەدەم هەلەن، بەلام هەر ئەنجام دەدان. گەلى جارى
دیش بە دەستى خۆم دەرگاكانى ئومێدم بەپرووى خۆمدا دەبەست، خۆم
دەمكرد و خۆشیم دەگریام.

چەند بواریكى باش هاتنە بەر دەمم، بەلام كەللەپەقیم بەرپەست بوو لە
قۆستەنەویان.

مروڻگه ليکي باشي وهك نه مينه، باوڪي، جهنابي ئيمام و، ماموستاي ماتماتيك له زياندا گوزهريان شه كرد و، شهوان منيان زور خوشده ويست. ده يانويست بمباريزن، ناماده بوون يارمه تيم بدهن، نهى من؟ من چيم كرد؟ پوښنير، نوځواز، نازانم چي، چاوم كوږر بيت، نه مه دقراښكي ناشكرا بوو.

نا نه مه يه نازادى؟

له نهسته نېولدا نازاد بووم وانيه؟

هر كه ده چپته دهره وه، چنده ها كه سى دوږووكه به پووكهش هاوار و بانگه شهى پاستگويى و سهر پاستى ده كن، كه يف و ناسودده بيت تيك ددهن، ده چمه وه زانكو! به لام زور دوواكه وتووم، تازه ناتوان بيمه وه سهر خوم!

له به شى ناوخويى جيا بومه وه، پيوسته بچه مائيكه وه (له و مالا نهى كه خويندكارانى دهره وهى شارى زانكو به كړئ تيايدا ده ميننه وه)، به لام له هر مائيكدا پيوسته نرخ و بهرامبه رى قورس و گران بدهم. هه لبت باجى مامه له و سه وداى له و جوړه به شيكى گوره بوو له پوځ و، پاكيزه يى بير و بوچوونه كانم.

نا نه وه بوو نازادى؟ له ناوچي نازادى و سهر به سستى له و جوړه. نا ئيدى تو نازاد نيت.

پشكى نازادى نه و گوندن شينهى كه سالانى ته مه نى له نيوه ندى چوار ديواردا به سهر دهبات، له م زينه بى نه رزش و بيزراوهى من زور زياتر بوو. نايا نه مينه يان جهنابي ئيمام له بنارى نازادى و منيش له ترپكه كيدا ده شه كامه وه؟ من نوځواز و شهوان كونه پرست بوون، وانيه؟ نه م زير به رتبه له كوږه ميښكى ته نى؟

له مېشکم دهرناچیت، نه مده توانی ده سته ردراری شو بیره سه پاوانه بېم. که شه که به شیوه یه که که ناته ویت بیر بکه یته وه، یان نابیت. ده ته ویت میشتک سرکه یت، که چی دیسان نابیت، ده لیتیت جاریکی تر نایکه مه وه، که چی ړیگه نادهن بؤ خوټ بیت، له ناو نازار و بې چاره ی یه کی جهرگ برپا ده تلامه وه، بؤ له بیر برده وه ی خه م و دهر ده کانم نه فسانه یه ک پتویست بوو. گهر به م شیوه یه برؤشتایه کوټایی ړیگه زؤد نرېک بوو.

پوځه کانم له کوخ و، خانووه داره کان و، گوزسه فه رامؤشکراوه کاند ا به سه ر دهر د. له ویدا خوټم چالم بؤ خوټم هه لده که ند و کوټایی ژیانم بؤ خوټم ده سازاند. ئیتر تاکه ړیگه ی نرېک بوونه وه م له کوټایی... به دوایشیدا شو نازاره که مه رشکین و بؤشاییه ترسناکه. له بیرم ده چووه وه که بؤچی ده ژیم و، له کوټیم، خوټگه هه رگیز به ناگا نه هاتما یه ته وه، ئیتر به م شیوه یه کوټمه لگا پزگاری ده بوو له ناچیزه یه کی زیاده.

که بېجگه له بلاو کورده وه ی میکروټ هېچی تری نه ده کرد. هه ندیک جار له کوټوونه وه ی هاوه له شوټر شگېټر و سه رده مییه کاند ا به شداریم ده کرد. پیکه نینم ده هات به و قسه بریق و باقه فریوده رانه ی که به ناوی نازادییه وه ده کران.

ټاه، نه گهر راستییه کان وه ک دروشم و ده سته واژه کان ده بوون و له سه ر زه مین ره نگیان ده دایه وه! "به ربه ره کانټی شهریفانه، ژیانې په و، ماف مړوټ،..." به لیتنگه لیکې چه ند جوان؟

نه وجا بښه شو ناپاکانه ی که نه م دروشمانه ببووه بښشته خوټه ی سه ر ده میان، چوټ چوټی ژیانمانیان پر ماته م کرد.

ههروهك شرپه په پړويه هه ليان گرتين و قړتيان داين، ئيدى له بهر
 نه مه يه كه ياخى ده بم و دهمه ویت به خو بېهۆشكردن نازاره كانم له يادگم.
 ساته كانى ژيانم، پړژو مانگ و سالة كانم هه موو بېوونه دۆزه خيكي
 هه په شه ئاميز كه هه رسات له وه دا بوو به بلتيسه پر نه فرينه كانى
 ختووكه ي خويناوى جهسته ي شه كه ت و ماندووم بدات و قاقاي مه رگم پس
 بنوئينت.

له تاو نازارى نه و پړژانه هه ر خوم ده خوارده وه، جا نه و نا ئوميديه
 دوا براوه! نه ي نه و تابلو سهرتاپا په شه ي داهاتوو كه به ته واوه تى تاقه تى
 پروكاند بووم، به رگه گرتن چ گونجاو بوو! هه رچونك بيت چوومه قوناغى
 دوو و پيمان نايه هاوينه وه. ده يه ها بانگه يشتى نه مينه م په تكرده وه.
 چه نده ها جاريش هاوسه رى جه نابى ئيمام و ماموستاى ماتماتيك،
 په يوه نديان پتوه كردم.

نا، نا... وازم لتيبن، نه وه ي خيرييت له مندا نيه.
 كاتيك له گه لياندا ده دوام هه ستم به بارخراپى زياتر و بيزارى زورتر
 ده كرد.

دلسوزى و دروستى نه مينه و، په فتارى باوك ئاساى ماموستاى
 ماتماتيكم و زوو زوو هه وال پرسينم، "زور بيرت ده كه ين" و چه نده ها
 په يفى هه نگوينى له م شيويه ي هاوسه رى جه نابى ماموستا، هه روهك بلتي
 پشكويه بوو و دلته سوتاموى ده كولانده وه.

كه نه م مړوځه چاكانه م ده بينى، يان گويم ليدنه گرتن، گيزه لوكه ي
 كيushman كي شيكى بيتاوني شان له دهر ووندا هه ليدنه كرد.

نه مه جوړه هه ستيكى له خو پرسينه وه بوو، نه مه زايه لته هاوارى
 ويزدانتيكى ته ريزى ويل بوو كه به هوى كرده وه كانمه وه تاوانبارى ده كردم و

به رۆكى به ئاگاهاتنه وه مى پاده وه شاندم. ههركه گويم له وه دهنگه ده بوو،
ئاره زووم ده كرد خۆم لهت و پهت بكردايه.

بوچى نه وه نده خراپم، ئاخىر بۆ؟ بوچى به هيچ شىوه يهك خۆم
نادۆزمه وه؟ ئيتىر له بهر نه مه بوو كه نه مده ويست له گهڵ نه و مرقفانه دا
پووبه پووبيمه وه، هه ريوه له ده ستيان هه لده هاتم.

به ئى، سه د مه خابن نه مه پاستيه كه بوو، باشتري نشت نه وه بوو
جاريكى تر نه يانبينمه وه، ئيدى تاكه شتيك كه ده بووه مايه ي (يان من وام
ده زانى) په وينه وه ي ئازار و نسكوكانم، ئالوده بوون بوو به مادده
سپكه ره كان. هه لبه ته نرخ و باجى نه مه ش زۆر گرانه، سه ره نجام شتيك
نييه له يادى بكه م، ئاسوده ييش كه هيچ، به لām خاك به سه ر خۆم، ته واو
پيچه وانه بوو، داخ و كه سه ره كانم نه وه نده ي تر زياد بوون.

سه رله نوێ ژوره كه م پي بوو له به روانكه سپيه كان. دووانيان دكتور و
دوانه كه ي تريش په رستار. نه نجامه كان تاووتوێ ده كه ن. له چاوياندا
ئاماژه ي بى ئومېدى ده خوێنريته وه، زه رده خه نه ده ستر كرده كان
نه ناسمه وه. ئيشه كان به ته واو ته ي ئالۆسكاون، بابەس بيت، ئاي ته مه ني
ماندوو و بى ئۆقره م، جا چيت نه چه شت!

نه نجامه كان زۆر خراپ ديته وه، به لām نيگه ران نيم. په نگه سه ره نه نجامه
خراپه كان هيچ كاريگه ريه كيان نه بيت له سه ر يه كيك كه بريارى مه رگي
داوه، يان من وا گومان ده به م.

كه ميك پشوو ده ده م، كه چوارده ورم چۆل بوو، ده ست ده كه مه وه
به نووسين.

به‌ها که‌سییه‌کانم بوونه سفر

شووم کرد، به‌لام نه‌و که‌نجی که بوومه هاوسه‌ری خاوه‌نی که‌سایه‌تییه‌کی له خۆم لاوازتر بوو. هیچ شتیکی به‌خه‌یالدا نه‌ده‌هات. هیچ نه‌رزشتیکی بۆ پی‌ڕۆزی هاوسه‌رگیری و هه‌ستی لیپرسراویتی دانه‌ده‌نا، نه‌ك نه‌وه به‌لکو هه‌ر له‌بنه‌ره‌ته‌وه باوه‌ری پێی نه‌بوو.

له‌ ماله‌وه نه‌وه هه‌روه‌ك هه‌رزه‌یه‌کی سه‌رشه‌قام و منیش وه‌ك كیژیکی تۆراو له‌ سروشتی ناسکی هاوسه‌ریتی مامه‌له‌مان ده‌کرد.

مه‌گه‌ر هه‌ر دوو‌كمان په‌روه‌رده‌ی ئامیژی بێ‌هه‌زیی بیره‌ چه‌وته‌كان نه‌بووین؟! بێ‌گومان ئه‌م باره‌ش گورزی که‌مه‌رشکینی له‌ جیهانی پۆحم ده‌دا.

تا ئێستاش له‌ قولا‌ییه‌کانی پۆحمدا هه‌ست به‌ بوونی به‌ره‌یه‌ك نه‌که‌م که‌ به‌ره‌هه‌ستی نه‌و حاڵه‌ته‌ ده‌کات.

جا تۆ بلێی پۆژی بێت ئه‌م جه‌سته‌یه‌ هه‌یز به‌ ده‌ست به‌یانی و پزگه‌رم بکات؟ زۆر نه‌سته‌مه، نه‌سته‌م...

به‌رده‌وام نه‌بوون و شکستی ئه‌م هاوسه‌رگیرییه‌ لای هه‌مووان ئاشکرا بوو. هه‌رواش بوو، نه‌متوانی شه‌ره‌ف و نامووسی خۆم به‌پاریزم، بۆ نه‌وه‌ی چه‌مکی خه‌زانیش مانا پاکه‌ دلفه‌رینه‌که‌ی له‌ ده‌ست نه‌دات به‌زوویی جیا بوومه‌وه. به‌لام بۆ کۆی، بۆ لای کۆی ده‌پویشتم؟

وام لیها‌تبوو خۆم نه‌ده‌ناسییه‌وه، هه‌روه‌ك بلێی له‌ ناخدا دوو که‌سایه‌تی هه‌بێت و هه‌ریه‌که‌شیان له‌گه‌ڵ ئه‌وی تردا له‌ ده‌سته‌ و به‌خه‌دا بێت. ئه‌و منه‌ی که‌ نه‌مینه‌و، جه‌نابی ئیمام و، مامۆستای ماتماتیک ده‌یانویست کۆمه‌کی و پشتیوانی لێ بکه‌ن؛ له‌گه‌ڵ ئه‌و منه‌ی خۆی خزانده‌بوو سووچی شه‌قامه‌کانی نه‌سته‌مبول و له‌نیۆ سه‌سه‌رییه‌کانیدا له‌

دووی سه رابی کامه رانی هه ناسه بپکیتی بوو. دووکه سایه تی زۆر جیاواز به رامبه ریه کتر ده جه نگان، به لام ناشکرایه که به رهی ئه سته مبول براوه بوو. ئه و پۆژهی له مێرده که م جیا بوومه وه، به ره و (بهی ئۆول) که وتمه پئی. مه به سستی پۆیشتم بۆ ئه وی داواکردنی مادهی سپکه پ بوو له هاوپییه کم بۆ ئه وهی پزگاره بیت له و نازارهی که وه ک بۆمبایه ک خه ریک بوو مێشکی ده ته قانم.

ناخم زۆر پڕ بوو، ناخر کچیکی ته نیای که رامه ت پوشیتراو له کام ده رگای ئومیدی بدایه، هانای بێده ره تانی بۆلای چ ویزدانیک بېردایه ؟! گهر شتیکم ده ست نه که وتایه دوورنه بوو تووشی سه کتهی دل ببومایه. ئه م خووه نه فرینه هیچ شتی ک نابیسیتیت و دان به خۆداگرتن نانا سیت. له و کاته دا که له ویستگه یه کی پاسدا چاوه پوانیم ده کرد، هه ستم کرد ده نگیکی ناسراو بانگم ده کات:

- کچم، ئایسیل..

به گومانه وه پوه و ئاراسته ی ده نگه که ئاوپم دایه وه، ئاه کی ببینم، خیزانی جه نابی ئیمام.

هه رچۆنیک بیت هیزم دایه به رخۆم و وتم:

- ئیوه به دوای چیدا ده گه پین. باوه شی پیدا کردم و گۆناکانی ماچ کردم. دوا هه ولی خۆم دا تاجه سته ی به زۆر وه ستاو م کۆ بکه مه وه، جه نابی ئیمامیش که که مێک له ولا تره وه وه ستا بوو حال و ئه حوالهی پرسی.

ئهی خوایه، پێک له و کاته دا که ده مویست خۆم فرێده مه باوه شی بیهۆشییه وه کیم بوو به تووشه وه ! به راستی چاوه پوان نه کراو بوو.

— ئىمە ئەچىن بۇ ئوتتۇرىل، گەر بىز ئەرە، ئەمەشە پىنگەۋە دەپىن.

نەتوانى مە جىرەيەك بىكەم، لە پاستىدا ئەمويست بەرەئىستى بىكەم و نەپۇم، بەلام ھىزىك لە ناخەۋە پالى پىۋەدەنام كە لەگەلئان بىرۇم. بەو پىيە شۇيىنكى ترم نەبوۋلىيىمىنەۋە، وتم با ھىچ نەبى ئەمەشە كەمى بخەۋم. ھەلبەتە گەر تەندروستىم پىگەي بدايە. لەرزۇك لەرزۇك لەگەلئاندا كەۋتمە پى.

ھاۋسەرى جەنابى ئىمام بىدەنگىيەكەي شكاند و تى:

— جەنابى ئىمام بۇ بەدەست ھىنانى پرونامەي خويىندى بالا (ماستەر) دەخويىت و ، تاقىكدنەۋەي ھەيە. منىش كەمىك ناساغ بووم ھاتووم تا پىشكىنى پىزىشكى ئەنجام بەدەم.

كەۋاتە جەنابى ئىمام بۇ ماستەر دەخويىت، ۋاي! ئەمە ئىمامى لادى و تەماشاي منىش بىكە! ھەر لەبەر ئەمە بوو كە نەمدەتوانى خۇپاگر بىم. دەبوايە پىرۇزىيىم لى بىكدايە. چى بىكەم، لە زىانمدا پىشپەۋىكى وام نەبوو. ھەموۋە وىنە و كەسايەتییانى كە دەمويست شويىن پىيان ھەلبىگرم لە بەرەي فكر و ئايدۇلۇزىيى بەرامبەر بوون.

جەنابى ئىمام پىرسى: كچم لەگەل زانكۇدا چۆنىت ؟

گەر بە زۆرىش بوايە، دەبوايە شىتىكم بووتايە.

— ئەمسال لە قۇناغى دوۋەم، كەمىك گرانە، بەلام ھەرچۇنىك بىت چارەي دەكەم.

— مامۇستاكانت چاك دەناسم، ھەر ئەۋانىش مامۇستاي من بوون. ۋانەكانى خويىندى بالا ھەر لاي ئەۋان دەخويىم، ئىستاش پرونامەكەم لە تەۋابووندايە. خوا يار بىت بۇ پرونامەي دىكتۇرا نامادەگى دەكەم. كە

دکتوراکم به دهست هینا، له پلانمدایه بچمه نه نجوومه نی فیرکارانه وه و بیمه ماموستای کۆلیژی یاسا. وانه کانم زۆر باشه و بالاترین نمره ههیه، گرنگی پێدانی ماموستا به پێژه کانیشم هیوا به خشه. تۆش له ههول و کۆششدا به زانکۆ تهواو بکه، بۆ خویندنی بالاش هاوکارته ده بین، ماموستاکانم له مابه ته دا پێ ئاسانکه ر ده بن.

بی دهنگ بووم...

له بهرامبه ر چاکه ی نه م مرقانه وه چۆن خۆم پاگرتایه ؟ نازانم چۆن ده متوانی له به رده م میهر و سنگ فراوانی نه و که سانه دا نه به م ده توانه .

تینه ده که یستم که بۆچی ئاوا یارمه تی کچیکی کۆتا ها تووی ته مه ن به فیرچوو ده ده ن؟

ئیدی له قولا ییه کانی ناخمه وه بمناسن، بۆ نه وه ی بزانه که من کچی سه رشه قامه ئابروویه ره کانم و وه ک نه وه ی هه م بمناسن، ده بیته چی بکه م بۆ نه وه ی تی بگه ن، به لام نه وان په روای تروسکاییه کی چاکبوون که خۆشم نه مده زانی.

شه و له ئوتیله که پیکه وه بووین. نه م جاره ش وه جاری یه که م که یشتنه وه م پێیان وه ک سه رو یه کی ئاسووده هین، که به شه رمه وه ختوکه ی به ره به یانییه کی توراوی ده دا، دلمی گه شانده وه .

بۆ ساتیکیش بیته، هه موو نه و شه پۆله به سوێ و درپدانه ی که ده وریان دابووم په وینه وه، بیرم له هه موو خونه تاله کان سه رایه وه. ده توت که و توومه ته نێو نه فسوونی دوو فریشته وه. نه سه رنیشه نه ئالوده ی ماده ده سه که ره کان نه مان، خۆشم نه مده زانی چییه، سه رسام مابووم.

که واته مرقه دینه داره کان خاوه نی هه ریم و مه مله که تی کامه رانی و ئاسوده یی تایبه ته به خۆیانن، به نووری خۆشه ویستی یان به وینه ی خۆر

ده روونه تاریکه کان ئاوه دان ده که نه وه و به گهرمی دلسوزیشیان دلّه
شهخته سه هۆل ئاساکان ده که نه که و سه ری ژیان.

له پریکدا بروسکه ی بیرکردنه وه یه که له ئاسمانی نه دیشمه دا
چه خماخه ی دا، گهر له گهل ئه م که سانه دا بۆمه گونده که ی خۆمان، له
خانقچه که وێرانه که مه دا به ته نها بژیا مایه دلخۆش نه ده بووم؟ خۆ له وێ
چه ته کانی ئاسوده یی و نه و مرقه ناپاکانه ی لی نه که چواره وریان
ته نیبووم.

"تکایه له گهل خۆتاندا بمبه ن، با له نێو چپاکاندا ژیا نکی بینا و نیشانی
ته نها به سه ره به رم. به پشيله، سه گ، گوێ درێژه کانی پازیم. به س له چنگی
بیته زه یی ئه م دپندانه پزگاره م که ن. سا به لکو ته وه به کم و بیمه که سیک
ته وه به خواز، نه و ساش نه و کیزه دینداره ی که دایکم ئاوانی ده خواست بیته
سه رشانۆی ژیان، یا خود که سیک به م مال و باره وه پیم پازیبیته و بیته
خوازی بینیم، ئیتر منالم ده بیته و ههستی پاک و پیروزی دایکایه تی له ناخدا
هه لده قولیته".

وادیاره له به رخۆمه وه قسه م ده کرد، چونکه هاو سه ری ئیمام بانگی
کردم و وتی: "نایستیل گیان شتی که وت..."

- نه خیر ته نها که وتبوومه ناو خه یاله وه ...

نه وشه وه له ئوتیله که دا میواندارییان کردم، هه م جه نابی ئیمام، هه م
هاو سه ره میهره بانه که ی ژۆر ئامۆزگارییان کردم و چه ند راستی به گیان بۆ
په ون کردم وه، به لام نه و میشکه کوا که گوئیستی نه و پێنوما ییانه بیته و
پیا ده یان بکات، سه ره پای نه مه به ته وا وه تی با وه پم پهیدا کرد سه باره ت
به وه ی گهر لای ئه م خێزانه به پێزه دلسۆزه به مایه ته وه، نه وا دلخۆش
ده بووم. وه لی به ختیکی له و جۆره له کوێ و من له کوێ؟

سەرئەنجام ئەستەنبول قووتى دام، ناچاربووم كە لە سىتيەمىن قۇناغى زانكۇدا لە خوێندن دابىرېم، بەهۆى تۆمەتى ماددە بېھۆشكەرەكانەوہ لەلايەن پۆليس و دەرگاكانى پاراستنى ئاسايشەوہ تووشى بێنە و بەردە و لېپرسىنەوہ بووم.

چەند شوويەك، جىابوونەوہ بە دواياندا... ھەر لە سەرەتاوہ چارەنووسيان دياربوو. قۇناغى بووم زۆرتر لە برگەيەكى خنكاوى شاتۆيەكى بى وىژدان دەچوو، كە پالەوانەكەى من بووم، چ پالەوانىك، شمشىرەكەى گريان و، وەرەى پوخوا و ھەنگاوەكانىشى پەر لە گومان و بى متمانەيى. زيانم تا بلایى ئالۆسكابوو، دەرگاكانى ئومىد ھەرزو بەپوومدا داخران، لەو ئەستەنبولە گەرەيەدا بى جىگە و لانە ماپووم، خەرجيش كە باسى نىيە، پىوانن بە كوئى گەشتووم. ئەوئەندە پەريشان و زەبوون بووم كە تەنانت نەمدەتوانى لە بىرى چارەدۆزىندا بم، ھەرگىز ناتوانم بىگىرپمەوہ. من كچى ئەو پۆژە قىزەوانانەم كە تەنانت نامەوئى بە ئەندىشەش بە لاياندا پەتەم. ھەموو ئەم ئاكامە ئاكامانە سەرەنجامى نەبوونى يان نەسازاندنى زىنگەيەكى باش و گوپرايەلى نەكردنى ئامۆزگارى كەسە ژىر و دلسۆزەكان بوو.

لە برسانا لەبەردەم ماركىتتىكا بورامەوہ، دوايەمىن شتىك كە لە بىرم بىت، گەپانم بوو بە شوپن پارچە ناننىكا تا سكم تىرىكا.

چاوەكانم لە كلينىكىكى پزىشكىدا كەردەوہ. پزىشكىك كە بە چاوہ گەرەكانى بۆى دەپوانىم و لە تەنىشتىشيدا پىرە پىاوئىكم بىنى. جىگەى مۆربوونەوہى دەرزييە بېھۆشكەرەكان ئاماژەيان دەكرد بۆ ئەوہى كە چ كچىك بووم. تەمەنم ھىشتا بىست و دوو سال بوو. پەنگى بزركاو و جەستەى شەكەتم زۆر زياتر لەوہيان دەتواند. دكتۆرەكە ھەلىساندم:

"گرفتگی ترسناک له ئارادایه گهر له م خووه زیان به خشه دهست
هه لته گریت، دلتیابه که زیان به زهیی پیا تا نایه ته وه، بیکومان گهر به مه
بلیتین "زیان".

جگه له مه چه ند شیکارییه کی سهره تای خویتمان بۆ نه جامدایت
زیانت له ژێر مه ترسییه کی گهره دایه، گهر به زوویی ههنگاو نه نریت نه وا
پهژانیکی سخت چاره پێته. ده بیته بیته وه سهر خۆت و ناگاداری وردی
ته ندروستیت بیت". گه لێ نامۆزگاری تریش ... تا توانی قسه ی بۆ کردم،
مرۆفیکه باش بوو. رینوومای زۆری کردم.

بۆ ئه وهی به برسیتی نه مینمه وه شووم کرد به پیره
پیاویک...

پیاوه پیره که ی ته نیشتم گه یاند بو میه نه خوشخانه، ئه م پیاوه
دانیشتیوی گهره کی "ئه یوب" بوو و به ته نیا ده زیا، دوو سال له وه بهر
ژنه که ی مردبوو. مندا له کانیشی له دهره وهی ولات بوون.

خیری بنووسیت یارمه تیدام، له ئاوا باریکی گراندا پووبه پووی مرۆفیکه
ئاوا بوومه وه، به لام ئه م جاره خۆم به ک لایی کرد بۆوه. نیازم نه بوو
دهستبهرداری ئه م پیاوه بيم، چونکه بپچاره بووم. ئاتاجی که سیك بووم
مباته لانه یه کی گهرم و گوپه وه.

توانای خۆکه شخه یی و سه رپشکی هه لپژاردنی که سیك یان
په تکردنه ویم نه ما بوو. به خۆم دهوت هه رکه سیك بیته بهس ئه وه نده له
پینه وایی و په ژموورده یی قوتارم بکات.

هه رچۆنیک بوو پازی بوو به وهی زه ما وه ندیم له گه ل بکات، جا بۆ ئه وهی
درۆزن دهرنه چم هه ر له سهره تاوه هه موو شتیکم بۆ باس کرد، ئینجا بۆ

ئەو ەى باۋەپم پېتىكات چوۋىن بۇ مزگەۋتى (ئەيۋوب سولتان) و لەۋىدا
تەۋىيەم كرد.

ئەمە چ پوداۋىكە؟ كچىكى بى باۋەپ لەگەل كەسىكى دىنداردا
زەماۋەند دەكات؟ منىكى بىست و دوو سال و پىرىكى شەست سالانە. بۇ
ئەۋەى بىمەۋە سەرخۇم دەۋايە بەپىكوپىكى و پارىزكارانە ھەلسوۋكەتم
بكردايە. تەنانەت سەرىشم داپۇشى، كچە بى باۋەپە نوپخۋازەكە
گەپاۋەتەۋە؟ جا كى باۋەپى بەمە دەكرد؟

ئىدى بەخت ياۋەرى پىرەپباۋەكە بوو، ھەچۇنىك بىت سەرەنجام بى
باۋەپىكى ھىتابوۋە سەرىپى راست و خانمىكى لاۋىش ھاتبوۋە ژيانىيەۋە.
ئەو سەرلەنۇئ دەستى كردهۋە بە ژيان، لە ھەلە و ناتەۋايىيەكان پزگارى
ببوو، يان لايەنى كەم وا گومانى دەبرد.

دەى با وا بىت، گرنگ ئەۋە بوو مائىك ھەبوو كە دال دەم بدات. ئەى
دواتر؟ ناتوانم نكوئى چاكەكانى بكەم. بە سۆز و مېھرىكى زۆرەۋە
مامەلەى لەگەلدا دەكردم. لە سەرەتادا شەش مانگ خرامە ژىر چارەسەرى
ماددە سېكرەكانەۋە، ھىندەى نەمابوو چاكبەمەۋە كە كارەساتىكى تر
بەروكى گرتمەۋە، نەخۇشى جگەر، بەدوايشيدا شىرپەنجەى جگەر، ئاى كە
بە سۈيىيە، تا ماۋەيەكى درىژ مەسەلەى شىرپەنجەكەيان لىشاردمەۋە،
بەلام سەرەنجام پىتمزانى، ئاى خورپەيەكى چەند بە ئازار بوو، ھەۋائىكى
چەندە دەروون ھەزىن بوو. لە ساتىكدا ھەموو دنيا لەبەر چارم پەردەى
پەشى بەسەردا دراىەۋە، نىسكو و بەلاكانى پابردوۋى بە جارىك
يادھىتنامەۋە، ئاسان نەبوو، ئەمە بارىك نەبوو بتوانم لە ژىرىدا
بىمەدەرەۋە، ئەمە ھەۋائى مەرگىكى حەتمى ھىۋاش بوو. ئەم
نەخۇشىيەشم ھەموۋى ئاكامى مەى و، جگەرە و، ماددە سېكرەكان بوو.

جا وەرە بەرگەى بگرە، بەدەستى خۆم گۆپم بۆ خۆم ھەلکەند. مېردە پېرەكەم ھەولئى چارەسەرکردنى دەدام، تەنانەت چەند جارئىكىش پېشھاتى موعجىزە ئاسا پوویدا كە ئاماژە بوون بۆ ئەوئى سەر لە نوئى گەرپابوومەو ھە بۆ بارى تەندروستى جاران. پېك لەم كاتەدا بەلەمى تازە لەنگەرگرتوئى ژيانم پووبەپووى زىيانئىكى دژوارى تر ھاتەو ھە زامەكانم ھېندەئى تر قوولبۇونەو، بە ھۆى سەكتەئى دڵەو مېردە پېرەكەم ژيانى لەدەستدا. ئاى خواپە ئازار لەسەر ئازار، فەلاكت لەسەر فەلاكت، ئەمە ژيانە يان خەونئىكى ناخۆش؟ خوالئىخۆشبوو مووچەئى خانەنشېنەكەئى بۆ بەجئى ھېشتم و بە بېمە تەندروستىيەكەئى بەردەوامىمدا بە چارەسەرەكەم. بەلام زۆرى نەخاياند، مندالەكانى لەدەرەوئى ولات ھاتنەو، خانووەكەيان لېسەندەمەو ھە دەريان كردمە دەرەو.

بە بۆچوونى ئەوان ژئىكى بەدپەشت باوكيانى فرېوو دابوو. دەك بە پەحمەت چئت، ھەرچۆنئىك بئت چارەسەرى كردم و مووچە و بېمەئى تەندروستىيەكەئى بۆ جئھئشتم. ئەمە بۆ ئافرەتئىكى تەنباى نئو ئەستەنبول كەم نەبوو.

ئاى بەدبەختىم! ئەوئەندەئى نەمابوو بگەمە تەختانى و لە نشئوى و ھەلپەز و دابەز پزگارم بئت، ھاوسەرئىك بە وئەئى باوك كۆمەكى دەكردم، وەرەكەئى ئەوتۆشم پەيدا كردبوو كە خەرىك بوو نەخۆشېيەكەم دەبەزاند. ھۆشم ھاتبەو ھە و بېرپارمدابوو كە ھەر لە نەخۆشخانە ھاتمە دەرەو بەكسەر چاكسازى خۆم بكەم و لاپەپەرەكەئى نوئى لە ژيانم ھەلپەدەمەو. واتە داخوازى و ئاواتەكانى ئەمىنە و جەنابى ئىمام بەجئى دەھئنا. پېشتم بابوو بەم تەرەزە بە ژيانئىكى كامەران و ئاسوودە شاد دەبووم. وەلئى مەخابن، پەتەكان پسان، پردەكان داڤمان، سەرلە نوئى شەمەندەفەرى

ژیانیکی خوش وهستا و دووباره خۆم له هه مان کۆنه وێستگهی ژانی مانه ودا دیته وه. که وتمه وه ناو هه مان باری جاری جاران و چوارده وریشم هه مان کهسانی بێ وێژدان، ئاسۆکان وایان ده نواند که پێگهی ئه م جاره بێ گه پانه وه یه. شه قامیکی کوێره وه بوو چاوه پێی ده کردم. خوشم نازانم چه ند پۆژ به بێ ئامانچ و هو به تال به تال له م بیایانه سارده دا سووپامه وه. دوا یین شت که بیزانم، له هۆشخوچوونم بوو له ناوه پاستی شه قامیکدا، جا نازانم ئایا به هۆی برسیتییه وه بوو که که وتبووم یان له تاو نه خوشی. به بۆچوونی من به هۆی برسیتی و، "په ره سه ندنی نه خوشیه که" شم پای پزیشکه کان بوو.

هه ره ک وتم میژدی په حه تیم موچه ی هه بوو، به لام ئه و بره پاره یه چون به شی که سیکی ده کرد که ته مه نی له زه لکاوه کانی بێ دینیدا به سه ر بر دووه و لیتاوی گونا هه گه یشتوه ته بینه قاقای. له یه کێک له نه خوشخانه کانا که می که چاره سه رم دی، به لام به رگهی ئه و ئه شکه نه چه یه م نه ده گرت هه ریۆیه ده رفه تم له ماوه ی دیده نییه ک وه رگرت و هه له اتم. ئه م می شکه نیازی چا کوونه وه ی نه بوو یاخود به ته واوی هاو سه نگی له ده ست دابوو و نه یده زانی که چی ده کات.

به ئومیدیکی کزه وه هاتم بۆ ئه نقه ره، به لام هه یج که س ده رگای به پوومدا والا نه کرد. زۆر بیچاره و دلشکاوبووم. هه مو میژ و توانام له ده ست دابوو، ده رده که شم ئه وه نده گران ببوو له سه ر پێ خۆم پانه ده گرت. که ده پۆیشتم خۆم پاده کێشا، قاچه کانم له گه لندا نه ده هاتن. هه ر پۆژیکی نوێ، ئه وه ی دوینی لا خوشه ویست ده کردم و خۆزگهی پابردوی پێ ده خواستم. نیگا ترسێکه کانی شم هه ر به دووی پابردوه

بیتنازه که مه وه هه ناسه برکتیان بوو. به لئی، له نێو هه له و سه رگه ردانیدا ده که وزام، به لکو تا نه و پۆژه هیچ خۆم به هه له نه زانیبوو.

بێ باوه پێ، نوێخوازی و چهنده ها په زاله تی تر. به ره و ئاما نچیک کۆتا نادیار ملم ده نا، زۆر که لله په قبووم. گه ر پاستیه کان بیرى من نه بوایه قبولم نه ده کرد، هه لبه ته "پاستیه کان" ته نها نه وانه نه بوون که من ده مزانی، به لکو پاستیه گه لیکی دیش له ئارادا بوون که من زۆر زۆر لێیان وه دوور بووم، ئیتر نه مه گه وره ترین هه له بوو که کردم. پشتیوانیه کی سه ختم له ناهه قیه که ده کرد که خۆم به راستم داده نا، یان ئاوها تێیانگه یاند بووم. هه ر له بهر نه مه کونێک نه ما سه ری پێدا نه که م، گشت جارێکیش شکست و دۆران... که چی په ندم وه رنه ده گرت و بێدار نه ده بوومه وه.

بهشی چوارهم

رۆزانی نه خوشخانهم

که تیاياندا چاوه پروانی مهرگ بووم...

پوختهی ئەم بهشه:

هه موو شتیکم له دهست دابوو، نیتێ ژیان بۆ من مانایهکی نه مابوو.
من زیادهیهکی تاوانبار و گوناھکار بووم به سه ر ئەم کۆمه لگایه وه.
ته نها ئاره زووم ئەوه بوو که هه رچی زووتره ئەم ژیا نه م کۆتایی بیت.
چه ندین جار هه ولێ خۆکوشتنم دا، به لام نه متوانی.
ته نها ویست و ئاره زووم له ئیستادا ئەوه یه که ئەم نه خوشییه بی
ئامانه م بمکوژی و منیش له زه حمه تی خۆکوژی پزگار بکات. به لام
ته ماشای ئەم بارو بۆخه بکه ن، له کاتی کدا که من به حه سره ته وه
چاوه پروانی مهرگ ده کم، له و لاوه چه ندین رووداو پزیا ن به ستووه که
هه رگیز جێی به وای نه ن...

ئەي ئەگەر ھەبوو؟

ژيانم ھەر ژان بوو، بەلام ئەم جارەيان نۆر تووپەترو بى بەزەبى تر.
چاۋەكانم لە بەشى خزمەتگوزارى ئۆنكۆلۇجى(شىپەنجە)ى
نەخۇشخانەيەكى گەرەدا كردهو، ئەم گەمەيە لە تەوايىوندا بوو. نۆر
سوپاس بۆ نەخۇشبيەكەم، لە ناپرەحتى خۆكوشتن پزگارى كردهم.

ئيتەر لە نەخۇشخانەكەدام، واتە لەسەر جىگەى مەرگ. مردم دەبىنى.
ھەرەك بلىنى كەمىك لەولاتر چاۋەروانى دەكردم.

پىدەچىت نامە نووسىن و پەشكردنەو، ئەم دىپانە لە دواى ئەم
ساتەو، "تا ئەو، يەككە دەنگم بىيىستىت"، بە ناجۆر بى مانا بىتە
بەرچاۋ، تەننات خۆشم نازانم بۆچى دەينوسم.

بەلام لەوانەيە ھۆكارى نووسىنى ئەم نامەيە، ھەستىكى پەر لە نەفرىن،
نالەى خۆم، يا كسپەى "من كردهم، دەخىل ئىو، نەيكەن". ياخود خۆ
دەخۇشكردنىك، سىبەرى دەردەدلىك يا نزاۋ پارانەو، يەك بىت.

نازانم، وەلى دلىام لەو، كە ئەمە پەيقتە بۆ نەو، كانى داھاتوو.
دواين ھەناسەى وىژدانىكى زامدارە پوۋو، ئەو گەنجانى لەودىو پەردەى
سەدەكانى دواترەو، بە ئەسپايى خۆيان ماتداو. با كىژە لاۋەكان ئەم

به سه رهاتهی من زۆر باش بخوێننهوه، بزائن نهوتله و فيلانهی که منیان که ساس و بی چاره کرد هیشتا ماون و پاوچی مرۆفه کانیش له بۆسه دان. له ده می نووسینی ئه م نامه یه دا هیژیکێ باوه پێینه کراوم به خۆمه وه دیت، ههروهک بلیتی بۆ نووسینی ئه م نامه یه توانستیکی تایبه تیم پێه خشرا بیئت.

ئه مه وزه یه ک بوو بۆ سه ره له نوی ژیا نه وه، دوا یه مین ده رفه تی دانپێدانان بوو له بهرده م دادگای ویژداندا.....

دووه م پۆژی نووسینی نامه که مه. له سه ره تا دا وام به خه یالدا هات که له ماوه ی چه ند کاتژمێرێکدا ته واوی بکه م، به لام وا نه بوو.

جۆره ههستیکی تایبه تی له ده رووندا شکوفه ی کرد، چاوم له نیوه ندی په هه ندیکێ تر دا کرده وه. له سه ره تا دا مه به ستم له م نووسینه داخ پشتن و دا باراندنی پق و نه فرینم بوو به سه ره ئه وان هه ی خونه یی ژیا نمان هه ره به زوویی ژا کاند، که چی له ماوه ی ئه م دوو پۆژه دا که سه رفالی ئه م نامه یه م، به بی ویستی خۆم پا فه ی ژیا نم ده که م.

راستی و چه وتیه کان له پال یه کدا دانا، به مانایه کی تر لێ پێچینه وه له گه ل خۆم ده که م. نه کریت بلیتم هه لسه نگاندنیکێ گشتی ژیا نم بوو. کۆمه لێک ورده کاری نه وتۆم بۆ پوونبووه وه که هه رگیز بیرم لێ نه کردبو وه، ته نانه ت به ئه ندیشه شمه دا گوزه ری نه کردبوو. گرنگترین و هه ستیارترین ئه و باب ه تانه ش، ئه و باوه ره چه وته دوا که وتوو بوو که نه مده ویست دانبنیم به وه ی که گه ردوون و مرۆف به دیه پنه ریکێ هه یه. هه رکات ئه م باب ته به می شکمه دا به اتایه به "نییه" ده مپرانده وه له کۆل خۆم ده کرده وه، هه نووکه بووه ته ماخۆلانی می شکم و ئاوه ز و ویژدانمی بهر

لېزمه يه ك له پرسيارو به لگه داوه. ئه ي نه گره هه بوو؟ ئه ي نه گره
په روه رډگار ئه م گه رډوون و مروځانه ي به ديهيتا بښت و لټپرسينه وه بکات؟
باشه، من تاچەند بۆ ئه و لټپرسينه وه يه ئاماده م؟

ئە م هه سته نه گره ته نانه ت نه گره ټکيش بووايه، به س بوو بۆ نه وه ي بير
و ناخم داگير بکات و نه وه ننده ي تر گير ډوده ي داخ و په ژاره م بکات. تا
بنووسم هه ست به وزه ي زياتر ده کم، هه روه ك بلتي پټنووسه کم به روه
ئە م لايه نه پامبکيشيت، به روه ئارپاسته يه ك پاپيچ ده کرام که هه رگيز
ئاره نووم نه بوو بيرى لټبکه مه وه، نه خوازه لا بښته خوليام. ته نانه ت خوښم
تاهه زيوى نه وه م بزانم کوڅايى ئە م نامه يه چوڻ ده نووسم و چلون به پايان
ده گات؟

ماموستا، سه رله نوڻ شه که تى داگيرتمه وه، توانام نه ما، جگه له وه ي
بيخه مه سبه ينى، چارى ديم نيه.

پووداويكى سهر سوږه ينه ر:

سټيه م پوڅى نامه کم، به لام ئە مپوڅو ژور جياوازه. خوڻ له نيو
ده رياهه ك له هه ست و سوڅى نياندا ده بينمه وه. ئە م دټپانه ي خواره وه به
هه نسك و گريانه وه ده نووسم....

شه وگار چارشيوه ي خوڻ به سه ر پوڅدا دادايه وه. به لام نه وه ي پوونه
نه وه يه که شه وه کانيش وه ك يه ك نين، له قوولاى و هه ناوى نه و
تاريکيه دا تروسکه ي ئوميد ټک بانگى ده کردم.

شتيکى ژور سه ير بوو، پووداويكى باوه پټينه کراوم به سه ردا هات.
هه موو لايه کم ده له رزى، له نيو جوښ و خروشيکى بى وټنه دام.

خه ريکه دلە له زيندانى سنگم دټته ده روه وه، ئوقره ناگرم، ده بښت
بيمه وه سه رخوڻ و پووداوه که تان بۆ باسبکه م. ئە م پووداوه ژيره و ئوورى

کردم. به جارژك دنياكه می هیتایه له رزه و كه مۆله ی بیر و هزرمی شله قاند. نهسته مه له ژئیر کاریگری شه و پووداوه دا بیتمه دهره وه. قامكه كانم هیزو پیزیان له بهر برپاوه.

كاتژمیر دووی شه وه، سه عاتیک به سه ر دهره یانی سپر مه كه مدا تیپه پریوه، بۆ شه وه ی خه وم لی بکه ویت دهرزییه کیان لیدام، له ژووره كه دا ته نهام. له دووی ده لاقه یه ك ویتلم كه له بیرو بۆچوونه پوچ و نه نگه كانم دهر بارم بکات، دووباره له پارپه وی ژیاندا به ئومیدی تروسکه یه کی نوی، نیگایه کی موزده به خش چاوم له پئییه. كه وتومه ته بیر کردنه وه داخۆ شه گهر دوونه هه روا هه وانتیه؟ به ره وه نه مان و بوونه هیچ ده پوات؟ شه هه موو زینده وه ر و مرقانه پۆژیک دیت دهرمن، جا هه موویان شه بن به "نه بوو"؟ سه ره نوی جارژکی دی ژیان و، به یه ك گه یشتنه وه و، مرقایه تی نابیت؟

نایا خوا ی گهره شه هه موو نه وه ره ی به دیه ی ناوه؟ نایا هه موو شتیک به فه رمانی شه ده بیت؟ واته دوا ی شه وه ی دهرمین، دووباره زیندوده کریینه وه و لپرسینه وه مان له گهل ده کریت؟

نایا به دایکم - كه هه میشه تامه زۆبووم، له ئامیزی نیانیدا بخه وم - و باوكم و، برا خۆشه ویسته كه م شاد ده بمه وه؟

نه ی نه گهر دۆزه خ هه بیت؟ شه وسا من به م حاله وه به یه ك گه یشتنم له گهل شه و مرقانه شهسته می شه و دیو شهسته م ده بیت. دیسانه وه ئاسوده یی یا وه رم نابیت.

گهر زیندو بوونه وه ببیت یان نا، له هه ردوو باره كه دا به شی من له خۆشی و ئاسوده یی هیچه. ئۆف دیسانه وه ریگه به بنه ست گه یشتووه كان، دیسانه وه ئازارو مهینه تییه كان....

له سه‌روبه‌ندی چاوپیاخشانده‌وه‌ی لاپه‌ره چلک‌ه‌کانی ژیانمدا ئالۆزی
ئه‌و بیژک‌ه‌و ئه‌ندیشه‌یه‌ی که به‌ میتشک‌مدا ده‌هاتن، ده‌رگای ژووره‌که‌م
جی‌یه‌یه‌کی لیوه‌هات.

ئایا ئه‌وه‌ خه‌ون بوویان راستی؟ به‌ته‌واوه‌تی نازانم، پووم به‌ره‌و
ده‌رگاکه‌ وه‌رچه‌رخاند، دوو خاتوون.....

هه‌ردوو بالا‌پۆشی سه‌رتاپا سپی. له‌ په‌نگ و پووخساریاندا
دیه‌وشانه‌وه‌یه‌کی پاز ئامیز به‌دی ده‌کرا. له‌ ژووره‌که‌مدا هه‌ستم به‌
شنه‌یه‌کی ناسک و گه‌رم و گوێ کرد.

له‌ ساتیک‌دا چاوه‌کان یه‌کتریان دۆزیه‌وه‌ و نیگا‌کان یه‌کتریان پینکا.....
خه‌نده‌و نیگایه‌کی ئه‌وه‌نده‌ شیرین و ئه‌فسوناویان هه‌بوو، ده‌توت له‌
ده‌وریاندا هه‌یژکی کیشکردن هه‌یه‌و من به‌ره‌و ئه‌و هه‌یژه‌ ئه‌فسوناویه‌
که‌مه‌ندکیش ده‌کات.

ئه‌مانه‌ کێبوون؟ په‌رستار نه‌بوون. په‌رستاره‌کانی ئێره‌ سه‌ریان پووت
و بالا‌یان کورت و ئه‌وه‌نده‌ش پووخۆش و دلگیر نه‌بوون.

ناشکریته‌ یه‌کێک بیه‌ت له‌م کاته‌ی شه‌ودا بۆ سه‌ردانی من هات‌بیه‌ت. خۆ
پووخسار و دلکشیشیان زۆر جیاواز بوو له‌وه‌که‌ سانه‌ی که‌ تا ئه‌و پۆژه
ده‌مناسین، وه‌ک بلیی ژووره‌که‌ له‌ کاریگه‌ری ئه‌وان سه‌رپێژ بووبوو.

به‌ ده‌نگ و نه‌وایه‌ک، که‌ گوێ و میتشک و هه‌موو جه‌سته‌می هه‌ژاند، ئه‌و
خاتوونه‌ی له‌ پێشه‌وه‌ بوو وتی: ساغ و سه‌لامه‌ت بیت پۆله‌که‌م.

خاتوونه‌که‌ی تریشیان له‌ باریک‌دا بوو هه‌روه‌ک پێم بلی: ئاماده‌به‌.

نه‌متوانی وه‌لامیان بده‌مه‌وه‌، چونکه‌ به‌ته‌واوتی تاسابووم، ته‌نها به‌
خه‌رۆش و له‌رزه‌وه‌ ده‌مپوانیه‌ پووخساریان.

له ناوهندی ههست و خرۆشیکێ نامۆدا بووم. دلم به چهشنێک لێی دهدا
و کهوتبووه تهپهتهپ، که وای دهگه یاند ئه ویش بهرگه ناگریت و زۆری
نه ماوه پارچه پارچه ببیت.

له وهدا بووم که بپرسم، ئیوه کین؟ چیتان پتویسته؟ که خاتوونه که ی
پشته وه کهوته قسه:

- ئیمه به ئیزنی خواو فرمایشتی پیغه مبه ره که مان یارمه تی ئه و
موسولمانانه ده دهین که له تهنگانه دان و داوای یارمه تی ده که ن و
شایسته ی کۆمه کن.

وته کانیا ن ئه وه نده هه ژینه رو کاریگر بوون، تیر ئاسا به خیرایی
پووناکی ده روونیا ن پیکام و زایه لای وشه کانیا ن پۆهی ماندوو و کلۆلمیا ن
به خه بهر مینا.

له چاو تروکانیکدا ئه م وتانه بوونه هه زاران، ملیۆنان پارچه و به هه موو
کوئجیکێ له شمدا په رش بوونه وه.

"ئیمه به ئیزنی خواو فرمایشتی پیغه مبه ره که مان یارمه تی ئه و
موسولمانانه ده دهین که له تهنگانه دان و داوای یارمه تی ده که ن و
شایسته ی کۆمه کن."

ئه م وتانه هه روه ک بروسکه چه خماخه یا ن دا و، بوونه لیژمه ی باران و
ئه وجا په لکه ژیرینه ی ئومیدیا ن به ئاسۆی پۆحمدا هه لواسی.

ئه وانه خۆر بوون و په رده چین له دوا ی چینه کا نی شه وه زهنگیا ن
ته یکردو دوا بلیتسه کا نی ژیا نیا ن له ناخمدا ژیا نده وه.

ئه وانه زیوانانی که و سه ری ژیا ن بوون و قومیکێ موژده به خشیان دایه
دهستی له رۆژکی گهشتیاریکێ سه رگهردانی بیابانی دنیا.

که واته خوا قه راموؤشی نه کردووم. یارمه تی و پشتیوانی نارد بۆ
که سیتی لیتقه و ماوی وه ک من، وایه ؟

ئه مه شتیکی زۆر سه رسوو په تهر بوو. له وانه شه کۆتا ده روزه ی
ده رباز بوونم بوو بیت.

له کاتیکدا که سه رگه رمی بیر کردنه وه و لیکدانه وه ی ئه مانه بووم،
هه روه ک بلتی ئه و خاتوونه رازنامیزه ناخمی خویند بیته وه وتی:

- خوای گه وره زاتیکه هه موو شتیک ده بینیت، ده زانیت و به هانای
هه مووانه وه دیت. پیغه مبه ری ئازیز شمان ﷺ چاودیری دانه دانه ی
ئوممه ته که ی ده کات، به ئیزنی خوا یارمه تی ده نیریت بۆ ئه و که سانه ی که
له ته نگانه و به لادان.

ئه م هه ماهه نگی و پیکوپتیکیه ده رئا سابه ی گه ردوون به زانست و
توانستی په روه ردگار به دیهاتوه. نیعمه ته بی کۆتا کانی به خشش و
چاکه ی ئه ون بۆ به نده کانی.

په روه ردگار به نده کانی له بهر ئه وه به دیهت ناوه تا بیناسن و ئه رکی
به ندایه تی له به رامبه روه به جیبیتن.

بۆ گه یاندنی په یامه که شی په یامبه رو کتبه ئاسمانیه کانی ناردووه.
هه روه ک چۆن خویند کاریک پیویستی به کتبی وانه کان و ماموستا هه یه.

به لام جیی داخه هه ندیک له مرقفه کان ده بنه به نده ی نه فس و
شه ی تانه کان و له پیناو له زهت و چیژه دونیایه فانییه کاند که له بنه په تدا
بۆ ناساندن و سوپاسگوزاری خوا دروستکارون، ئامانجی به دیهتانیان که
"ناسینی به دیهت نه ره" له یاد ده که ن.

ئه و جۆره مرقفانه گه ر به وردی و ژیری یه وه ته ماشای ته نها
میشیکیش بکه ن، بۆیان ده رده که ویت که چه نده دروستکار و به ره میکی

ناوازه‌یه‌و، زانست و توانستی خواوه‌ند له‌و به‌دیه‌ئێراوه بچکۆله‌یه‌دا ده‌بینن.

وه‌ئێ ئه‌وانه‌ که‌وتوو نه‌ته‌ گوێپایه‌ئێ نه‌فس و شه‌یتانه‌وه‌ . بیر له‌وه‌ ناکه‌نه‌وه‌ که‌ به‌دیه‌تێتان و ناردنی مرۆف بۆ دنیا چه‌ند کاریکی مه‌زن و ده‌رئاسا بیت، دووباره‌ زیندوو بوونه‌وه‌ و لێپرسینه‌وه‌ش ئه‌وه‌نده‌ مه‌زنه‌، ئایا بۆ ئه‌و توانسته‌ی که‌ مرۆفێ له‌ (نه‌بوون) وه‌ به‌دیه‌تێناوه‌، سه‌ر له‌نوی زیندوو کردنه‌وه‌ی کاریکی زه‌حمه‌ته‌؟

ئهم پستانه‌ بۆ خۆم و، دیدگاوه‌ له‌سه‌فه‌ی ژیاڤم وه‌ لامگه‌ لێکی کاریکه‌ رو قابله‌که‌ ریبوون.

سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ی هه‌موو ئه‌مانه‌م سه‌ده‌ها جار له‌ هاوپی و مامۆستا گانه‌وه‌ بیستوه‌، بۆچی وه‌ك ئیستا کارتێکراو و گومان په‌وین نه‌بوو؟

هه‌ر وشه‌یه‌ك و، پرسته‌یه‌کیان له‌ می‌شکمه‌دا ده‌زپه‌نگایه‌وه‌ و به‌ره‌هه‌ستی و نکۆلیکردن هیچ باسی نه‌بوو.

- دایکت زۆر نزا ت بۆ ده‌کات. زۆر مه‌راق و په‌رۆشی تۆیه‌. خۆت ئاماده‌ بکه‌ و تۆبه‌ بکه‌. داوای لێخۆشبوون له‌ خوا بکه‌.

می‌هه‌رو به‌زه‌یی ئه‌و له‌ پیش سزاو توپه‌یییه‌وه‌یه‌تی، له‌ خوا بپارێزه‌وه‌ و که‌موکورتییه‌ کانت ته‌واو بکه‌. چونکه‌ ته‌مه‌نت زۆر کورته‌.

دوای ئه‌م په‌یقانه‌، ئه‌و دوو خاتوونه‌ سه‌رتاپا نوورانییه‌ی که‌ وه‌ك بروسکه‌یه‌ك هاتن، هه‌رواش له‌ ساتێکدا له‌ به‌رچاو نه‌مان. ته‌نها جیپه‌ی ده‌رگا که‌م بیست، هه‌ر ئه‌وه‌نده‌.....

له پاش پرووداوهکه...

ئەى خوايه، ئىستا من چى بکه؟ له بهرامبه ر ئەم ميهرو سۆز و يارمه تيبه وه بۆ بهنده يه کى سه رکەش و گوناھکارى بى باوه رت چى بکه؟ بگريم؟ بیکه به شيوه ن؟ يان هه زاره ها جار خۆم بکه به قوربان ت؟ جگه له سه رشۆپى و، گوناھ و بى گويى هيجى تر شک نابەم. دۆعاو لالا نه وه و نوێژ و په رسته شه کان له من زۆر دوورن. له جىگا کهم پاپه ريم. هه موو گيانم ده له رزى، خۆم له ناو ترس و خروشى کى بى وينه دا ديه وه. به لى خوا هيه، هه ر ئەوه خاوه نى گه ر دوون... ئيمه ش به نده ي ئه وين، به لām هيج ورده کارى و دريژه يه ک نازانم. له کوپوه و چۆن ده ست پى بکه؟ چى ده بى ت با يه کى ک يارمه تيم بدات! په رستاره کان هاتن به ده م گريان و شيوه نمه وه، به لām نه مده توانى ئەوه ي به سه رمدا هاتوه بۆيانى بگنپه وه.

— هيج نيبه. ته نها كابوستىك بوو و به س.

هه نگاو هه نگاو به ره و مه رگ ده پۆم. ميشکيشم زۆر ئالۆزه. ئەمىستا که هه ر ئەسرينى کى جۆگه به ستوى سه ر گونام، کۆله وارى و، به دبەختى و، گومراييه کى له دووتوى خۆيدا مه لاس داوه. ده زانم ئەو شتانه ي بينيم دوايه مين هه ل و، کۆتا ئاگادار کردنه وه بوو بۆم، ده شزانم که به زه يى و لى بوردەى په روهر دگارى منى له ياد نه کردوه، به لām له دوايه مين ويستگەى گه شته که مدا سه رسام و په شوکاوم.

له قولاييه کانى ناخه زامداره که مه وه، له ژى تر چينه تاره کانى خاکی وشک و برنگى ده روونمه وه، هه ستم ده کرد تووێک که پى پرستى دره ختێکى مه زن بوو، ده يو يست سه رده رييتى ت و چه که ره بکات.

دانه دانەى خانەکانى لاشەم خۆيان بۆ وتنى وشەيەك ئامادە کردبوو.
تەنھا وشەيەك (الله) بوو... بە ئۆ ئەمە يەكەم جارە كە خۆم وا دەبينم
بۆيۆم: "الله"!

ئەمە چ لوتفەيەكە، چ دلقانى و مېھرىكە، ئەو كات كە گشت دەرگاكان
لە پوودا داخران، خونچەى ئومىدەكان ژاكان، بە ھاناو ھاواری بەندەى
خۆتەو ھاتیت.

— دەى توخوا با ئیتەر يەكۆك بۆت! خواو ئاخیرەتم تۆبگە يەنۆت! من
دەپۆم.

"تكانان لۆدەكەم"

لە پەرستارو دکتۆرەكان دەپارامەو و بەروانكەيانم بەر نەئەدا.
— ھاوړپەكەم ھەيە بە ناوى (ئەمینە)و ھە كۆلېژى پزىشكى
دەخوینۆت، بیدۆزئەو ۆۆر پۆیۆستم پۆیەتى، توخوا با بۆت... با بۆت.
با ئەمینە بۆت و ئەو پاستیيانەى كە باسى دەکردو من گویم پۆ نەدەدا
بۆم باس بكاتەو. ئیدى تۆرەى ئەوانەيە!

ۆۆر ئاتاجى ئەو پاستیيانەم، چاوەپۆتم ئەمینە...

"لە ژياندا ھەرگیز شتۆكم بەو پەرۆشییە نەبۆستبوو، پەرۆردگارا،
پووى ئەو ھەم نە داواى ھیچت لى بکەم، زەبۆونم، لە خواو ھەمى خۆم
ھەلھاتووم، بەلام لەبەر خاترى داىكم، براكەم، ئەو كەسە باشانەى
دەیانویست یارمەتیم بدەن... پۆش ئەو ھەمى بۆم شادەكە بە ئەمینە، بەر
لەو ھەمى سەرمايەى ماىەپوچى تەمەنم كۆتا بۆت بۆگەيەنە بە ئەمینە،
نامەوۆت بە كۆلى قورس و گرانی تاوانەو ھەمى حەزۆورت. دەزانم كە گوناھى
ۆۆر گەورەم كەردووە كە شاھەنى لۆخۆشبوون نییە، بەلام دوا مۆلەتم بدە"

ئا لەو ساتانەدا يەكسەر ئەو كارمەندەم وەبەر هاتەوہ كه لە بەشەكەى
ئیمەدا بوو. لە ھەر هاتنە ژوورەوہ یەكیدا وەرەى بەرز دەكردمەوہ و داواى
لێ دەكردم پشت بە خوا ببەستم و ئارامگرم.

بەلێ، ئەو دەیتوانى لەم بابەتەدا یارمەتیم بدات. پێویستە بیدۆزمەوہ،
ھەموو شتیكى بۆ باس بكەم و داواى یارمەتى لێبكەم. تكتاتان لێدەكەم
یارمەتیم بدەن!

ھەر كە بەیانی بووہوہ یەكەم كارم دۆزینەوہى ئەو كارمەندە بوو.
ھەموو شتیكم بە وردەكارییەكانیہوہ بۆ باسكرد، گەنجیكى زۆر پاك و
پەوشت بەرزبوو، بەدەم فرمیسكەكانییەوہ گوێییستى بەسەرھاتەكەم بوو.
لێى پارامەوہ تا كۆمەكیم بكات.

وتى: خەمت نەبێ، یارمەتیت دەدەم، پشتیوان بە خوا تۆ لەم كارەدا
سەرگەوتن بەدەست دەھێنیت.

داواى چەند كاتژمێرك لەگەڵ خانمىكى داپۆشراودا كە وەك گولۆ شۆخ
و جوان بوو گەپایەوہ و وتى:

— بە دەستگیرانەكەمت دەناسیتم، لە ھەر بابەتێكدا كە دەخوازیت
یارمەتیدەرت دەبێت.

تەماشای كارى خودا بكەن، ئەویش لە یاسا دەیخویند. ھەر وەك
دەروونزانیك مامەلەى دەكرد. بەلگەو بلیمەتەر، ھۆگرتەر، ناوى
"ئەبروونور" بوو.

بێنێنەكانم بۆ ئەویش گێڕایەوہ. لە ئامێزى گرتەم و دەستى كرد بە
گریان.

— تەماشای گوناھەكانت مەكە و ئائۆمێد ببیت. ئەمانە موزدەگەلێكى
گەورەن! ئێمە سەرەپای ئەوہى بەندەگى و پەرسەشەكانمان بە

به رده وامي نه نجام دده ين، كه چي شايسته ي لوتف و پړاينانتيكي ناوا
نه بووين. سوږو به زه يي ناكوتايي په روه ردگار توښي خستو ته به ر
ليز مه كي.

پېرؤزباييت ليده كه م ته نانه تيره ييشت پيډه به م.
به زمانه شيرينه كي و ه لسو كه و ته جوانه كاني نوميدى پيډه به خشم
و نيراده ي به هيژ ده كردم. باوه شم كرد به دهسته كانيدا، له وانه شه له من
بچو كتر بوويټ به لام نه م راستيه كه يه.

داوام ليكرد كه يارمه تيم بدات و پيم وت:
- من په له مه، ده بيت ته مه نيك بترنجينه نيو چه ند پړؤنكي وه.
هاوكا ريم بكه، چؤن و له كوږوه ده ست پييكه م؟
به دهم نارام كړنمه وه وتي:

- هيچ نيكه ران مه به، دلته نگ مه به، من ئيدى له گه لټدام. سهره تا با له
نوږه وه ده ست پييكه ين، دوا ترش كتيب ده خوښينه وه و باس و خواستي
له سر ده كه ين، با كه مو كورتيه كانه مان ته واو بكه ين.

منيش هه روه كه نه وه ي سهرله نوږ له دايك بوويټمه وه:
- زؤر باشه، من نا تاجي نه مانه م، تا ئيستاش دل و ميشكم پړن له
پرسيا رو گومان. ده مه ويټ له وانه پزگارم بيت و بيمه خاوه ن ئيمانتيكي
ته واو دامه زراو.

- مه ترسه نازيزم، به پشتيواني خوا هه مووى چاره ده بيت.

پرسيا ره گان.....

پييكه وه به رنامه يه كمان دانا.

خاتو نه برونوړ به يانيان كاتر مږ هه شت ده هات و تا پېنجى ئيواره
له لام ده مايه وه.

له م ماوه په دا نوښتو دوعاكانم فيږده كات و وه لاسی پرسپاره كانم
ده داته وه و وتووښت له م پر كتيبه كانی "په يامه كانی نور" ده كه ين. دواى
خوى كتيبه كانم بڼ جيتلښت تاوه كو بيتته هاوډه مى شه وم.

نيدى به رنامه كه مان به م شپوه په به رده وام ده بيت. په سه نډكردنى نه و
خوشى و ناسوده يي په ي كه وهك پوښاكيتك بېووه كالای بالام چ گونجاوه!
نای وشه، خوږكه بتوانياپه بيتته وه رگيرى هه ست و سوزه نيا نه كانی دل،
نيدى دلښ خوى له وه پرگار ده كرد كه زمانحالی خوى بكاته نه سرين،
تاوه كو سوماش به ليزمه فرميسك هه لنه وه ريتيت، به ته ماى په لكه زرينه
مه به له ناسوى پوځدا نومايان بيت. مه گه ر جگه له كلو فرميسكه كانی
به هارى په شيعمانى چيتر تينوښت پوځ ده شكينيت؟
نه ميستاكه زيانم پره له كامه رانى.....

ده ستم كرد به فيږيوونى نوښتو نزاكان، له هه ردو وكتيبي "پا به رى
لاوان" و "پا به رى خوشكان" يش كومه لښك بابته تى زور خوش و گرنگمان
هه لېزاردو پيكه وه ده مانخوينده وه. باس و خواسى ئيمانى به چيژمان
نه نجام ده دا.

مه گه ر چ چيژو ناسوده يي كه باس نه كراو له ئيماندايه!

په كه م پرسپاره كه له نه برونوور خانم كرد نه مه بوو:

- به رده وام سو كايه تى پيكردن و، چه واشه كردن و، ئاتاجبوونى
كه سانى ترو، بينينى مامه له تى نامرؤفانه، هه موو نه مانه منيان به ره و
سه ركه شى پاپيچ ده كرد. كاتيك نه و لاوه هاوته مه نانه تى خوم ده بينى كه
له نيو خوشى و، پاواردن و، تيرو توخيدا ده تلانه وه، توران و ياخى بوونم
هينده تى تر زيادى ده كرد.

ئەمە ئەو ھۆكۈمرانلار بولۇپ كەتتىنكى ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئۆلۈپ كەتتى.
بۇچى كەتتىمەن ئاۋ ئەم بارەۋە؟ گوناھ و تاۋانى من چى بو؟

ئەم سىمە لە پاى چى؟

بۇچى گىرۋەدى ئەم نادادپەرۋەرى و سىمە مانە كرام؟
خۇ من ئەم تەرزە ژيانەم نەۋىست. ئايا دەۋايە تا سەر بە و چەشەنە
زىندە گىم بگوزە راندایە؟

دەى ئەگەر وایە بۇچى كەسانى دى بە خۇشى و لەنىۋ ناز و نىعمەتدا
دەژىن و منىش لە ژۆر پىتەكاندا دەپلىشامەۋە؟

ئىتر ئەمە بوو بە بناغەى فەلسەفەى يەكسانى و بى باۋەپىيەكەم.

ئەم پىرسىيارە بە دىژىزى ژيانم بىۋە پىشكۆيەك و داغى دەكردم.

بەلى خا ھەيە، بەلام ئەم نادادپەرۋەرى و ناحەقىيە بو؟ تىكايە ئەم
بابەتەم بۇ پوۋن بىكەنەۋە. تا ئەم سەركىشىيەى ناخەم نەپەۋىتەۋە، كەشتى
ناخەم لە كەنارى ئارامى لەنگەر ناگىرەت.

ئەبروۋور كە بە ھىمىنى و بايەخ پىدائەۋە گوى بىستى دەردو زامى
كەلەكە بوۋى سالەھى پى نازارو تالى منى بى نەۋاۋى كەس بو، بەم
شىۋەيە ۋەلامى دامەۋە:

— خىۋاي گەۋرە دوۋ پاسپاردەى زۆر گىرنگ و پىر نەيىنى بە مەۋقە
بەخشىۋە، يەكەمىيان ژيان و جەستەى خۇمانە كە بە (گەردوۋنى بچوك)
دەناسىرەت، دوۋەمىشيان: گەردوۋن (گەردوۋنى گەۋرە) و بەخششە
ناكۆتاكانى ناۋىيەتى....

گەر ئادەمىزاد سىرۋىشتى ژيان و پىساكانى گەردوۋنى تىك نەدایە و بە
گوپىرەى "مەبەست لە بەدىھاتنىيان" بەكارىان بھىتايە، ئەۋا ھىچ جۆرە
كىشە و گىرەتەك سەرى ھەلەنەدەدا.

جا بۆيە سەرچاوه‌ی گرفت و ناسازی‌یه‌کان (حاشا) نادادپه‌روه‌ری په‌روه‌ردگار نیه، به‌لکو گشت ئه‌و کیشه‌و ناپێکیانه‌ ده‌رئه‌نجامی به‌ده‌رفتاری و خراپ به‌کارهێنانه‌ له‌ لایه‌ن مرۆڤه‌وه‌.

ئو به‌ده‌یهێنه‌ره‌ی که‌ چاو، می‌شک، ده‌ست، ژینگه‌و هه‌موو بوونه‌وه‌رانی له‌ جوانترین شێوه‌و بالاترین ته‌رزدا به‌ده‌یهێناوه‌، چۆن به‌رپرس ده‌بێت له‌ نادادپه‌روه‌رییه‌ک که‌ سه‌رئه‌نجامی هه‌له‌ به‌کارهێنان و زیاده‌په‌وه‌ی مه‌ردومه‌وه‌؟

ئوه‌ی به‌ چاوی دانسته‌وه‌ سه‌رنجێکی ژیرانه‌ی کۆشکی که‌ردوون بدات سه‌راسیمه‌و چه‌په‌ساو ده‌مێنێته‌وه‌ له‌ ئاست ئه‌و هه‌ماهه‌نگی و پێکسازییه‌ی له‌ نێو ئه‌م کۆشکه‌ بالاده‌سته‌دا هه‌یه‌. پوانینه‌کانت ئاراسته‌ی هه‌ر کونجێک و، هه‌ر بستیێک و، له‌ گه‌ردیله‌وه‌ تا گه‌له‌ ئه‌ستێره‌کان ده‌که‌یت، ده‌ستی زانست و توانستی کارسازیکی خاوه‌ن دانستی په‌ها ده‌بینیت.

به‌ئێ، کردگاری به‌توانا که‌ به‌ دانست و مه‌به‌ستیکی مه‌زن ئێمه‌ و بوونه‌وه‌رانی به‌ده‌یهێناوه‌، مۆرکی ته‌واوی و نه‌خشی کارسازی له‌سه‌ر گشت به‌ده‌یهاتوان نه‌خشانده‌وه‌، ده‌ستی هه‌یج جووره‌ ناته‌واوی و نوقسانیه‌ک ناگاته‌ به‌رۆکی دروستکراوه‌کانی. هه‌مووان به‌ زمانی پێکسازی و هاوسه‌نگی و ئارایشتیان گه‌واهی ئه‌م هه‌قیقه‌ته‌ ده‌ده‌ن.

جا ئه‌و پوودا و کاره‌ساتانه‌ش که‌ به‌ پوالت به‌ ناهه‌قی و نادادگه‌ری ده‌بینرێن، چه‌نده‌ها حیکمه‌ت و هۆکاریان له‌ دوو توێدا هه‌شار داوه‌، که‌ له‌ پوانگه‌ی ئێمه‌وه‌ په‌نه‌ان.

یاخود ئه‌وه‌تا به‌ ده‌ستی خۆمان و له‌ ئه‌نجامی هه‌له‌ به‌کارهێنانی خۆمان گرفتاری لاسه‌نگی و ده‌رچوون له‌ پێسا سروشتیه‌کانیان بوون.

بېروانه گەر ئىستە كەسنىكى دەولەمەند بىتە ژورەوۋە و پارەمان بەسەردا دابەش بىكات، بەلام بە ھەندىكمان كەم و، بە ھەندىكى ترمان زۆر بدات، تۆ دەتوانىت بە و كەسە بلىتت: "بۆچى كەمت دا بە من و بەوانى ترىش زۆر؟" گەر وا بگەيت بى پىزىيەكى ئاشكرا دەنۆيتت. چونكە ئەو پارانەى كە پىت دراوۋە، تۆ شايستەى نەبوويت و ھى خۆت نەبووۋە. ئەو كەسە بەزەيى پىتدا ھاتوۋەتوۋە و يارمەتى داويت. بىرى يارمەتییەكەش خۆى ديارى كىدوۋە. لەم بارەدا تۆ مافى سكالات نىيە. ئەگەر نارەزايىش دەربىرپىت ئەو ئەو پارەيەى كە پىتى داويت لىت دەسنىتتوۋە.

پەرورەردىگارى دلقانمان ھەم نىعمەتى گەردوون و، ھەم نىعمەتى مرقاىەتى پى بەخشيون. بەلام بە ھەندىك زۆر و بە ھەندىك كەم. ئەم دونىاش لەبەر ئەوۋەى گۆرەپاننى تاقىكرنەوۋەى، ئەوانەى زۆرى پى بەخشيون بە لىپرسىنەوۋەى زۆر و، ئەوانەشى كەمى پى بەخشيون بە لىپرسىنەوۋەى كەم تاقىان دەكاتوۋە. ئەوانەى كە دەزانن خوای گەرە زۆرى پىبەخشيون دەلتن: "تاقىكرنەوۋە لىپرسىنەوۋەم زۆرە" لەخۆبايى نابن و فىز لىنادەن. بە پىچەوانەشەوۋە ئەوان لەبەر لىپرسىنەوۋە ئەزمونكردنباى لەو مالە زۆرەدا بارى سەرشانىان گرانتر و قورسترە.

ئەوانەشى كە كەمىان پىدراوۋە مافى ئەوۋەيان نىيە سكاللا بكن و بلىن: "بۆچى كەممان پىدراوۋە؟" و دادپەرورەرى پەرورەردىگار تاوانبار بكن. چونكە ئەو بەخششەى كە دەدرىت بە بەندە ھى بەندە خۆى نىيە و شايستەشى نىيە، بەلكو راستەوخۆ مولكى خوايە و لوتف و بەزەيىەكى پروتى ئەوۋە.

به‌نده هرچه‌ند که‌میشی پٚبدرٚت، ناچاره سوپاسگوزار بٚت، چونکه به نیعمه‌تٚ شادبووه که ره‌وای نه‌بووه. هروده‌ها لٚپرسینه‌وه و تاقی کردنه‌وه که‌شی به‌گوٚره‌ی نه‌وه‌یه.

نمونه‌گانی "به‌دیعووزده‌مان" ناوازه‌بوون....

خاتوو نه‌برونوور به‌رده‌وامه و منیش گوٚی لٚ پاده‌گرم...

- نایسٚل گیان، با به نمونه‌یه‌ک له و کتٚبه‌ی که دایکت به پاسپارده بٚی جٚهٚشتوٚیت "وته‌کان" که نووسه‌ره‌که‌ی "به‌دیعووزده‌مان مامٚستا سه‌عیدی نوری" یه، بابه‌ته‌که زیاتر پوون بکه‌ینه‌وه:

"تق مافی نه‌وه‌ت نییه ته‌ماشای نه‌و که‌سانه بکه‌یت که له پووی ته‌ندروس‌تییه‌وه له سه‌روخٚته‌وه‌ن، نه‌وجا سکا‌لا بکه‌یت. به‌لکو فه‌رمان‌به‌ری نه‌ستٚوت نا‌پاسته‌کردنی پوانینه‌ بٚ نه‌و که‌سانه‌ی له پووی ته‌ندروس‌تییه‌وه له خوار خٚته‌وه‌ن و نه‌نجامدانی شوکرانه‌بٚژی‌یه"

"نه‌گر ده‌ستت شکاوه، پروانه نه‌وانه‌ی ده‌ستیان بپاوه‌ته‌وه. گر هاتوو چاوٚکت نه‌بوو، ته‌ماشای نه‌و نابینایانه بکه که هر‌دوو چاویان له‌ده‌ست داوه! سوپاسگوزاری په‌روه‌ردگارت به. به‌لٚ، هیچ که‌س مافی نه‌وه‌ی نییه له پوانگه‌ی نیعمه‌ته‌وه سه‌یری سه‌رووی خٚی بکات و سکا‌لا بکات. به‌لکو پٚیوسته هه‌موو که‌س له پووی موسیبه‌ت و به‌لاوه سه‌یری خوارووی خٚی بکات و سوپاسگوزار بٚت.

نه‌وجا به‌دیعووزده‌مان نمونه‌یه‌ک ده‌هٚنٚته‌وه:

"نایا گر پیاوٚک تا سه‌ر لوتکه‌ی مناره‌یه‌کی به‌رز، پله پله سه‌ریخ‌رٚت و له هه‌موو پله‌یه‌کیشدا دیاری‌یه‌کی به‌نرخ‌ی پٚیشکه‌ش بکرٚت هه‌تا ده‌گاته به‌رزترین شوٚینی لوتکه‌ی مناره‌که... نایا نه‌و پیاوه مافی نه‌وه‌ی هه‌یه سوپاسی خاوه‌نی نه‌و دیاری و نیعمه‌تانه نه‌کات و هٚشتا به‌ده‌م خه‌م و

په ژاره وه بليت: بۆچی توانای سهرکه وتنم پئی نه درا تاكو له مهش بهر زتر سهریكه وم؟! ئایا گهر په فتاری وا بنوینیت چهنده كاره كهی ناپه وا دهییت و خوی ده هاوینته كهنده لآن و شیوی: (ناشوكری نیعمهت) هوه و چهندهش خوی گرفتاری گومراییبه کی بیزلیكراو دهكات!

هر به م جۆرهش تۆی (مروّقه) له (عهدهم) دا نه ماویت، به لكو نیعمهتی (بوون) ت له بهر كراوه و تامی (ژیان) یشت پئی چیتراوه. ته نانه ت نه شكراوی به بوونه وه ریکي بی گيان یاخود زینده وه ریکي وهك ئاژه! به لكو به (مروّقه) دروست كراویت و به نیعمهتی (ئاینی ئیسلام) شاد و به خته وه ر بوویت و له تهنگ و تاری گومراییدا نه ماوینته وه و سهریاری هه موو نه مانهش به هره مهندی نیعمهته كانی: له شساعی و... بئی وهی و... هتد...

كراویت.

جا ده ربړینی ناپه زایی و سكالاکردن له بهرام بهر چه ند ئازاریك، یان له دهستانانی ته ندروستی به هوی هه له هه لېژاردن و به كار هینانی چه وتی خۆته وه و له زار ده رچوونی: (شاخ! بۆچی نه مه م به سهر دا هات)، كه بۆنی تۆمه تبار كردنی په روه ردگاریتی خواوه ندی ئی دیت، نه خوشیبه کی مه عنه وییه و زۆر له دهر ده مادییه كه ترسناكتر و كوشنده تره. هه روهك لیډانه به دهستی شكاو".

بابه ته كان له میشكدا دهرنگانه وه، وه ئی ئاوه زی له هوشخۆچوو و ژیری پهرتم ئاماده گی ته واویان نه بوو، هه ربۆیه نه مده توانی وهك پتویست سوودمه ند بېم.

فیركاره دلسۆزه كه م نه برووور به زمانه شیرینه كه یه وه بهرده وام بوو له پوونكر دنه وه:

— ئىمە لەلایەن زاتىكى خاوەن توانستەو دەنئىردىنە دىنا، كە گۆى زەوى بۆ كرىووين بە سفرە و خوانىكى پازاوە، لەسەر ئەو سفرە پەرەردىگارىيە بۆ وىنە يەدا هەزاران نىعمەت و بەخششمان پىشكەش دەكرىت.

بۆ گەيشتن بەم ئاستەى ژيان و ئەم پلەى مەوقايەتییە هەروەك پىپلىكانەكانى منارەكە چەندەها پلەى ژيانمان برىو. پلەوپايەى مەوقايەتیش بەرزترین و پىزدارترین پلەى نىو بوونەوەرە.

بىر كەرەو، دەگونجا بەرد، خۆل يان قەوزە بىت. يان لە پلەى ئازەلەدا پشیلە، سەگ، خشۆك يان مێروو بىت، خۆ ئەوانىش گىانيان هەيه و زىندەوەرن. پەرەك لە چاوخۆل و بەرددا لە پلەيەكى بالاترى ژياندايە، هەربۆيە دەبىت سوپاسگوزار بىت. پشیلەش بەراورد بە مشك سوودبەخشترە، بۆيە پىويستە ئەويش سوپاسگوزار بىت. ئىدى بەم شىوہيە...

جا ئەو مەوقەى كە ئەم هەموو پلە و ئاستانەى زىندەگى برىو و كراوەتە خاوەنى هەزارەها ئامىر و كۆنەندامى بەنرخ و بەها، گشت ئەم چاكانەى لەبىر بچىتەو و بلى: "بۆچى من وەك مەوقەكانى تر نىم؟ ئەمە نايەكسانى و نادادپەرەوہرييە"، ئەوا ئەوكات مشك، جالجالۆكە، مار و پشیلەش هەلدەدەنى و مافى ئەوہيان دەبىت بلىن: "ئىمەش نامانەوئىت، با شوئىنەكەمان بگۆرپنەو".

هېچ مافىكى ئىمە نەخوراوە، بەلكو بە پىچەوانەوہ چەندەها نىعمەت و مافمان پىرەوا بىنراوە كە هېچ شايستەى نەبووين.

بېر دده كېنه وه، ده بېنين، ده دوئين، ده خوئين، ده چيژين، ده خهوين،
پيډه كنين و ده گرین، ناخر چوڼ ده بي چاوی خو مان له ناست هم ه موو
دياری و به خششانه بقوچينين!

نه گه ه موو نه نقه ره مان بده ني و له به رامبه ريه وه داوی نه قلمان
بكه، نایا ده يده ين؟!

نه ی كه وايه بوچی بایه خ و گرنگی ناده ينه بانگه واز و په يامي نه و
زاته ی كه خاوه نی كو نه ندام و ده زگا به نرخه كانمانه؟

له بهرچی بیر له وه ناكه ينه وه چی لیمان ده ویت و بوچی پیی
به خشیوین؟

نیمه دروستکراوین، که واته دروستکارنکمان هیه.

به دیهینه ری مروڅ، ستم له مروڅ ناکات، ته و او به پیچه وانه وه، نه وی
زور خوشده ویت و کردویه تیه ته وهری سوژ و به زه یی فراوانی خو ی.

نو شته شی که به پوالت به ناهه فی ده بېنریت، چه نده ها لایه نی
دانستی په نهانی له خو گرتووه. له م گوره پانی تاقیکردنه وه ی دنیادا
هرکس به شتيك تاقی ده کړته وه.

ناستی تاقیکردنه وه که شی به گویره ی توانا و له سنووی لیها تنه کانیدا
ده بیت.

نه وه ی که چاوی نییه، چاو نابیته هزی تاقی کردنه وه ی، سه ره پای
نه مه ش له به رامبه ر نه وه وه پاداشتی ده دریته وه.

نه ی نه وه ی که چاوی هیه؟ نه وه ش که چاوی هیه به رامبه ر
چونیته ی به کاره ی نانی هه رساتیکي چاوی لیپرسینه وه ی له ته کدا ده کړت.
هه موو شته کانی تریش وه ک نه مه یه.

كتيبي "وتهكان"ى مامۇستا سەئىدى نوورسى..

بۆچۈر بويۇمە ناو لېپرسىنە ۋە يەككى قولى ۋە. ھەر وشەيك، ھەر
پستەيك كە دەمىست ھەژاننىكى ژىنەرە ۋەى لە جىھانى دەرووندا بەرپا
دەكرد. كەۋاتە ئەم پوونكر دنە ۋە ژىر و وردانە دەگە پانە ۋە بۆ نووسەرى
ئە ۋ كتيبەى كە دايكم خويئند بويۇمە ۋە.

ئاي دايە گيان! مەگەر تۆ چەندە مرقۇئىكى بەرپۆز بوويت، بە ۋ
گوندىيەى خۆتە ۋە ھەر ۋەك زانايەك ژياويست و زىندە گىيەكى پوون و
سازگار ت بەسەرىدو ۋە. ئەمىستاكە زۆرياش لىت تىدەگەم و پازى ئە ۋ دوو
سپاردە يەشم بۆ ئاشكرا بوو.

يەككى ديش لە ۋ دۈمەلى گومانانەى مېشكىم تەنپو، ئەم پرسىيارە
بوو: "خاۋەند ئەم گەردوونەى بۆچى دروستكر دو ۋە؟" ئەمەشم پرسى.

- خاۋەند ئەم دونىايەى بۆچى دروست كرددو ۋە؟ زۆريەك لەمەردوم
بە ۋى بەدپەفتارىيە ۋە دۆزەخى دەبن و ژيانيان دەبىتە زىندان. گەر
دروستى نەكردايە ئەم ھەموو ئازار و تالايە نەدەچىژرا، ئەۋكات ھىچ شتەك
نەدەبو، نە خۇمان، نە ئازارەكانمان نەدەبووين..

ئەم پرسىيارانە ۋ ھاۋشپو ھەكەنم بە مەبەستى تانە و تەشەر نەدەپرسى،
بەلگە ئامانچم گەيشتن بوو بە ھەقىقەت. دەمويست ھەرچى زووترە
دەلاقەيك بۆ پىگە بە بىنبەست گەيشتو ھەكەنى دەروونم بدۆزەمە ۋە.

ئەبرونور ھەۋلى ۋە لامدانە ۋەى ئەم پرسىيارەيشمى دا:

- بەدپەيتاننى گەردوون ويستى زاتى بەتوانا و شىكۆمەندە. پرسىياركردن
ۋ بەدۋادچوونى ھۆكارى ئەم "ويستە" ۋەك دروستكر اۋىك ناكەۋىتە
ئەستۆى ئىمە ۋە.

گەر پياۋىكى دەۋلەتمەند بە سۆزىڭ كە لە دليەۋە ھەلقوللار، كەسانىكى ئاتاج و نەدار پۇشتە بىكات، خواردىيان دەرخوار دىدات، خەرجيان بىكىشىت و ئاسوودەيان بىكات، دواتر يەككە پاست بىتتەۋە و خۇى بنوئىت و بلىت: "ھەموو ئەمانەت بۇچى كىرد، نەدەبوو ئەمانەت نەكرادى؟" چەندە بى پۇزى و ئابەجىيى دەنوئىت.

ھەربۇيە پرسىيار كىردن و پەخنە كىرن لەۋەى كە بۇچى خۇاى گەۋرە گەردوۋنى بەدىھىتاۋە، جۇرىكە لە بى پۇزى و كال فامى.

پوۋنكر دىنەۋە و لىكەندەۋەى ئەم بابەتە بەپى پىۋانە ئەقلىيە كۆتاكەن مۇۋ ناگەيەنئە ئەنجامىكى دروست، چونكە گەر زاتى بەدىھىنەرى شىكۆمەند مەبەستى بەدىھىتەمان بۇ پوۋن نەكاتەۋە، ئەۋا ئىمەى بەدىھىتەراۋ دەستەۋسان دەمىتىن لە ئاست لىكەندەۋە و شۇۋە كىردىدا.

گەر ھەۋلى لىكەندەۋەشى بدەين، ھەۋلەكان كەم و كورت و ناكام دەبن، بەلام لە پوۋى ۋەلامدەنەۋەيەكى كەمىش بىت بۇ ئەم پرسىيارە دەتوانىن بلىن:

سەرەتا ئەبى ئەۋە بزانىن كە "بەدىھىتان" لە ئەنجامى پىۋىستىيەك و ئاتاجبۇنەۋە نەبوۋە، بەلكو ۋىستىكى خۇايىيە كە زاتى مەزنى خۇى دەبزانىت.

گىرنگىرتىن ھۆكارى بەدىھىتەنەش بىرتىيە لە ۋىست و ئىرادەى خۇايى بۇ بىنىن و درەۋشانەۋەى ناۋە جوان و كەمالەتە مەغنىۋىيە پىرۋزەكانى زاتى خۇى لە ئاۋىنەى دروستكراۋەكانىدا. بەۋا ئاتايەى ۋىستى پەروەردگارە بۇ تەماشاكىردنى تىشك دانەۋە و تەجەللىياتى بەرھەمەكانى زانستى پەھەى، ناۋازەيى توانستى، درەۋشانەۋەى جوانى، قراۋانى دەۋلەمەندى، بەردەۋامى و گىشتىگىرى سۆز و بەزەيىي لە ئاۋىنەى بوۋنەۋەراند.

هه‌روه‌ك زانراوه، ده‌ستورێكى به‌ناویانگ هه‌یه ده‌لێت: (هه‌موو خاوه‌ن جوانی و كه‌م‌لێك ده‌خوازێت جوانی و كه‌مالی خۆی ببینێت و پێشانیشی بدات).

نهم خواست و ناره زووه له هونه رهنده به هره داره كاندا ده ببنریت. بۆ نموونه وینه کیشیکی کارامه تابلۆ و وینه ی جۆراوجۆر ده کیشیت، سه رها خۆی سه یری به رهمه کانی ده کات و ناوازه یی ده ست په نگینه که ی تیادا ده ببنیت و چیرۆکی له پاده به در وهرده گریت. دواتر بۆ نمایشکردنی شاکار و به رهمه کانی پێشانگا ده کاته وه و پێشانی ته ماشاکه رانی ده دات. له ده ستخۆشی و میرۆزیابه کانی نه وان خۆشی دیت.

هه‌روه‌ها زانایه‌کی توێژه‌ره‌وه‌ش کتێب ده‌نووسیت و لیکۆلینه‌وه‌ و دۆزینه‌وه‌کانی له‌ پهرتووکی‌دا تۆمار ده‌کات، تا ئه‌وه‌ی که‌سانی دیش له‌ زانسته‌که‌ی ئه‌م سوودمه‌ند بن.

جا نه وکات که بینی خوینده رگانی سوودمند بوون و سوپاس و
بیزارینه کانیانی پیگه بشت، تام و چیژیکی بی هاوتا وهرده گرت.

لایه نێکی تری ئەم بابەتە کە پێویستە ئاماژەی پێی بدەین ئەمەیه
 کە "خوای بانیسەر لە فەرمایشتیکی قودسیدا دەفەرموێت: "بۆنە وەرانی
 دروست کرد تاوەکو سوود و لوتف و چاکەم بۆ ئەوان بێت، ئەک بۆ من.
 واتە سوود لە من وەر یگرن، ئەک من لەوان". ئەمە ئەوە دەگەیەنێت کە
 بێهەت و سڕوشتی بە دیهێنراوان دەسلەملانیی کۆڵەواری و لاوازییەکی بێ
 سنوور و سەرتایا ئاتاجی سۆز و چاکە ی بەروەردگاریان.

نایا په‌وایه له‌به‌رانبهر نه‌و زاته‌و خاوه‌ن شکو و کړدگاره مه‌زنه‌و که
هه‌موو بونه‌وهرانی له (نه‌بوون) دوه هیناوه‌ته (بیوون) و، به نیعمت و
چاکه‌ی له ژماره به‌دور ناراضستی کړدوون و گه‌وره‌ترین و په‌نامه‌کیتړین

پښوېستى و حه زه كانى بڅ هټاونه ته جى و، به لټنى ژياننكى جاويدانى پيداون. بوترټ: "بڅچى ژيان و بوونه وهرانى دروستكردوه؟".

كه واته گرنگترين كارى مړوڅ پى بردنه به نهټنى و ډوزينه وهى مه ته له كانى په يوه ست به خوږه وه. بڅچى دروستكراوه؟ نرك و وه زيفه ي چى به؟ بڅ كوږ ده پوات؟ له لايه ن كى و چوڼ لى پرسينه وهى له گه لدا ده كړټ؟ نه زاته ي كه چوار وه رزى به ناز و نيعمه تهنپوه، چى لى داوا ده كات؟

به ر له هرشتيك، وه لامى نه م پرسيارانه بڅ مړوڅ جى بابه خ و تيرامانه.

په گم نوټر

چوارم رږزى نامه گم:

په گم نوټر... له ژياندا له تاسه و جوش و خرؤشى وه ادا نه ژيا بوم. هروك بلنى پشكو جه رگ سووتنه كانى جه ستم خاموش بوون و باله ناسكه كانى شنه په كى فټك به ر دهروونم ده كوت. ئيدى من له جيهاننكى تر دا بوم، نه واو جياواز...

به لى په گم نوټر... ئاى خوايه! نه مه چ خوښيه كى له باس نه هاتوه! بڅ په گم مجار كړنو شم برد. به لى هه ستانه وه هر به دانېشتنه وه ده چه مامه وه، مه گر به م شپوه يه ش ده متوانى نوټر بكم! په روه دگارا! چه نده ئاسانكارى بڅ به نده كانت ده كيت! به س نه ونده پروى تيبكه كيت و داواى لټبكه كيت.

زايه لى "الله اكبر"ى چوونه ناو نوټزه وه له پڅمدا توفاننكى بى وينه لى له شوق هه ليسانده. خوم پټنه گيرا و ده ستم كرده گريان.

سات دواى سات له "ناه، ئۆف" پەشيمانى نەناسىن و دەرك
پىنەكردنى مەزنى ئەو زاتە و فراوانى سۆز و بەزەبىيەكەيدا دەتوامەو.
مەگەر پووكرندنە خواو، پارانەو لىتى و، چوونە دەرگانەى بەزەبىي ئەو و
داواى لىتخوشبوون له حزوریدا چەندە شیرینە ...

مەرقەكان!!! وەرن تگا دەكەم وەرن، با لەم هەستەدا هاوێشەش بێن.
شاھیدی تەوبە و ئاھەنگى گەرانەوہم بێن. بپوانن كە لە هەموو گوناھ و
تاوانەكانم تۆبە و دوورگیریم كردووە. ئێوہ مەكەونە هەلەكانى منەوہ.
گوناھەكانى من دووبارە مەكەنەوہ. تاجى كپنوشم نایە سەرم، ئەمان
پەروەردگارم! ئەى گەورەى گەورەكان، بەبەزەبىترىن بەبەزەبىيەكان، ئەى
خوايە گيان، ئىدى چى ترم لىت بووێت؟ ئەم پۆزانەشت نیشاندام.

خۆم پىنەدەگیرا، نەمدەتوانى بەر لە وەرىنى فرمىسكەكانم بگرم، ئەم
فرمىسكانە هى وەرزىكى ترو، هى جىهانىكى تر بوون، هاوتای هەموو ئەو
فرمىسكانە بوون كە تا ئەمڕۆ لە كارىزى دڵمەوہ هەلقولابوون.

ئەى خواى مېھرەبانم، ئەوہى تۆى دۆزىوہ تەوہ، چى لە دەست
چووە؟! ئەوہشى تۆى ونگردووە، چى دۆزىوہ تەوہ؟! ئەسرىنەكانم
پاكزكەرەوہى چلگ و زىلەكانى دەروونم بوو، ساپزكەرى زامى قوولئى بى
ئاگایم بوو، لىزمەى دلوپە سوێرەكانى چاووم بوو، گەردەلوول و پووشە
خەرمەنەى كەلەكە بووى سالاھەى تاوان و سەرىپىچىمى لە خۆیدا بزرکرد.

ئاھەكانم، كپوزانەوہكانم بوونە خۆرى چاوى ئاسمانى پەشيمانى و
شەختە سەھۆلى نەفسى بەدخوایان تواندەوہ، ئىدى پەپەى زستانی
سەخت پىچىرايەوہ و بەھارى خەمالوھاتە گۆپى. بەفرەكان توانەوہ و
خونچەكان دەمیان كردەوہ...

پۆحم له ئاسمانی شهوقی ئیلاهییدا به رزه فر بوو، چونکه چیدی
 نه هریمه نه کان نه یانده توانی پۆحم بکه نه بهنده ی ئاره زوه ئاره لیه کان.
 ناخر نهو بۆ ته یکردنی ئاسۆکان دروستکرا بوو نه ک بۆ که وزان له پۆنگاوی
 نه فس و ئاره زوهو نه زمه کانیدا.

ئهی پادشای پادشایان، لیت ده پارتیه وه فرمیسکه کانم قبول
 بفرموو، داواکانم مه گێژه وه، ئهی خاوه نی جیهانیان، تۆ نه وانه
 ده رناکه یت که دینه ده رگانه ت، هینده ی که فی ده ریاکانیش گونا ه و
 تاوانیان هه بیته لیتیان ده بووریت، منی به نده ی گونا هبارت، نغزوی
 زه لگاوی سه رکه شیم که جگه له ده رگای لیخۆشبوون و لیبورده یی زاتی تۆ
 هیچ ده رگایه کی تر شک نا به م. هه موو پرده کان پووخاو و ویرانه ن جگه له
 پردی گه یشتن به چاوپۆشی تۆ. گهر میهری تۆ په نام نه دات په نا بۆ لای
 کۆ به رم؟ په روه ردگارا! من دروستکراوی تۆم. به نده ی تاوانبار و
 شه رمه زاری تۆم. هه زار جار تۆ به م شکاند، به لام هه ر بۆ لای تۆ که رامه وه.
 به ده ستی به تال مه مگێژه وه."

ئیت له کاتی ئه م دوعایانه دا له هۆش خۆم چووبووم. سه رله نوێ
 ژووره که م پر بووه وه له گریان و لالانه وه. ئاگام له خۆم نه ما بوو.
 په رستاره کان به په له هاتن. بۆ چه ند کاتژمێرێک بێ هۆش مامه وه. ئیت
 من له دونیایه کی تر دا بووم. هه زاره ها و ملیۆنه ها جار به زه بیم به خۆم دا
 ده هاته وه، به داخ و هه ناسه ی پر په شیمانییه وه ده موت: "ناخر بۆ تا
 ئیستا له م حه قیقه ت و چێژه ئیمانییه نه بێ به ش بووم؟".

نه برووور هاته ژووره وه بۆ لام. به پووخساره گه شه که یه وه، هه روه ک
 هه میشه هه والی پرسیم، پێم وت که ده ستم کردووه به نوێژ، به بیستنی

ئەم ھەوالە لە خۆشیاندا خەریك بوو دەفەری، ھیشتا تارمايى ھەندىك لە
پرسىارەكان لە مېشكەدا مابوون. جانتاكەى كردهووە و كەتیبكى دەرهینا.
ئایسێل گیان، كەتیبم بۆ ھیناویت، لە برى ئەوێ وانە وانە پرسىار
بکەیت و ماندووبیت، ئەم كەتیبە بخوینەرەو. دواتریش گەر پرسىارت
مابوو بپرسە. واتە ئەم كەتیبە وەلامى زۆرىك لە پرسىارەكانت دەداتەو.

ئەو پياۋەى لەدووى خۆى دەگەپىت

"ئەو پياۋەى لەدووى خۆى دەگەپىت" ... نووسەرەكەى جەنابتان بىون، ئاى خواپە، سالەها لەمەوبەر هاوسەرى مامۇستاي ماتماتىكى ئامادەيىم ئەم كىتەپەى پىسدام، بەلام ئەوئەندەم بايەخ پىنەدا و نەمخوئىندەو.

ئەو پۇژەش سەرلەنوئى چەند بابەتەكمان لە "پەيامەكانى نوور" خوئىندەو و بە نىو باخچە گولزارەكانىدا كەمەك گەشتمان كرد. ئەو پرسىارانەى لە مەشەكدا مابوونەو پرسىمن. ئەبروئوور ئەوئەندە كەسىكى تىگەيشتو بوو، ھەرچىم بېرسىايە، بە تەرزىكى پوون و تەبا لەگەل ژىرىدا وەلامى دەدامەو و سەت دواى سەت لە كەنارى ئارامى و دلىياى نەزىكترى دەكردمەو.

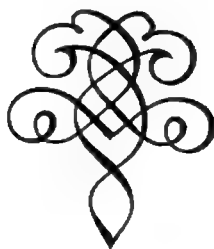
ئەو شەو دەستم كرد بە خوئىندەوئەى كىتەپەكە، باسى لە كەسىكى وەك مەن دەكرد. ئەو پەرتووكى ئەو كەسانە بوو كە خۇيان و نكردبوو و بەدەم ئالەى "پزگارەكەرىك نىيە پزگارمان بكات؟" پەلەقازەيان دەكرد.

بەسەرھاتى مامۇستايەك و كەسىكى بى باوہ. جا لەو كىتەپەدا چى نەبوو؟ ورد خوئىندەوئەى ئەم كىتەپە دەبىتە ماپەى پامالەين و بېنى ئەو ئاستەنگ و پەردانەى بىناى دل و ئاوەزىيان داپۆشيو و رېگرن لەبەدەم پەبىردن بە پاستىيەكان. بە كورتى مەژۇ بە بەدەپتەنەرەكەى ئاشنا دەكات.

بوونی خوای گه وره به به لگه ی زانستی و زیره کی ده سه لمیټیت و نه و
 راستیه ده چه سپیټیت که گه ردوون ماده ده یه کی نه زه لی و نه به دی نییه،
 هه روه ک بی باوه پان گومان ده به ن. جگه له وه ی بانگه شه ی ماده
 په رستان و بوونگه رایان له بناغه وه هه لده وه شیټیت. چه بنده ها به لگه و
 حه قیقه تی تریش... سه ره پای نه و کۆتاییه هه ست بزویټه... گه پانه وه ی
 بی باوه پیک کی کۆمه نیستی به ناویانگ و یه که م نویژی... که نه و "یه که م
 نویژ" هم خوینده وه، ده ستم کرده گریان، گریام... گریام، ده موت: "پیک
 وه ک منه، هه مان نمایشی زیرین". نیمان هیټان، که رنه ټالی ناشته وایی
 له گه ل خوادا. پاپانه وه و داوای لیخو شیبوون...

چیژی نه مه ته نها من ده یزانم، ته نها نه وانه ده یزانن که نیمانیان
 له ده ستداوه و له داویدا پیتی شاد ده بنه وه. "نه و پیاوه ی له دووی خۆی
 ده گه پیت"، هه روه ک پزیشکیک په چه ته ی مه عه وه ی ده رده کانمی پی
 به خشیم و وه لآمی نه و پرسپارانه شی دامه وه که وام ده زانی بی وه لآمن.

محەمەدى دوزجەيى.

ئەمىر لەگەل باشترینى دۇنيا، فرىشتە ئاسا، ھارپى گەشتى ئىمانم،
ئەبرونوردا بوم...

سەرلەنۇ دەستمان كۆردە ھە وتوۋىژە شىرىنەي كە ھەرگىز لىيى
تېرنە دەبوم، ئەو شتانە شمان باسكرد كە پىۋىست بوو ئەنجامى بەم.
بابەتەكانى "پەيامەكانى نور" ىش ئاۋى دل و ئىكسىرى ژيان بوون.

ئەمىرۇش لە بابەتەگەلىكى زۆر دوۋاين. سوپاس بۆ خوا زۆرىك لە
گرفتەكانم چارەسەريوون. بەر لەۋەي لىم جودا بىتەۋە، كىتېيىكى تىرى
پىدام. محەمەدى دوزجەيى... ئەمەشيان كىتېيى جەنابتان بوو.

كارىگەرى و كەمەندكىشى ئەم كىتېبەيان شىتىكى تر بوو. ئەم كىتېبە
كتومت من و ژيانەكەمى لە ئامىزى دېرەكانىدا پەنادابوو. محەمەد
گەنجىكى لووتبەرزى سەرگەش لە خەلك، لە ژيان، لە خوا، ئەي
سەرەنجام؟ سەرتاپا بەسەرھاتىكى راستەقىنەي پەندامىز بوو. لەم
كىتېبەدا بەكۆمەلە بابەتلىكى گرنگ و ھەستىار ئاشنابوم، كە بوو
ۋەلامگۇ زۆرىك لەو پرس و گومانانەي سالەھا بە دوايدا وىل بووم و
نەشمەدۆزىيەۋە، بەلكو لەۋانەشە يەك لەو ھۆكارانەي بوونە مايەي بى
باۋەپى و نكولى كردم مانەۋەي ئەم پرسىيارانە بوۋىت بە ھەلۋاسراۋى.

مامۆستا گیان، به هه موو هه ست و پێزانینهوه سوپاستان ده کهم و
منه تباری ئێوه م بۆ نه و کتێبه به پێژه تان ...

ده مه ویت هه لۆیسته یه کی خێرا بکه م له سه ره هه ندیک له و بابه تانه ی که
سه ره نجیان پاکیشام:

یه کێک له و بابه تانه، له ژێر ناو نیشانی:

"نه و زاته ی هه زاره ها نیعمه تی پی به خشیووین، به خۆپایی ده یدات؟"
بوو.

ئه م برکه یه ی خواره وه ی زۆر سه رنجی پاکیشام:

"نه و زاته ی ئێمه ی ناردووه ته دونیا و ناز و نیعمه تی ناکۆتای خۆپایی
پی به خشیووین، ئێمه ی بۆ ئامانجیک ناردووه، نه و کاتیش که ده مان
باته وه، لێپرسینه وه مان له گه لدا ده کات، چونکه هه ر کرین و فروش و
مامه له یه که به رامبه ر و نرخ ی خۆی هه یه."

زۆر دروسته، هه موو کرین و فروشیک ده بێت به رامبه ریک هه بێت.

* ئه م پاستیه م چۆن له یاد کردبوو؟ چلۆن ههستم پێنه کردبوو؟

یه کێکی تریش له و بابه ته گرنگانه به شیک بوو له ژێر ناو نیشانی:

"گه ردوون سه ره تایه کی هه یه، که واته کۆتاییشی ده بێت."

ئه مه بۆ من باسیکی فره بایه خداربوو، چونکه بناغه ی نه و بیریه کی که
بانگه شه م ده کرد، بریتی بوو له "ئه زه لی بوونی ماده ده".

ئه مه نه وه ی ده گه یاند که ماده ده سه ره تایه کی نییه، کۆتاییشی نابێت،
هه ره که شتیک نییه به ناوی نه ندازه گیر ی و نه خشه ی بوونه وه.

به م شیوه یه ش (حاشا) پتویست به بوونی په ره رده گار ناکات.

به لّام به خوښندنه وهی نه و چه ند دیر به بچوونه کانه ژیر او ژور بوون،
 هه لّبه ته نه و به شمشي له ژیر ناو نیشانی "کي ئیسه که پروکاوه کان زیندو
 ده کاته وه؟" بو، وه چهر خانیکي دیاری له ئیر کردنه وه مدا سازاند.

ته نانه ته هم بریگانه م ئی له بهر کردوه:

"له ناوچوونی ژیا نی مادی مروژ و گه پانندنه وهی پاش مردن، نه کریت
 له تیگه یشتنه وه به دوور بزانیته. وه ئی پیویسته نه و راستیه له یاد نه که یه
 که ده توانیته گشت تایبه ته ندیه مادییه کانی مروژیک له شریتی زانیاری
 که به (DNA) ناسراوه و، پوه به ی ۱ له ۱۰ ملیاری سهری ده رزییه کی
 سهرخپ داگیر ده کات، تو مار بکریته.

نه مه راستیه کی زانستییه و به ته وای پشتر است کراوه ته وه. نه گه نه و
 شریتی زانیارییه (DNA) انه توانای شکوفه و گه شه کردنیان له ناو خاکدا
 هه بویه، نه و نه وکات (DNA) ی هه مو نه و مروژانه ی که هاتوون و دینه
 سهر زه وی پر له په ردا خیک ده کرا و ده خرایه ژیر خاکه وه. نه و سا هه روه ک
 تووی دره خته کان زیندو کردنه وه یان گونجاو ده بو.

"مه گه له توانستی نه و کردگاره دانا و توانا په هایه به دوور ده زانیته
 مروژ زیندو بکاته وه، که خاوه نی نه و فایرۆسه ناواژانه یه که چه نده ها
 سه ده و به بی تیگچوون له ژیر خاکدان و هیچ جوړه په وشیکي زینده گیش
 نیشان ناده ن، که چی هه نه و نه دی ژینگه یه کی له باریان بو ده په خسیته
 به فرمانی په روه ردگاریان ژیان پیکدینه وه!"

نه و په روه ردگاره کار به جییه ی، که گه ردوون و گشت به دیه پتر اوانی
 ناوی له بهرترین و جوانترین ته رزدا به دیه پتاوه، به ویست و دانایی خوی
 نه و په رداخه پر له (شفره) یه پژه کاته زه وی و به فرمانی "به" دانه
 دانه یان زیندو ده کاته وه و له حووریدا گردیان ده کاته وه."

یەکیکی تر له تابلۆ پەنگینەکانی نێو گەشتەکەم: "نایا ئێمە مەحکومی قەدەرین؟" "پەرورەدگاری دانا و زانا هەر له له دایکبوونمانه وه تاوهکو مردنمان، بەزانستی ئەزەلی خۆی دەزانیت چی هەڵدەبژێرین، چیمان دەوێت، چ شێوە ژيانتيك ئارەزوو دەکەین و ئێرادەمان چۆن بەکار دەهێنین.

هەموو ئەمانە پێش لە دایک بوونمان دەزانیت و بەپێی ئەم ویست و هەڵبژاردنە ی خۆمان قەدەرمان دەنوسیت. بە واتایە ی خۆی گەرە بەپێی زانیەکی (زانیی ئەواوەتی هەرچی بوو و دەبیت، پێش ئەوەی ببیت) که ویست و هەڵبژاردنەکانی ئێمەش دەگریته وه قەدەرمان تۆمار دەکات. هەریۆیە مافی ئەوەمان نییە -حاشا- خۆی گەرە و قەدەر تۆمەتبار بکەین، بەلکو دەبیت ویست و ئێرادەمان تاوانبار بکەین که بەهەڵ بەکارمان هێناوه."

خاوەن ئێمانی راستەقینە، بەختەوهرترین کەسی دنیا یە...

کاتیک که "محمدی دوزجی" م ئەوا کرد، بۆم دەرکەوت که ئێمان سەرچاوەی هیز و وزە یەکی ئەوتۆیە، ئەوەی پێی شادبیت، دەبیتە بەختەوهرترین کەسی دنیا.

پێویستە دانبنیم بەو دا که:

ئەوانە ی باوەریان بە پەرورەدگار نییە، له ژاندا بی ئومید و دل تەنگن، گەر دلخۆش و شادمانیش ببینرین، ئەوا ماکیاز و ساخته یە.

هەرچەند مەوۆ بانگەشە ی ئەو بکات که: "باوەرناهیتم، شتی وا نییە."

كەچى لى قوۋلايىيەكانى دەروونىيەوۈ زايەلەي (خو ھەيە، ئەو ھەيەتتە) دەبىستىت و دلى بى ئاگاي پادەچلەكتىت.

من ھەرگىز نەمتوانى ئەو ھاوارە سەركوت بگەم.

ئەو دەنگى خاۋىن و سازگارى سىروشتى ئادەمىزادە، ئەو سەدای (بەلى) جىھانى ئەپواھە.

تەنانت لى سەركەشتىن پۇزگارەكانى بى باوھەي و ترازانىشەدا ھەستەم بە نوزەي ئەم ھەستە دەکرد، شىتلىكى سەير بوو، بەردەوام وام ھەست دەکرد شەپۇلىكى نامۇ بەلام زۆر ناسك، ناسك لى دەنگىدا، ناسك لى پوخسارىدا لى كەنارەكانى پۇخم نىزىك دەبىتەوۈ و بە ئەسپايى دەيوت و دەيوتەوۈ:

"خو ھەيە، ھانپا بۇلاي ئەو بەرە."

بەلام بىچارە خۇم، بە ھىچ چەشنىك دلم نەدايە، نەم دوۋاند ... ھەموو ئەم ملەجىپىيانەش لىپاي بىرۈپۈچۈنە چەوت و فرىودەرەكانمەوۈ بوو.

ئەمە تاۋانى كۆمەلگايە، سوچى پەرۋەردەيە.

ئەگەر گەجەكان بە ئىمان و ئاراستەيەكى تەندروسىت پەرۋەردە نەكرىن، ئەو دەبنە تاكىكى سەركەش و زىانبەخش بۇ خۇيان و كۆمەلگاش. ئەو جاكات زۆر درەنگ دەبىت بۇ وتنى: "بۇچى گەجەكانمان گىرەشتۈيۈن و پىسا شكىتن؟".

جا با ئەوانەي لەم بەرپرسىيارىتتىيەدا پىشكىيان ھەيە گۇييان لىبىت و لەتاۋا بلەرن.

دلىنام لەۋەي گەر خۋاي گەرە جارىك لى ئىمە بىرسىتتەوۈ، سەد جار لە ئەوان دەپرسىتتەوۈ.

بۆ زیاتر پوونکردنەوێ باسە کەم دەمەوێت بپرگە یەکی ژیاانی خۆم وەك
نموونه بهێنمەوێ:

ئەو کات کە لە یاسا دەمخوێند، جاریکیان بانگهێشت کراین بۆ
کۆبوونەوێهێک. دیسانەوێ خاک و میلیت و تەنانەت هەموو جیهانمان پزگار
دەکرد! هەر هەقائیک دەچووێ سەر سەکو بۆ وتاردان، قسە ی ناگرینی بە
راست و چەپیدا پەخش دەکرد. جا منیش چونکە هۆشم لای خۆم نەبوو
بچڕ بچڕ لە قسەکان دەگەیشتم.

جاریکیان یەکیک لە هاوێ ناسراوێ کانمان وتاری دا، ئەو یەکی بوو لە
سێما دیارەکان. هەر لە پزیشکییەوێ بیگرە تا یاسا و وێنە کێشی و
نووسەری لە هەموو ئەمانەدا خاوەنی باسکیکی بەهێز بوو. ئەو ئەندازیاری
بیری ئێمە بوو. جا هەرچەندە بۆچوونەکانی توند و تیزیش بوون، بەلام
هەمیشە لە نێو ئاپۆرای چەپلە پزانداندا پیشوازی لێدەکرا، خاوەن
دەرپرینیکی پەوان بوو. بە وێکانی جۆش و خرووشی گۆیگرانی دەبزوێند.
ئەو قسە ی بۆ دەکردین:

"یە کجار دەژین، کە مردیشین هەموو شتێک کۆتایی پێدێت. ناتوانن بۆ
جاریکی تر سۆماکانتان هەلبێننەوێ. ئەم دۆستایەتی و خوشییەشتان
چاوپێ ناکەوێتەوێ. دەستبەرداری ئەو بێرۆکانە ببن کە دەلێت:
"سەرلەنوێ ژیاانەوێ و زیندوو بوونەوێ" یان "جیهانیکی تری هەمیشە یی"
ئەوانە کۆمەلە بێرۆکەوێ باوهرێکی دوور لە ژیری و زانستن، ئێمەش و
گەردوونیش ماددەین، کە مەرگیش هات هەموو شتێک کۆتایی پێدێت.

مەترسن، جگە لەخۆتان، کەس ناتوانێت لێپرسینەوێتان لەگەڵدا بکات.
گیرۆدە ی پابەندی حەلال و حەرام و شتی و مەبن، ئەوانە بێر و بۆچوونی
چاخی ناوهراستن. ئا ئەمە یە ژیاانی پڕ چیژ و خووشی."

پهیتا پهیتا چه پله پریزان ... ئەمە هەقال (سەرکان) بوو، لێ پەرسراو و
بیرمەندی رابەرمان.

لەپاش ماوێهێک بە شێوەیەکی چاوەڕوان نەکراو لێمان جیا بوو. ه.
دواتر پێمان زانی کە گەراوەتوو و دەستی کردوو بە نوێژکردن، لەکاتی
خۆیدا نەمانتوانی لێکدانەوەیەک بۆ ئەم پووداوە بکەین.

بەلێ، ئێستاکە تێدەگەم کە هەقال (سەرکان) بەم راستییانە
شادبووبوو. بپوا بکەن گەر سەرپەرشتیاران، مامۆستایان، دایکان و باوکان
ئەم راستییانە بۆ گەنجان باس بکەن، ئەوا هیچ جۆرە لە یاسا دەرجوون و
یاخی بوونیەک لە کۆمەڵگادا پوونادات، بەلام بۆچی باس ناکرێت؟!!

مامۆستا گیان، دەمەوێت ئەمڕۆ نامەکە لێردا بوەستێتم چونکە زۆر
درەنگ بوو، هەرچەندە ماندوو بووم بەلام بە ئاسوودەیی دەخەوم. خوا
گیان ئاسوودەیی ببەخشێتە هەمووان.

بەیانێ بۆ نوێژ هەڵدەستم، ئیدی بەرنامە پۆژانەکەم بەپێی نوێژەکان
بەپێوە دەچێت.

به‌شی پینجه‌م

ژیانه‌وه‌و هه‌ستانه‌وه

له‌سه‌ر جیگای مه‌رگ

پوخته‌ی ئەم به‌شه:

به‌پ‌جوویه‌ك هاته بوون. له‌كاتیدا كه چاوه‌پوانی مه‌رگ
بووم، ژيانێکی نوێ و ژيانه‌وه‌یه‌کی نوێ ده‌ستی پێ‌کرد. ئەم
دیمه‌نه‌ی ژيانم كه فرمێسكه‌كانم به‌رماله‌كه‌م ته‌پ‌ده‌كه‌ن،
به‌پ‌ووی ته‌مه‌نێكه‌...

ئىدى من ئايىسىڭە كەي جاران نىم

مامۇستا، سەرلەنۇي نامە بۇ جەنابتان دەنۇوسم.
بە شەوق و تاسەوۋە چاۋەپوانى نوڭزەكانىم، ئەمە چىڭزىكى
لەپادەبەدەرم پىدەبەخشىت. لەھەر جارىكىدا خۇشتىكى مەنەۋى،
پاكزىۋونەۋەيەكى نۇي، پۇھم دەشۋاتەۋە و نىگارى زىانەۋەي تىدا
دەنەخشىت.

پاۋەستان لە خىزورى پەروەردگاردا بەرەۋ جىھاننىم پاپىچ دەكات. بە
درىڭزى نوڭزەكانىم جەستەم سەرتاپا لەرزىن دايدەگىت. ئەۋجا پۇھم
بەرزەف دەبىت و بەرەۋ مەملەكەتى چىڭزى ئىمان بالەدەگىت.

خۋاي گەۋرە لە خاتۋ ئەبرۋونور پازى بىت و لە ھەردوۋ دىنيا پاداشتى
بداتەۋە. ھەفتەيەك بەسەر يەكتىر ناسىنماندا گۈزەشتۋە. زۆر دۇنيام
لەۋەي كە ئايىسىڭە كەي ھەفتەيەك بەر لە ئىستا نىم.

بەھەر حال (گەپانەۋە) و (گۇپان) بەمە دەۋىت.
ھەر پۇڭزىكىمان بەۋىنەي بەرنامەيەكى چىۋىپى خۇيىندىگا بەسەردەبەين.
پەيامەكانى نۇور، جەۋشەن و پىرسىيار و ۋەلام... نازانم چۇن پۇڭزەكان
تىدەپەين.

پۆچ و دلم به ته واهه تی له زیندانی نه فسم پزگاریان بووه، پۆژه نه ولاتر
چوهه کان شوینه واریان نه ماهه، له ناو شه ره زاری و په شیمانی گوناوه و
تاوانه کانی پابردوومدام.

ناتوانم بلایم: "له نیوه ندی نه و ژیا نه قیزه ونه دا پۆل و تاوانی من چی
بوو؟".

چونکه زۆرێك له هه له کانم له ده ستدا بوو، بێ ئاگایی و ملنه دانم بووه
ناسته نگ له بهردهم شادبوونم به سه رچاوه ی ژیا ن و ئیما ن.

به لام من كچێكى ته نه ای بێ كه س و بێ نه وا بووم. چوارده وریشم
كه سانی به دنیا ز و به دپه وشه. گه یۆده و گه رفه تارى زه لكاو ی گونا ه ی نه وه تۆ
بووم كه ژیا ن ی تاریك كرد، ده روازه كانی هیوا ی به پوو م دا داخست، كر دمی ه
كو یله ی نه فسی به دخوا ز. ده مزانی هه له م، تا و نا تا و له گه ل چه وتی و
خرا په كانم دا ده كه وتمه سه نگه ره وه، به لام ته نیا بووم، سه ركه وتوو
نه بووم. ئیستاش له كو تایی پێگا دا به نده یه كم خوا ی خۆم دۆزیوه ته وه، له
تا و نا زار و كو ئی قورسی بێ گو ییی و، فه رمانشكێ نیم تا قه تم پڕوو كا وه و
دلم زۆر په نجا وه. نه ی نه گه ر خوا قبو ل م نه كا ت؟ نه ی نه گه ر په ره ردگا ر
له هه له و گونا هه كانم خو شنه بیته، چی؟

نه م نه گه رانه و هاوشیوه كانی ناخمیا ن هیئا بوو یه كو ئین.

بو ساتیکیش بیت ناتوانم نه م بیرانه له می شکم ده ربکه م. ده زانم
به زه یی و لیبۆرده یی په ره ردگا رم فراوانه، له هه ر نوێژو، هه ر كا تر میرو،
هه ر چرکه یه كدا هه ست ده كه م له حزووری په ره ردگا ردام.

ئیت ر له بهر نه مه یه كه ناتوانم بهر له شه پۆلی بهرده وامی فرمی سكه كانم
بگرم.

ئەگەر چاۋەكانىشىم لىكېنىم، دل ۋ ناخ و ھەموو بوونم بۇ ھالى
بەندەيەكى بى تويىشوى سىتەم لەخۆكەر دىنە نالە و گريان. بابەتى
ئەمۇمان لەگەل ھاوپى لىدايك بوونەو ھەم (ئەبرونور) "سۆز و بەزەيى
پەرۋەردگار" بو.

تاكە گولەكەم ئەبرونور بۇ دلدانەو ھى من ئەم بابەتەى ھەلپزاردبوو.
ئەو ئايەت و فەرمايشتانەى دەريارەى لىخۆشبوون و بەزەيى بوون لای
خۆم تۆمارم كردن، بەراستى دلایان دامەو ھەم بوونە مېرگى دلنایى بۇ منى
وئلى نىو بیاپانى ئارەزو پەرستى.

تېيان گەياندەم كە تاكە پىرشنگىكى خۆرى بەزەيى و لىخۆشبوونى
خوایى سەر و زیادى تۈاندنەو ھى شەختە سەھۆلى گوناھ و
سەرپىچىيەكانە. ئا بەم جۆرە ئاگرى بلىسەسەندوى ناخەم كەمىك
پەويپەو ھە. دۆست و خۆشەويستى خوا "مەولانا" ش پەى بەم گەنجىنەيە
بردو ھە، ھەر بۆيە پوو لە بىمار و دل ھەلقراوان دەفەرمىت:

"دىسانەو ھى... دىسانەو ھى بى"

ھەرچىيەك ھى... دىسانەو ھى بى

ئەمە خانەى ئىمەيە، ئە خانەى ئاۋمىدى

گەر سەد جارېش تىك دابى تەويەت... دىسانەو ھى بى!"

مامۇستا (نورسى) ش دەفەرموئىت: "بەدەستەيتانى ئىمان يان
لەدەستدانى، بابەتیکە پەيوەندى بە ھەموو مۇۋىكەو ھەيە".

خۆ لادان، قوتاربوون و پوويەپوو نەبوونەو ھى ئەم تېزە چارەنوسسازە
چ گونجاو !!

جا ئىتر ئەو ھە، من بەتەنھا لە نىو ئەو گىزەلوو كەيەدا.

گرنگی و ههستیاری به دههستههینانی ئیمان و مهترسی له دههستدانی به جارێك له رزهی هینایه گیانی ساواو بێ دهسته لاتمه وه .
وامهست دهكهم له پشت ئاسۆكانی داهاتوه وه پووداوگه لیکی ده رناسا به پیره بن و شاتوی كۆتاییه کی په ندنامیز نمایش بكن .

گه وههترین ئامانجی مرقوف به دههستههینانی ئیمانیه ..

ئه و میوانی میوانانه ، فریشتهی راگهیه نه ری كۆتایی ژیا نه .
هه رچه نه ده به ناویردنی گولی هیواو ئاوا ته كان ده ژاكیته ، به لام ئه و
فه رمانبه ردارى فه رمانی خوا وه نه دی شكۆمه نه ده .

تامه زووی چا وه پوانكراویکی نادیارم تا ئه وه ی بیته و به
"فه رموون" وه پاسپارده كه ی پیشكه شه بكه م . ئیستا كه ته می خه یالاتی
خاوم له بهر په ویوه ، تی ده كه م كه گه وههترین ئامانج و سه ره كیترین
مه به ستی مرقوف ده بیته به دههستههینانی (ئیمان) بیته .

ئیمانێك كه مرقوف له ته نگه به ره كانی زه مینه وه به ره و به رزی و
فراوانییه كانی ئاسمان ده ردینیته . ئیمانێك كه به نه ده كان له به ندایه تی
به نه ده كان بۆ به ندایه تی خوا ی به نه ده كان بڵند ده كات . چونكه سه ره نه نجام
ئه وه تاكه بلیتی پزگاریبونه . له و ده مه دا كه هه مووان چۆكدا دراو ، زمان
شكاو ، ئه و ده بیته تاكاك .

له و كاته دا هه ی هه ی و هه ی شتێك یاریده ی مرقوف نادات . نه دۆست نه
هاوڕێ ، نه پیشكه وتووی ، نه زه نگینی ... تازه خه ريكه له واتای ژیا ن
تی ده كه م و گرێكانی ده كه مه وه ، مه گه ر ژیا ن یه ك واتای هه بووه :
به دههستههینانی ئیمان یان پپچه وانه كه ی .

هه موو لپه رسینه وه و مامه له كانیش له سه ر ئه م به نه مایه دینه ئه نجام .

"خوايه گيان کڙمه کيم بکه، بڙره فريام، شهرمه زارم، په شيمانم، سوتی
سه پيڅپيچه کانم پڅم دهگوشن، له دوا سات و، دوا پڅڅه کانی ژيانم، جگه
له زاتی تو په نا و دالدهی ترم نييه."

"ديسانه وه سوپاس بڅ تو خوايه گيان، به نه ندازهی گهرديله کانی
بوون منهت و ستايش بڅ تو په روه ردگارم. گهر له سهر مل نه دانم به رده وام
بوومايه دڅزه خی هه ميشه یی جیگه م ده بوو و بڅ هه تا هه تايه له بينینی
دايک و برا و باوکم بڅ به ش ده بووم... نای که سهخت و دلته زينه."

که عبهی پيرۆز و بينینی دايکم

ماموستای پيردارم، له نامیزی پووداویکی وادا ژيام که دودل بووم
له وهی بڅ بنووسم يان نا. به لام به هوځی پيداگری ده ستگيرانه که ی خاتوو
نه برونوړه و برپارمدا له گال جه نابتاندا به شی بکه م. به لام
ورده کاریه کانی نانوسم، چونکه ته نانهت به بیرکړنه وهش لیتی هیز و
هوښم له ده ست ده دم.

وا هه شت پڅ به سهر فیروونی قورئاندا تیپه پړوه، نیستا ده توانم خوځم
به ته نها بیخوینمه وه. به تايبه تی دواي نویڅی خه و تنان و پیش نویڅی
به یانیا ن ده یخوینمه وه.

هه رچه نده له مانا کانیشی تیناگه م به لام وا هه ست ده که م هه ر پیتيکی
بڅخوځی به هاریکه و به گول له شوڅه کانی سهرمه ستم ده کات و به دم
شنه په وه دلم دینیتته جوښ.

بروام پیتکه ن هه ر کات ده ست ده که م به خویندنه وهی قورئان، نازار و
ناره حه تیپه جه رگ بره کانم که کسپه له ویزدان دین و ئو قره له پڅ
ده بڼ، له دڅسپه ی برمدا ده سرپینه وه، نه مهش که رامه تیکی پوونی
قورئانی پیرۆزه. له م وهرزه دلږفینه دا و له کاتیکدا له نیو ناسو کانی نه م

که شه‌دا ده‌فریم، پروو‌داوئکی سه‌رسوپه‌ئنه‌ر له‌ده‌رگای ژبانی دام که هه‌شتا له‌ژیر کاریگه‌رییه‌که‌یدام. نه‌مه‌ ته‌نها وه‌ک سوپاسگوزاری و به‌مه‌به‌ستی په‌ند وهرگرتن ده‌ینووسم. پروو‌داوئکه‌ وشه‌ له‌په‌سه‌ندکردنیدا ده‌سته‌وسانه و قامکه‌کانم هه‌زیان لی‌پراوه‌.

"په‌روه‌ردگارا، تو‌گه‌وره‌ی گه‌وره‌کانی، پارێزه‌ر و پشتیوانی سته‌م لی‌کراوانی و به‌نده‌کانی خۆت له‌یاد ناکه‌ی، ئه‌وه‌تا له‌خه‌ونیشدا بیت ئه‌هسته‌ نیان و جوانانه‌ به‌م به‌نده‌ بی‌فه‌ره‌ی خۆت لوتف ده‌فه‌رموویت".

دوینێ به‌یانی، ئاماده‌باشیم بۆ نوێژکرد و کاتژمێرێک پێشتر هه‌ستام. که‌مێک قورئان و جه‌وشه‌ن و چه‌ند په‌ره‌یه‌کیشم له‌ "پا‌به‌ری خوشکان" خوینده‌وه‌. گه‌لێک سوودم بینی و هه‌ستم به‌ئارامیه‌کی بی‌وینه‌کرد.

به‌ملکه‌چیه‌وه‌ له‌باره‌گای په‌روه‌ردگارمدا وه‌ستام و ده‌ستم کرد به‌نوێژ.

ناچارم بیلیم... ئیدی نوێژه‌کانم بوونه‌ته‌ واده‌ی به‌یه‌کگه‌یشتنی دوو خۆشه‌ویست، شادبوونی به‌نده‌ی کۆله‌وار و بیمار به‌ په‌روه‌ردگاری دلۆقان و به‌ به‌زه‌یی.

کاتێک که‌ ده‌ست ده‌که‌م به‌نوێژ، بوونی په‌روه‌ردگار به‌هه‌موو شکۆ و مه‌زنیه‌وه‌ هه‌ست پێده‌که‌م و له‌ جزووریدا به‌هه‌موو ملکه‌چی و ده‌سته‌وسانیه‌وه‌ گرپنووش ده‌بهم. پا‌رانه‌وه‌ لی‌... داوای چاوپۆشین... هه‌ستکردن به‌بی‌ده‌سه‌لاتی خۆم و توانا و ده‌سه‌لاتی ئه‌وزاته‌... باس نا‌کری‌ت، ئه‌سته‌مه‌ باسکردنی.

به‌رده‌وام ده‌پا‌رانه‌وه‌ و نزام ده‌کرد تا ئه‌وه‌ی خوای گه‌وره‌، به‌رده‌وامیم له‌سه‌ر په‌رستش پێ به‌خشیت و کۆتاییه‌کی به‌خیریش بکاته‌ خه‌لاتم.

ئای چ خەلاتیک لەمە گەورەترە!

"خوایە گیان بیکەیتە نسیم، شایستەیی ئەو لوتفەم بکە".

لەنتیو ئەم پاز و هەستانەدا، فرمیسکەکانیشم کەوتبوونە گریان، هێوەر نەدەبوونەووە نەدەگیرسانەووە، ئەو دڵم، دەتوت دڵی بالەندەیهکی بێ چارهیه لەنتیو دەستی منداڵیکی لاساردا. جا لەوکاتەدا پووداوێه کە خۆی نمایشکرد:

ئەو کەعبەیهی کە تەنها لەوێنەدا بینیبووم بەهەموو شکۆمەندییهکیهه
لەبەرامبەریدا وەستاوو. بەگوزارشتیکی دیکە، من لەناو ئەو دیمەنەدا
بووم. هەزارەها موسوڵمان بەدەنگی زوڵالی "الله اکبر، الله اکبر" پوو
لەکەعبەیی پیرۆز نوێژیان دایەبەست. لەنتیو سەرسامی و هەژانیکی بێ
هاوتادا تەماشای دیمەتەکانم دەکرد. حەز و تەمەنزیویی ئەو شوێنە هەموو
دەمارەکانمی خستە بزوت. ئەمە ئەندێشە نەبوو، چونکە بەر مۆفەکان
دەکەوتم و گویم لە قەسەکانیان دەبوو. دەپارامەو "خوایە گیان چی
دەبێت تەکایە یا ئەمە خەون نەبێت".

دەستیک بەر شانم کەوت و بە ئەوایهکی پڕسۆزەووە وتی: "پۆلەکم"
ئەوجا باوەشی پێداکردم.
- دایە گیان...

براكەشم لەتەنیشتیەو پراوەستاوو. دیسانەووە باوکمی لێنەبوو، کە
پرسیاریشم کرد هەمان وەلام وەرگرتەو.

- نەیتوانی بێت، چونکە تا ئێستا لێپرسینەووەکەیی تەواو نەبوو.

ئای ئەمە چ چێژیکە، تۆوند باوەشم بەدایکەدا کردو و تا توانیم بۆنیم
کرد. ئەو برا نازیزەکم، ئەویشم لەتەمیزگرت.
ئەوجا دایکم وتی:

- کچی خۆم، پیرۆزباییت لێده کهم، تۆ دهستت کردووه به نوێژ و
خوێندنه وهی قورئان. ئای چهنده خۆشحال بووم، چهنده!
نزا و پاپانه وهی زۆرمان بۆ کردیت. ئێمه هه موو هه یینییه که له خزمهتی
شانازی بوونه وهران، پێغه مبهری نازیرمان ﷺ داین.

که واته پهروه ردگاری میهره بان دوعا و پاپانه وهکانی گیرا کردوین. پاک
و بیگهردی، سوپاس و ستایش بۆ تۆ پهروه ردگارم! دهی وهره،
دهتبهمه خزمهتی سهروه رمان ﷺ.

ئهی خوابه گیان، من! بهنده یهکی گونا هبار و بی گوئی وه که من،
شتی وا ده بیئت؟

به خزمهتی ئازیز ﷺ شه ره فمه ند بووین، ئه م بهنده تاوانبارهی
ئومه ته که یان قبول فه رموو. ههروه ها فه رموو یان: "له پۆژکی پیرۆزدا
بانگت ده که ین".

هاتمه وه سه رخۆم، هیشتا له نوێژدا بووم.

ئاخر چۆن له وگه شته تیریم؟ چۆن بهرگهی ئه و دیمه نانه بگرم؟
"خوابه گیان! بکه یته شایسته ی ئه و نیعه تانه. ئه و دیمه نانه م بۆ
بکه یته پاسته قینه. به دهستی خالی مه مگێره وه، شه ره زارم مه که،
به زهیی و لیبورده یی تۆ له هه موو تاوان و گونا هه کان گه وهره تر و
فراوانتره".

به ئی، زۆرباش تیگه یشتم مامۆستا، پێده چیت مائاوا یی کردنم له دنیا
له پۆژکی پیرۆزدا به نسیب بیئت.

ئه و پۆژه پیرۆزه، ده گونجیت ئه م هه یینییه بیئت، یاخود یادی به رات
بیئت که به پێوه یه. هه ردو و کیشیان زۆر نزیکن، که واته تێده گهن، که شتیارم
به ره و پادشای پادشایان، بۆ لای خاوه نی جیهانیان ده پۆم.

بهه موو تاوان و سه رېڅپييه كانمه وه... به ملکه چييه وه ده چمه
باره گای نه و زاته.

ديسانه وه هېزم له بهر بړا، تکايه که ميکي تر موله ت...

به نه مينه ی هاورېم شادبوومه وه

نه مړې بؤ من ده ستيکي کوتاييه ک بوو، پووخساري دوو پووداو
په رده يان له سره خويان لادا. په که ميان زور خوش، نه وري ديشيان زهنگي
ناگادار کردنه وه ي پوره کوتاييه کان بوو. کوشکي بوون له پووخاندايه.
نه مه نه نجامي پشکينه پزيشکيه گانه. ليږه وه تيشکي مه رگ له وپه پي
تونيلي ژيانه وه به پووني ده بينم. به ره لستي جه سته شم نامازه بؤ نه مه
ده کات. جاري وا هيه نازاره کانم تا راده ي به رگ نه گرتن ده مگه وزينن،
ته نانه ت ده رمانه بېهوشکه ره کانيش کاريگه رييان نابيت... به لام سکالا
ناکم. نايا ماني کاري له وجورم هيه؟ چونکه جه سته و ژيانم هي من
نييه. هر نه وه ژيان به خش و خاوه ن هه لسوکه و ته له مولکه که يدا هه رچون
بيه ویت، نيتمه ته نها پاسپيتر دراوين. پاسپيتر دراويش ته نها چاوديري
پاسپارده که ي ده کات نه ک بوونه خاوه ني.

دووه ميشيان مژده ي گه يشتني نه وکه سه ي که چاوم له پتي بوو و،
تيني بيرکردنم بلنسه ي سه ندبوو بؤي.... نه مينه ي هاورپي دلسوژ و
نازيم. نه مړې سرله به ياني ده رگاي ژوره که م کرايه وه و هه روه که په ري
خوي کرد به ژوردا. هه موو نازارو په ژاره کانم به جارې چوون به هه وادا.
نه مه ژوواني پر چاوه پواني دوو دؤستي ديږيني يه کتر بوو. نه مه... نه مه
ناواتي دلتيکي بي په روا بوو....

خوات لي پازيبي کاکی کارم ند، نه مينه ي ديتبوه وه، پاستي بلنم
نه مينه نه و منيشي دوزيبوه وه. کاتيک که ده برامه خواره وه بؤ

پشکین، ئەمىنە لەوێ منى بىنى بوو. هەلبەتە بەهۆى بارى ناجىگىرو
بەريشانمەوه بە زەحمەت ناسىبومىهوه.

کاتىکىش کە بۆ سۆراخ هاتبووه سەرەوه بە جەنابى کارمەند
گەيشتبوو. پرسىارى منى کردبوو. ئەويش زانىبووى کە من عەوداللى
ئەمىنەم بۆيە بى سى و دوو هيتابوويه لام. خۆ ئەمىنە خوێندکاري ئەم
کۆلێژە بوو. واتە ئێمە لە دووى ئامىنەى پال دەستى خۆماندا دەگەراين.

ئاه ئەمىنە ئاه! تۆ چەندە هاوڕێيەکی دلسۆزيت، چەندە دۆستێکی بە
وەفا و خەمخۆريت. بۆ گەياندننى ئەم راستىيانە و پزگار کردنى هاوڕێکەت لە
چلکاوى تاوان چیت نەکرد؟ چەند جار بە دوومدا پاتکرد؟ دەبیت چەند
ئاواتە خواز بوويت کە بەدل گویت بۆ بگرم! چەند شەو لە تاو من خەو لە
چاوانت تۆراوه و پێخەف لە ژێر پێتدا لول بووه! ئەمدىواو ئەودىو، تىلاو
تل دەتوت: "پەرەردگارا پێنموينى ئايسىللى هاوڕېم بکە، لەم زەلکاوه
پزگاري بکە. ئەمىنەم تۆ هاوئەلى پۆزانی سەخت و تەنیايم بوويت، بپوانە
ئىستاش هەروا.

بوونى ئەم گەنجانە و هاوچەشنیان لە کۆمەلگادا پێويستىيەکی
بەپەرەتییە. گەرنا کۆمەلگە بەهۆى سەرکەشى و دەستدریژی ئارەزووه
نزمەکانى ئەم توێژەوه هەراسان دەبیت و بەدبەختى و دارمان چارەنۆسى
دەبیت. ئەمىنە بە زمانە هەنگوینى و دلە گەورە پڕ سۆزەکیهوه هەولێ
دل دانەوهى دەدا و لە دواپۆڤۆ چێژى ئيمان دەدا.

هەردووکیان ئەبروونور و ئەمىنە وەکو فریشتەى پارێزەر لاسەریان
بەرنەدەدام و بە تەنیا جیيان نەدەهیشتم.

ئیدی ئەوانیش دەیانزانى کە کۆشكى ئەم جەستەیه لەمە زیاتر
بەرگەناگریت و وادەى مالتاوايى نزیکە. ئەمىنە لە دۆسیەکەم

وردېووبووه، به لّام وختيک هاته ژورده وه ديار بوو هه ولې دده هه ست
به هيچ نه کم، وه لې له نيگا خه مناکه کانيدا ترسناکي و بئى ئوميد يه کي
قول و دژواري، باره که ده خوئترايه وه.

دوباره به سؤزو به زه ييه وه به توندی و بؤ ماو يه کي زؤر له ئاميژي
گرتم پټي ده وتم: "چاک ده بېته وه، مه ترسه!"
به لّام ناشکرايوو که ئاوازي ده نگه کهي شتيکي تري به گوښي دلمدا
ده چرپاند: "خوت ئاماده بکه، پټيواري"

چاوهرواني ساته وهختي به يه گگه يشتني فريشته ي گيان کيشانه

نيتر من پټيوارم. پؤژه کاني گه يشتنه حزووي په روهر دگار و ميوانداری
فريشته ي گيان کيشان به تاسه وه ده بژيړم.

له پش کردنه وهی ئەم دپړانه دا دوايه مين هيز و وزه به کار دينم.
پايزيکي په نگ بزرکاو ي له رزؤکم. به م زوانه مهرگي زستان کفني جودايم
پي ده پؤشيت.

نه ده توانم هه ستم، نه داشنيشم، نويزه کانيشم به هيتا نه نجام ده دم.
مامؤستا گيان، ته ماشاي کارسازي کردگار بکه، به چ مه به ستيک ئەم
نامه يه م نووسي و ئيستاش به کوئ گه يشتوه!

ئەم به سه رهاته نامه يه ي که له سه ره تادا به مه به ستي خؤکوشتن
ده ستم دايه، به بئى ويست و نيازي خؤم به دم ته وژمه کانييه وه به ره و
که ناره کاني پرگاري و باره گاي خوابي گواستمييه وه.
سوپاس و ستايشي نه بپاوه بؤ تو خوايه گيان...

مامۆستا گپان، داواکارییه کم لیتان هه یه. جه نابتان سه ده ها به لکو
هه زاره ها خویندکارتان پیگه یاندوه. له نیوان نه ماندا چهنده هایان راسته
پیگه یان دۆزیوه ته وه و به نیمان شاد بوون.

تکاتان لی ده کم، دوام بۆ بکه ن، داوی لیخۆشبوونم بۆ بکه ن منی
هه زاریش وه ک قوتابییه کی خۆتان قبول بفهرموون. مادام ئیوه مامۆستان،
که واته لیپرسراویشتان به رامبه ر من هه یه. تکاده کم گه ر چون بۆ
سه ردانی نه میرداغ، بارلا، نیسپارته، یان ئورفه، سلوو و حورمه تی
ناشایسته ی قوتابی گوناهاار "نایسیل" به مامۆستا نوورسی بگه یه نن.

له کاتی خویندنه وه ی قورشان و له ده می نزاو پارانه وه کانتاندا نه م
قوتابییه شتان له یاد مه که ن و بی به شم مه که ن. توخوا له یادتان نه چیت.
نه م نامه یه بۆ من بووه هه وارگه و له کانگای ئومیدیدا تینویتی مه سستی
شکاندم. بووه سوارچاکی نه سپی دلنیا یی له گۆرپه پانی حه قیقه ت تاودرام.
فریاد په سیك بوو تریفه ی مژده به خشی به گشت کووچه کانی ناخمدا په رش
کرد...

که سپیده ی شه ونمی لیلی تارمایی ده شلقاند و ده نگی که له بابه کان
گزنگیان به خه به ر ده هینا، دلم ئوقره ی نه ده ما، ده ستم ده دایه نووسین و
هه ر ده منووسی، ده منووسی تا نووزه له ده نگی وشه کانم ده بپرا. نه مه
کلپه ی چ ئاگریك بوو، لیزه ی بارانی چ وه رزیک بوو؟

نیتر من و نامه، ناویشانی دوو نه وینداری بی ناز. نه م نامه یه تاکه
میرات و شاهیدی منه و به لگه نامه یه کی زیندووی دانپیانان و
په شیمانیه کانه. پشتیوان به خوا خوینه رانی و بیسه رانی نزای به خیرم بۆ
ده که ن و نه فرین نا که ن له "نایسیل" ی گوناهاار....

هه م نامه که م ته او بوو هه م خۆیشم، له وانه یه ئەم کۆتا دێرانه
 دوایه مین وشه کانم بن، هه یینییه ک به سه ر خه و نه که م دا تێپه ریوه، به لام
 ته مه نم کۆتایی پی نه هات. دوو پۆژی ماوه بۆ یادی به رات، خوا یار بیته
 شه وی چوار شه ممه به په رستش و نزا و پارانه وه ئاوه دان ده که مه وه.

مامۆستای ئازیزم، گه ر ئەم نامه یه ته به ده ست گه یشت، ده خوازم
 دوعای تاییه تیم بۆ بکه یته، خۆ گه ر له خزمه تتاندا بوو مایه ده سه ته کانتم
 ماچ ده کرد. مه خابن، به لام نامه که م له بیری من ئەمه ده کات.

دانیام له وهی له باره گای په روه ردگاردا به خزمه تی مامۆستای
 "محمدی دوزجه یی" شاد ده بم. زۆر سوو دم له کتێبه به نرخه کانت
 وه رگرت، به شداری به رچاو و پشکی گه وره تان هه یه له هۆکاری ئیمان
 هێناندا.

مولک و به نده ی خوام و بۆلای ئەو ده که پێمه وه. له په روه ردگارم ئومێد
 ده که م که به ئیمانه وه بمه رێنێت و هه رواش بمبانه وه حزووری خۆی، جا
 با ئەم نامه یه شایه تی ئیمانم بێ. مامۆستا گیان به خواتان ده سپێرم،
 خوای گه وره یارو پشتیوانتان بیته بۆ پێگه یاندنی قوتابی زیاتر.
 پێزو حورمه ته قبول بفرموی، ده سه ته کانتان ماچ ده که م.

قوتابی گونا هبارت

ئایسێل

خوینهرانی ئهم نامهیه پیویسته به خویندا بچنهوه

پیکه وه له گهڵ هاوسهره که دا نامه که مان خوینده وه، سږ بوویوین. ته نانه ت بیر کردنه وهش له و ژیانه ته زووی به جهسته ماندا دههینا و مووه کانی گرز کردبوین. ئه مه به سه رهاتی ژیا نیکی باوه پ پینه کراو بو. دان به خۆ داگرتن له بهرام بهر نازاره کانی کچیک که هر له ته مه نی مندالیه وه تالاری مهینه تی و ناسۆری چه شت بو، هه رگیز ئاسان نه بو، تا ده مان خوینده وه خو په می فرمی سکه کانمان پتر ده بو. هاوسهرم به شه فه ته تی دایکانه وه ده پا پابه وه ده یوت: "خوایه گیان که س گیرۆ ده ی ده ردی وا نه بیت".

له کاتی نووسینی نامه که دا، ئایسیل نهیده توانی بهرده وام بی و تا و تاو پشویه کی ده دا. ئیمهش له و ساتانه دا هه ناسه یه کی قوولمان هه لده مژی و پشویه کمان ده دا. جار جارهش پیکه وه له سه ر نامه که وتووژمان ده کرد، هه لکه کان، قوریا نییه کان، نیازه خراپه کان به ده ربهرینی ئایسیل "دپنده کان" له پیش چاوانماندا نمایش ده بوون.

سه رو به ندی ئه و ژیا نه ی له نامه که دا باس کرابوو، نه ک ته نها که سیك، به لکو هه روه ک بلتی هه موو هه ل و چه وتیه کانی کۆمه لگه ی پووبه پووی لپهر سینه وه ده کرد. هه لبه ته پشکی سه ره کی له م پووداوانه دا بۆ "ئایسیل" خۆی ده گه پابه وه. په تکر د نه وه ی ئه و هه موو ده ستی هاوکارییه، پشتگۆی

خستنی ئو خهونه سهیره ی سهره تا بین و بایه خ نه دان به و په یامانه ی
نیو پاسپارده کانی دایکی... نه مانده زانی دلته نگ بین؟ بگرین؟ یان
توپه بین؟

نامه که کۆتایی هات. له گه لیدا ئیمهش دواییمان هات. ئه وه وه ک بلینی
نامه یه کی ئاسان نه بوو، به لکو به لگو و تۆماریک میژوویی بوو سه باره ت به
چۆنیه تی په له قازده کردنی وه چه یه که له پۆنگاوی بی ئیمانیدا.

ده بوو کی ته ماشای ئه م ژینه بی په روایه ی کچیک بی بهش له دین و
ئیمانی بکردایه و شهرم دایده گرتایه؟

به رپرسان، دایکان و باوکان، مامۆستایان، تاك تاکی کۆمه لگا... ئه م
نامه یه ده بیئت بگاته دهستی زۆریک، هه مووان بیخوینه وه وه رکه س
سه باره ت به وه له یه ی که نه نجامی داوه له خۆی بپرستته وه.

نه مپۆ ئایسیل، سبه ی کهسانی دی... ئه و ته له و پیلانانه ی بۆ
کۆمه لکه سازکراون زیاتر چاوه پوانی گه نجه کانن.

دوای خویندنه وه ی نامه که ئه م بابه ته جاریکی دی خۆی له میشکمد
زیندوو کرده وه "ئیمان مړوف دهکات به مړوف، کوفریش مړوف دهکاته
نازه لیکي درنده ی له پاده به درو، نه توانا".

"گه ر ئیمان نه بیئت، یاخود به هۆی سه ریچیه وه کاریگه ری نه مابیت،
ئه و سه ره پای ژیانیک پوکه ش و، چیژ و له زه تیک کورت خایه ن،
هه زاره ها پله ی ئه و چیژ و له زه تانه، ئازار و خه فته و ناخۆشی
ده به خشیت" ^۱.

۱- کتیبی (وته کان) دانراوی م. سه عیدی نورسی.

ئەوجا تەماشای مامۇستا بەدیعوززەمان بەکەین چۆن بە نمونەيەك
گوزارشت لە پەرۆشی و تاسەي زریان ئاسای پۆحی دەکات لە پێناو
پزگارکردنی ئیمان و چارەنووسی مرقایەتیدا:

"ئاگرێکی گەورە و سامناک لە بەرامبەر مەوێ کەوتۆتەوێ. کۆپە و
بلیسەي بەرەو ئاسمانەکان بەرز دەبێتەوێ. لە نۆیشتیدا پۆلەکم،
ئیمانەکم گری گرتووە و دەسووتیت. لە کاتیکیدا کە بۆ کۆژاندنەوێ
ئاگرە کە هەلپە دەکم، لە پێگادا بەکێک قاچ دەخاتە بەر پێم و، پێم لێی
دەکەوێت. ئاخر ئەمە لە بەرامبەر ئەو پووداوێ سامناکەوێ کە ی جێی
بایەخە".

بە"ئێ"، ئیمانی گەنجەکانمان دەسووتیت... لە سووتاندایە. بلیسەي ئەم
ئاگرە چارەنووسی بەرەيەك دەکاتە خۆلەمیش. گەر "ئاگر
کۆژێنەرەوێکان" بەزویی ئەم ئاگرە خامۆش نەکەن، گشت کۆمەلگا
سەرەوتی ئێ زەوت دەبێت و دایکان و باوکەن بەردەوام دەبن لە سکالا و
کاربەدەستانیش گیرۆدەي گیرەشیوتیان دەبن.

تا کە چارەي ئەم درمە کوشندەيەش هەڵکردنی بەیداخی ناستەواییە
لەگەڵ خواناسی و خودناسیدا.

بیربکەنەوێ! ئایا دەگونجیت هیچ زیانیك لە مرقایکەوێ بێ کە باوەری
بە زیندووبونەوێ و سزا و پاداشتی دواپۆز هەبێ، یان ناپاکی بەرامبەر بە
نیشتیمانەکەي ئەنجام بدات؟؟؟ مەحالە.

نامەکەي بەردەستمان زیندووترین شاهیدی ئەمەيە...

دەبوو چیمان بکردایە؟ هەموو ئەندامانی خێزان لەمە دەدواین. هەر
دەبوو شتیگمان بکردایە. هەر چۆنێک بووایە دەبوو خۆمان بگەیندایەتە
ئەم کەچەمان کە لەدوا ساتەکانە ژیاویدا بوو... بەلام چۆن؟ لە کۆتایی

نامه‌که‌دا ته‌ن‌ها ناو "نایسیل" ټک ده‌توانرا بخویندر ټټه‌وه. نه به‌روار نه شوینی مانه‌وه ناشکرانه بوو. تاکه شټیک که ده‌زانرا نارینی نامه‌که بوو له نه‌نقه‌ره‌وه. ئه‌ی دواتر...

له نه‌نقه‌ره به‌دووی نایسیل‌دا ده‌گه‌پام

نامه‌که‌مان له‌گه‌ل سهرجه‌م نه‌ندامانی خیزان هه‌لسه‌نگاند، هه‌رده‌بوایه شټیکمان بۆ نایسیل بگردبا، وه‌لی له‌نامه‌که‌دا ته‌ن‌ها "نایسیل" نووسرابوو. نه به‌روار نه ئه‌و نه‌خوشخانه‌یه‌ی که تیایدا ده‌مایه‌وه ناشکرا نه‌بوون، نه‌وه‌نده هه‌بوو که نامه‌که له نه‌نقه‌ره‌وه نی‌ردرابوو. به‌و پێ‌یه‌ش که له ژیر چاره‌سه‌ری شټیپه‌نجه‌دا بوو، ده‌بوایه سقراخی هه‌موو ئه‌و نه‌خوشخانه‌مان بگردایه که خاوه‌نی هۆبه‌ی چاره‌سه‌ری شټیپه‌نجه بوون. ده‌ستبه‌جی چووم بۆ نه‌نقه‌ره و ده‌ستم کرد به‌گه‌پان له نه‌خوشخانه‌کاندا، به‌دووی نه‌خوشیک به‌ناوی نایسیل، ته‌مه‌ن ۲۲ سال ده‌گه‌پام. تاکه مه‌راق و په‌ژاره‌م ترسی دواکه‌وتنم بوو، چونکه نامه‌که له سه‌ره‌تا‌دا بۆ ئه‌و خانه‌ی چاپه پۆشتبوو که کتیبه‌کانم بلأوده‌کاته‌وه. ئه‌وجا له‌ویوه بۆم نی‌ردرابوو. واته زیاد له مانگیگ دوا که‌وتن له ئارادا‌بوو.

دواجار له‌هۆبه‌ی چاودیری شټیپه‌نجه له نه‌خوشخانه‌یه‌کی گه‌وره‌دا شوینه‌واریمان دیته‌وه، به‌لام مه‌خابن ئه‌وه‌ی لیتی ده‌ترسام پووی دابوو، هه‌رواش بوو، دره‌نگ که‌وتبووم. چونکه نایسیل له شه‌وی به‌راتدا له شه‌قه‌ی بالی دابوو و وه‌فاتی کردبوو.

یه‌کټک له کارمه‌ندانی هۆبه‌که وا دیاربوو ده‌یناسیم، هاته پێشه‌وه‌و باوه‌شی پێداکردم، به‌پێرتان خالید ئی‌رتوغولن؟ به‌خیریین... ئیمه زۆرسوود له‌کتیبه‌کانتان ده‌بینین... ئیتر له‌مه‌وه به‌یه‌کتر ئاشنا بووین،

ئەم كارمەندە ھەمان ئەو "كاكى يارىدەدەر" ھەبوو كە لەنامەكەدا ناو
ھەتتا بوو. ئەوجا بە ھاوڕێكانى تریشى ناساند. منیش ئارامم لى براپوو
خۆم پى پاتەدەگیرا، بۆیە بى سى و دوو چوومە ناو بابەتەكەو ھە و باسم لەو
نامەيە كرد كە ئایسىل بۆى نووسیپووم.

لە پاش قسەكانم كاكى يارىدەدەر بە پوانىنكى مانابەخش تەماشای
كردم و وتى: بەلى مامۆستا گيان ئاگادارم، چونكە من ئەو نامەيەم نارد.
جار جاریش يان ھەندىك لە نووسینەكانى بۆ دەخویندەو ھە يان
بەسەرھاتەكانى بۆ دەگێڕامەو ھە.

مەنىك كە لە تاو پەژارەى تەبىئىنى ئایسىل دەتلامەو ھە، وا ئىستاكە
پەروەردگار شاھىدىكى دوايەمین ساتەكانى ئەو ژینە پى ئەسرىنەى
لەبەردەمدا پاوەستاندوو ھە. بۆیە ھەو تاسەمەندییەو ھە پرسیم: زۆر مەراقى
دوا ساتەكانىم، چۆن بەپەحمەتى خوا چوو؟

بەم قسانە چاوەكانى كاكى يارىدەدەر پىپوون لە فرمىسك.
ھەناسەيەكى قوولى ھەلگىشا و بە ئازارىكى پى ھەستەو ھاتە گۆ:
مامۆستا گيان مەپرسە مردنىكى تەواو سەیر بوو، دەتوت دەچى بۆ
ئاھەنگ يان چاوەپوانى جەژنە. دەنگى بەپىز يارىدەدەر كەوتە لەرزە و
قسەكانى بۆ تەواونەرا، فرمىسكەكانى لەكانى چاوانىيەو ھەقى و بەرەو
پرومەتەكانى پىچكەيان گرت، لە نۆوھەندى تەوژمى توندى ھەنسكەكانىدا
ئەم وشانە بەزەحمەت خۆيان قوتار كرد: خوائ گەورە مردنىكى لەم جۆرە
بە نىسبى ئىمەش بكات. تابلۆكە بەم جۆرەبوو، دوو دللى پى تاسەو جۆش
لە بەرامبەر يەكتەرەو ھە كە چاوەكانيان كردبوو ھاوینەى دللى بى ئۆقرەيان.
ئەم كەشە ھەست بزۆیتە تا قوولایى خانەكانى جەستەمان پەلى كىشا،
دەتوت ھەورى ماتەم ئاسمانى گيانمانى تەنبو ھە. كۆتايى ھاتنى ژيانىكى

بئى سەروبەرەي پىر لە سەرىپچى بەم جۆرە، بى شەك و اتاگەلىكى ئۆدۈ
 ھىماي پەندە ئاممىزى لە دووتۇيى خۇيدا جەم كىردىبوو.
 ئەم بەسەرھاتە نمۇنەيەكى كارىگەرى پەيامى ئىلاھىيە، تاوەكو ھىچ
 بەندەيەك لەم گەشتى ژىئەدا بئى ھىوايى بەرۆكى نەگىرەت و گىرەتارى
 ناھىمىدى نەبەت.

لەنيو دانبەخۇداگىرتنىكى زۆردا گوئى بىستى وتەگانى
 بەرپىز يارىدەدەر بووم

— بەرەبەيانى بەرات بوو كە بەرەحمەت چوو، دەستگىرانم ئەبرونوور و
 ھاوپىي كۆچكردو خاتو ئەمىنە، تا دواسات ھاودەمى بوون. لە پاش
 گيان سپاردنى، ھەموو كارمەندانى بەش بەدەم تەرمەكەيەو ھاتن و
 لىپىرسراوانى شارەوانىش ئەسپەردەي خاكىان كرد.
 دەستگىرانم تاوەكو ئىستاش لە ژۆر كارىگەرى ئەو دىمەنەدايە و
 بەردەوامە لە گريان و دەپارپتەو: "پەرەردگار، مردننىكى بەوشپەو بە
 نىسبى ئىمەيش بەك".

تامەزىيى خۆم بۇ بىننى دواساتەكان دەرپى....
 كاكي يارىدەدەرىش كە ھەستى بەم حالەتە كرد وتى: لەپاستىدا
 ئىمەش لە دووى پىگەيەك دەگەپاين دەستمان بەگاتە بەرپىرتان. تەكە دەكەم
 ئەمشەو مېوانى ئىمە بن. دەستگىرانم و خاتو ئەمىنەش بانگەپشت
 دەكەين. ئەوان خوازيارىوون بەدىدارت بەگەن، لەھەمان كاتدا سوودىكى
 بېشومارىشيان لەكتىبەكانتان دىتووە. گەر لەخزمەتتاندابىن، دلخۆش
 دەبىن.

رېځکه وتين...

شه و له مالې نه مينه کړيونه وه، باوکى نه مينه خانه نشين بوويو، بؤ نه وهى نه مينه به تهنه نه بېت هاتبووه نه نقره. نه مينه ش، خويندکارىکى زيره ک و خاوه ن داهاتويه کى گه شى کوليزى پزىشکى بو.

له و ژورهى که لى دنىشتبووين کتېبخانه يه کى گه وړه و ده وله مهندي لىبو. لای سهره وهى "سهرجه مى په يامه کانى نوور" پازاندبوويه وه و گشت کتېبه کانى منىش له پره فه کاندا دانرابوون.

باوکى نه مينه خاوه ن که سایه تيبه کى سه نگين بوو، مروفتىکى پؤشنبىر و به نه زمون... بابه ته که مان (نايسيل) بوو و ناماده بووانىش زؤر باش (نايسيل) يان دهناسى. نه خوازه لا نه مينه و باوکى که بؤ گورپنى ناراسته ي چه وتى ژيانى نايستيل هه ولې زؤريان به خه رج دابوو.

هه رچى ياريدده و ده دستگيرانه که شيه تى تا دوايه مين ساته کانى له ته کيدا ببون و هاوکارى زؤريان کړدبوو و بوويونه سهرچاوهى وړه و متمان به بؤ.

نايستيل دهنزانى له به راتدا کوچى دوايى ده کات، هه ر که نه برونوور خانم ده ستىکړد به گيرانه وهى دواساته کانى نايستيل، بى دهنگيبه کى قوولې پر له ماته م بالې به سهره موواندا کيشا.

هه ر له يه که م وشه وه ده توت نه برونوور شتىک له گه رووى گيراوه. چه ند جارىک ويستى به کؤکين پزگارى بى لى، به لام سهرکه وتو نه بوو. ليوه کانى گرژ بوون و نه سرين له چاوانتبه وه هاته خواره وه و يه کبينه نه مينه ش که له تهنىشتيه وه دنىشتبوو خؤى پينه گيرا و نه ويش ده ستى کړد به گريان. دياربوو که مردنى نايستيل زؤر په ند ناميز بووه.

به پڙز ياريدده در ويستی ده سنگيرانه که ی نارام بکاته وه، هه مووان له هه ولّی دامرکاندنه وه ی نهو لیزمه ی هه ست و شه پۆلی تاسه یه دا بوون. پاش که مێک نه برونوور خانم که وته وه باسکردن:

— به رات بوو، نهو پۆزه، له گه لّ نه مینه دا پۆزووه که مان له ژووره که ی نایسێلّ شکاند.

ناخر نهو که نه یده هیتشت بچین به هیچ لایه کی تردا!
چهند پۆز بوو چاوه پوانی به راتی ده کرد. نهو دنده متمانه ی هه بوو که له وشه وه دا ده مریت، هه موو ناماده کاریبه کانی به گویره ی نهو سازدا بوو.

چهند پۆزیکیش له وه و پیش هه ر ده یوت: "یان پۆزی هه ینی، یان به رات...."

هه ر که هه ینی تیپه پری وتی: که واته به رات واده ی به یه ک گه یشتنه .
ده یوت: نهو میوانه ی که چاوه پوانیم نه م شه و دیت.
نایسێلّ له م دوا ییانه دا به که شیک ی نیمانی پیناسه نه کراو شاد ببوو.
نیدی نهو گه شتیاری ترۆپکه زوموودیه کانی دلّ بوو.

به هه موو گیان و سه رجه م گه ردیله کانی بوونییه وه پووی کردبووه په روه ردگار و داوای لیخۆشبوونی لیده کرد. نه ی نهو نوێژانه ی که ده یکردن، سه رتا پا دیه نی پپ په ندی ده نواند. له و باوه په دام له هه ر جیبه کدا نوێژی کردبیت، نهو جیگه یه ی به به رامه ی که عبه ی پیرۆز بۆندار کردووه .

له ماوه یه کی کورتدا فیزی خویندنه وه ی قورئان بوو و پۆژانه قورئان و جه وشه ن و په یامه کانی نووری ده خویندنه وه و قسه ی بۆ ده کردین.

له راستیدا ژووره که ی کردبووه مزگهوت و فیرگه، یان به ده رپرینکی تر کردبووه قوتاخانه ی خوئاماده کردن بۆ دواپوژ.

ژور زنگ بوو و تیگ یشتنی له باب ته کان له ئاستیکی به رزدا بوو. له هه موو نادیاره کانی ده پرسى و نهیده ویست هیچ شتیک به بى وه لام بمینتته وه.

له نئو "ناه" و "نۆف" ی ئه و گونا و سه رپتچییانه دا بوو که به دریزایی بیست و دوو سالی ته مه نى ئه نجامی دابوو.

ده توانم به و په پى دلنایایی وه بلیم که تا ئیستا شاهیدی په شیمانیه کی ئاوا و تۆبه یه کی راسته قینه و تاسه ی لیخۆشبوونکی له م شیوه یه نه بووم.

ئو ژور ده میك بوو سه ختی و ئازاری نه خو شیه که ی له بیر کردبوو. وه رینی قزو برۆکانی، ده ره نجامه هیوا براوه کانی پشکینه یه که له دوا ی یه که کان، هه موو ئه مانه به لای وه گرنگ نه بوون. ئایسیل ئیتر تاقانه ئامانجیکی هه بوو: ئه سه پرده کردنی پۆحی به ئیمان وه...

له کۆتا پۆژه کانی دا په نگ و پوو خساری هینده نوورانی و په ری ئاسا ده یواند ده توت بوه ته فریشته، ژور جار هه روا ته ماشای پوخساریم ده کرد. چێژم له دره وشانه وه ی ئه و نووره ی سیمای ده بینى. ئه و پۆژه ش که (مه مه دی دوزجه یی) خوینده وه ژور گریا و به کول ده پاپایه وه: "خوایه گیان! دوا هه ناسه یه که له و جۆره ش به نسبی من بکه یت." چه ند جار ئیکش پێغه مبه رمان ﷺ ها تبووه خه وى، که رچی جار جار به شیک له خه و نه کانی بۆ ئیتمه ش ده گتیرایه وه، به لام دلنایام له وه ی ژوریک خه و نى پر پازى ترى هه بوون که نه ی ده درکاند.

ئەو دەي پاستى بىت ئىرىيىمان بەم حالەي ئايسىل دەھات، ئەمانە چ نىعمە تگە لىكى گەورە بوون؟ ئاي خوايە گيان دەتوت ئەو دەي نەخۇش و ئاتاجى كۆمەكى بوو، ئەو نەبوو، بەلكو ئىمە بووين، ئىتر ئىمە داواي دوعامان لەو دەکرد. كۆتا پۆز واتە پۆزى بەرات ھەموو ئامادەكارىيەكانى تەواو كەردبوو، زۆر شەكەت بوو و بەزۆر قەسەي دەکرد.

ئايسىل و چاكبۈنە دەي بەر لە مردن

ئەبرونوور بەردەوام بوو لە قەسەكانى و، ئىمەش لە نىو لافاوتىك لە دلە تەپى و ھەست بىزاويدا گويىيىسى ئەو تابلۇ ھەژىنەرانە بووين.

– پىكەو لەگەل ئەمىنەدا ھەستمان بە گۆرانكارىيەك كەرد لە ئايسىلدا. حالەتەك ھەيە لە نىو خەلكىدا بە "چاك بۈنە دەي بەر لە مردن" ناسراو. واتە تا نەخۇش لە ساتە ۋەختى مردنى نىزىك بىتەو، گەشت ئازار و ئىشەكانى لە بىر دەچىتەو، پشودەدات، بە جۆرىك ۋا دەردەكە وىت كە چاك بوويىتەو. ئايسىل ئىش ھەمان حالەتى بەسەردا ھات. ئايسىل كە گرفتارى ئىش و ئازارى زۆر سەخت و قورس بووبوو، لە پرىكدا ھەروەك بلىتى نازارەكانى كۆتايى ھاتىت، ھاتەو ھۇش خۇي و كەوتە قەس. لەم نىۋەندەدا ئەمىنە كەوتە دووان:

"چاك بۈنە دەي بەر لە مردن" دياردەيەكە لە زانستى پزىشكىدا جىگەي سەرسوپمانە و بابەتەكە شياۋى نكۆلى لىكردن نىيە. چالاک بوون ياخود بەھىزبونىكى كاتىبە لە ئەركەكانى مېشكدا، لەو كەسانەدا دەبىنرىت كە نىزىك دەبنەو لە ساتەو ۋەختى مردن. زۆر نمونەي لەم شىۋەيە بىنراو، كاتىك نەخۇشەكە لە چەركەساتى مردنى نىزىك دەبىتەو لە پرىكدا حالەتەكەي ۋەك چاكبۈنەو ۋە ھاتنەو سەرخۇي بەسەردا دىت.

له بهر زږد بېنران و پوودانی هم دیاردهیه، ناوکی تاییه تی لی نراوه و پیی ده و تریت: چاک بوونه وهی بهر له مردن.

لیکولینه وه پزیشکیه کان حاله تی چه ندین نه خوښ تومار ده که ن که سییه کانیاں تووشی شیرپه نجه هاتووه و توانای هه ناسه دانیاں نه ماوه، وه لی دواساته کانیاں به ترزیک که ناوه زی ناده می له تیگه یشتنی ده سته و سانه، به هه ناسه دانی ناسایی کۆتایی هاتووه.

که واته "چاکبوونه وهی بهر له مردن" چیه؟ نه مه نه وه ده که یه نیت که نه گهر مړوځ ته نها بریتی بووایه له مادده، به نریک بوونه وهی مردن ده بوایه زیاده بوونی تیگچوونی نه رکی نه دنامه کان و سه ختی هه ناسه دان پتر ببوونایه. ده بووایه مړوځ له ژیر چرنوکی نازاریکی به سوډا دواپی بهاتایه. له کاتیکدا پووداوه کان پیچه وانه ی نه مه پشت راست ده که نه وه.

واته نه و چه رخی که به خراپی ده پویششت له دواساتدا پیک ده بیته وه. هه روه ک بلتی له جیهانی په نهانه وه، شنه ی ژیا نیککی تاییه ت و کورتی ناسووده هه لده کات بویه نه م پووداوانه و هاوچه شنیاں هیزی ناکوتا و ده ناسای پوچ له بوونیاتی ناده میدا پیش چاوان ده خن.

له راستیدا مردن چه شنی له دایک بوون "جی گۆرین" و "بوون گۆرین" ه.

جا بوونه وهی خواوه ند نه م پازده مان تیگه یه نیت، دیارده ی "چاکبوونه وهی بهر له مردن" مان نیشان ده دات.

له کاتی مردندا، جگه له چاکبوونه وهی بهر له مردن، بق نمونه له وکه سانه دا که گیرۆده ی ته نگه نه فه سی و نازار نه هاتوون، میشکیان چالاک و ژیا نه ویه که به خویه وه ده بیینی. یادگه دانه دانه ی دوسیه دورده کانی ده کاته وه، له ده روزه ی جیهانیکی نویدا، هه روه ک بلتی

پانقپاماكانى ژيان نصايش ده كړئ. مېشكى مړؤ له دواساته كانيدا،
بژارده ترين وته كانى دهرده برئ. جا نه گهر مردن كوتايى مړؤ بووايه و
مړؤفېش له ماددهى كؤتا هاتوى بهر و نه مان چوون پټك بهاتايه ديارده كه
ته واو پيچه وانه ده بوو.

واته ده بوو ئه و مېشكهى كه بهر و نه مان ده چئ، ئه رك و
فرمانه كانى له ده ست بديايه و مهرگيش هئدى هئدى په ردهى به سر
پووخسارى ژياندا بديايه ته وه.

له پاستيدا ئه مه به لگه يه كى پوونه له سر بوونى پؤخ و ده يسه لميئيت
كه مردن ته نها گؤرانيكه نه ك كوتايى و نه مان.

له مه گرنگتر حيكه تى پتر دهر ك كړدى مړؤ به پاستيه كان
له ساته وه ختى نريك بوونه وهى مهرگدا.

نؤرجار بينراوه ئه و كه سهى له سره مهرگدايه، چه وت بيژى و
وپنه كانى ناميئى و هه والگه ليك سه باره ت به داهاتو به دهوروبه ره كهى
پاده گه يه نيئ.

مه زنترين دياردهى لايه نى مه غه وى مړؤ هه ستى پيش وه خته،
هه ستى پيش وه ختېش بريتييه له هونه رى زانينى پووداوه كان پيش
پوودانيان. ئه م ديارده يه ش كه م تا زؤر له هه موو كه سيكدا بوونى هه يه.
به لام نه وه نده هه يه پافه كړدى ئه م ديارده يه به گويزه بونيائى مادديمان
كارىكه مه يسهر نايئت. هؤكارى ئه مه ش ئه و يه كه پووداو و ديارده
ماددييه كان پابه ند و سنووردان به كاته وه. هه رچى هه ستى پيش
وه ختېشه بريتييه له بازدان و تيپه پاندى سنووره كانى كات. ئه وهى ليړه دا
جىئى ناماژه بؤ كړدنه تيكه ل نه كړدى هه ستى پيش وه خته له گه ل
هه والدانى بى بنه ماي جادوو گه ران. له سه رچاوه پاراسايكؤلؤژيه كاندا

هه زاره ها نمونه هه ن كه له چوارچێوهی پێساكاندا ئهم دیاردانه پشت
 راست دهكه نهوه. له نێویاندا ئهوانه ی كه كاره ساتی فرۆكه پێش پوودانی
 وهك خۆی ده بینن و ئهوانه ش كه سات و ته نانه ت شێوازی مردنی خۆیان
 له جهنگه كاندا بینیهوه. ئاشكرایشه پێژه ی ئهوانه ی هیچ گرفتێکی
 ته ندروستیان نه بووه و هه وائی پۆزی مردنی خۆیان داوه له سه رو
 هه زارانه وهیه. په ره وردگاری مه زن به "چاكبوونه وه ی به ره له مردن"
 دوایه مین بواری ئاماده سازی به بنده كانی ده دات.

ئهم لێكدانه وانه له وپه ی گرنگی و ناوازه ییدا بوون.

ئه برونوور له پاش پوونکردنه وه كانی ئه مینه، ده سستی كرد به
 ته واوکردنی قسه كانی:

- له گه ل په وینه وه ی ئازاره كانی ئایسیل و هاتنه وه هۆش خۆی، ئه و
 پێشهاتانه ش ده ستیان پێكرد كه ئیتمه یان سه راسیمه خست.

ئا له و كاتانه دا بوو كه هاته گۆ و وتی: "ئاوم بۆ بینن، ده ستنویژ
 ده گرم، ئیدی میوانه كانم دین. ده مه ویت به ده ستنویژه وه پێشوازیان
 لێبكه م".

له چێگه كه یدا ده ستنویژی گرت، به لام ئه وه ی جێی تێپامان بوو، هیچ
 گرنگییه کی به ئیتمه نه ده دا. ئیدی ئه وه ك مرۆفی دنیا یه کی تری لێهاتبوو.
 سه رجه م پوانین و، بزوت و بایه خه كانی پوه وه شتانیك بوون كه له لایه ن
 ئیتمه وه نه ده بینران.

"بروانن، بانگ ده دریت، ئهم بانگه بۆ منه، پێم ده لێن خۆت ئاماده
 بكه".

له پاستیدا ئیتمه گویمان له بانگ و شتی وا نه بوو، وه ل ئایسیل پێودانگه
 زه مینییه كانی به زاندبوو و له جیهانیکی مه عنه ویدا ده ژیا، ئه و ژۆر شتی

ده بېنې و ده بېست به لّام ئېمه ناتوانا بووین له بېنېنی ئه و شتانه ی که نه و ده بېنېن.

نه و جا پاست بوو یه وه و له سر نه ژتو دانېشت و ده سستی خسته سر نه ژتوکانی، به خشوع یکی بی وینه وه چاوه پتی ته واو بوونی بانگی کرد.

له پاش که مېک نه م وتانه ی له زار ده رچوو: "بانگه که ته واو بوو، ئیدی دین تا بمبه ن".

دایه گیان دیت ..

گوی پاگرتنمان بو نه م به سهراته، زریانیک له هه ست و خرّوشی تاوسه ندووی له دلانماندا هه لایساند.

نه برونوور خاتون به رده وام بوو:

— نایسیل له بهر خویه وه ده سستی کرد به دوعا خویندن:

"دیمه حوزوورت په روه ردگارم! به م حاله وه قبولم بفرموو، ئیمانم هینا به گه وره یی و شکومه ندیت، تو به دیت هیناوم و هر بولای توش ده گه ریمه وه".

نه و جا چه ندجاریک له سهریه ک دووباره ی کرده وه: "با دایکم بیت، با دایکم بیت" منیش پرسیم: "کی بیت؟".

وه لّامی دایه وه: "لیم ده پرسن دایکت بیت بتبات، یان که سیکی تر، منیش دایکم ویست، دایکم دیت".

له پرېکدا بی دنگ بوو. ده توت هه موو سهرنجی داوه ته نه و ده نگی که دیت. له وکاته دا بریسکه و پووناکی یه که دای له پووخساری و چاوانی ئیمه شی برد. له تاو کاریگه ری تابلو که من و نه مینه خاتون به چه په سانه وه چاومان بریپووه یه کتری.

خاتوو ئايسىل ئا لو كاتەدا بەدەنگى بەرز و لەنتۆ خشوعىكى مەزندا
 "الله اكبر الله اكبر، لا إله إلا الله" ى وتەو و بەدوايشيدا شايبە تومانى ھېنا.
 من و ئامىنە خاتوون لەبەرامبەر ئەم دىمەندەدا سىرپووبووين. جارى من
 لەژىر كاريگەرى دۆخەكەدا ئەبلەق دامابوم.

ئەم زنجىرە پووداوە دەتوت بوونەتە ماھى نوڭکردنەوھى ئىمانەكەم.
 تا كاتژمىر سى قورئانمان بەسەردا خوڭىد. خوشى ھەولى دەدا
 ئەوانەى ئىمە دووبارە بكاتەوھ.

لەو كاتەدا كە سورەتى "ياسين" م بەسەردا دەخوڭىد، و خاتوو
 ئامىنەش خەرىك بوو دايدەپۆشى، لەو پەنجەرەيەى كە پووە و قىبلە بوو
 پووناكيەك ويئەى ھەورە بروسكە درەوشايبەو و ھەموولايەكى
 پەنجەرەكەى پووناك كەردەو، ئىمە ھەردووكمەن شاھىدى ئەمەين. ئەو
 پووناكيە تەنانت زال بوو بەسەر پۆشنایى گلۆپى ئوورەكەشدا.

ھەر كە ئايسىل ئەو پووناكيە درەوشاوبەى دىت، ھەولى دا تا راست
 بىتەو و ئەمىنەش ھاوکاری كردو پاستى كەردەوھ.

ئۆر بەتاسەوھ قۆلەكانى والاكرد و ھاواری كرد: "دايە، تۆى ھا! مەگەر
 دايەگيان تۆ ھاتوويت بمبەيت؟

بەشىوھەك دەستەكانى كەردبووھەوھەروەك ئەوھى دايكى لەئامىز
 گرتبىت، ئەوجا دەستەكانى بەيەك گەياند و پاش ماوھەك سەرى نەوى
 بووھە سەر قۆلى ئەمىنە... دواسات كە چاوم بېيە چاوەكانى، پىلئوھەكانى
 چاوى لە داخستندا بوون. لەچاوانيدا بريسكەيەكى پىر ئاسودەيى و لەسەر
 لىوانىشى بزەيەكى شىرىن خۆى دەنواند.

ئەم دوايىن پوانىنە، مائاوايىيەك بوولە گوناھ و تالايىيە تاقەت
پرووكىتنەكان و "سالو" ئىكش بوولە كامەرانى ھەمىشەيى... كۆتا
ھەناسەيشى "الله اكبر، الله اكبر" بو.

لە جىگەكەيدا پالمان خست، بەم شىۋەيە تەمەتتىكى گەنجى پەرلە
ناخۇشى و نەخۇشى كۆتايى پىھات.

لەوانەيە فرىشتەي گيانكىشان لەشىۋەي خۇشەويستىرەن كەسيدا كە
دايىكى بوو خۇي نىشان دايىت، ئەو ئيمانە پتەو و قوولەي كە ھەيىبوولە و
باوھەدام پشتىوان بەخو بوويىتە مايەي پاك كوردنەوھي سەرچەم گوناھ و
سەرپىچىيەكانى.

بەراستى بووينە شاھىدى سىماي راستەقىنەي مردنى بەئيمانەوھ.

ئەي ئىمە، ئەي ئىمە چى؟

خاتوو ئەبرونور لەنىو فرمىسك و ھەنسكدا دوايەمىن وتەكانى دەرپرەي،
بەلام كۆتا رستەي ئەوھەندە لەناخەوھ و بە دل سووتاويىيەوھ وت كە ئىدى
ھەمووان دامانە پرمەي گريان...

ئەم دوا رستەيە پىويستە ئىمەو، ئىۋە و ھەموو موقايەتى پۇژى
سەدجار لەخۇمانى بېرسىن.

ئەي دوا ساتى ئىمە چۆن دەيىت؟

لە ژىنى پەرئەسرىنى خاتوو ئايسىلدا وانەگەلىكى گىرگ ھەن كە لىۋەي
فېرىن. پىويستە ھەموو موقىتىكى ژىر ئەو وانانە باش ھەلسەنگىتەيت.

چونكە ھىچ قازانچ و سەرۋەتەك لەبەدەستەيتانى ئيمان و بە ئيمانەوھ
مائاوايىيە كوردن گەرەتر نىيە.

بۆيە سبەيى دەشى درەنگ بىت...

پۇخت شادىي...

چەند پەيشىك لە خوینەرانەو

"مامۇستا گيان نازانم چۆن ستاييشتان بکەم، کاتىك که ئەم نامەيە دەنووسم دەستەکانم دەلەرزىت، من دايکىكى چاو بەفرمىسكى دانىشتووی فیه ننام، چەند سالىکە بەردەوام شەر و دەمە قالىمە لە گەل کچە که مدا که گیرۆدەى سەر شىتييه کانی هەرزە کاری بوو. ئەو نەندە بىچار مابووم که لە باسکردن نايە. بەلام لە کۆتاييدا پەرورەدگارم نزاکانى ئەم دايکە چاو تەرە گوناھبارەى قبول فرموو و کچە که م پۆمانى "نایسىل" ی بەرپزتانى دەست کەوتبوو. سوپاسى بى پايان خوايە گيان، ئىستا نوێزەکانى بە بەردەوامى دەکات، تکا دەکەم ئەم کتیبەتان وەرگىچین بۆ زمانى ئەلمانیش تاکو خەلکانى ئێرەش لى سوودمە ندبن. لە هەموو نوێزەکانمدا دوعاتان بۆ دەکەم".

خوشکەتان / فاتیمە

"مامؤستا خاليد، من بازرگانم و له کۆماره تورکه کانداییش ده کهم. سالانیکه له کهشی مه عنه وی به دوورم. کاتیك که چوومه ئه وولاتانه کتیه کانی به پێژتانم له دهست گه نجاندا ده بینى. هه مووان به پێژانییه وه باسیان لیده کرد. به و پێیه ی که که کهم ناوی "نایسیل" هه سه ره تا کتیه ی "نایسیل" ی جه نابتانم کړی. هه ره ناو فرۆکه دا که بۆ تورکیا ده هاته وه کتیه کهم ته واکرد، ئای خوایه ئه وه چ دنیا یه کی جیاواز بوو! ئایا بینراوه پیاویکی شهست سالانه وه ک منداڵ بگری؟ دهست و چاوتان خوشبیت. له راستیدا من که سێکی باوه پدار بووم به لام "نایسیل" گه پوتینی دامه بهر. سوپاس بۆ خوا ئیستا هه موو پۆژیک له ده رگای پهروه رداگرم ده ده م. مامؤستا گیان، پتویسته شاکاره کانت بۆ هه موو زمانه کان وه ریگیردرین، چونکه ئه و بابه تانه ی که باسی ده کهن، په یوه ندیدارن به سه رجه م کۆمه لگه کانی جیهانه وه. ته نانه ت پتویسته بکریته به فیلمیش. له م باره یه وه چۆن ده توانم یارمه تیتان بده م؟ چاوه پێی فه رمانه کانتانم. له گه ل پێژ و حورمه تدا.

سه دات

"من کوبرا یۆزگاتی، له بهلجیکا ده ژیم. ته مه من ۱۹ ساله. داو و ته له فریوده ره کانی ژیان منیشیان به ره و لیواری خۆکوشتن پاپیچکرد. له وکاته دا که سه رقالی دوايه مین ناماده کارییه کان بووم بۆ کۆتایی پیهینانی ژیانم، پووبه پووی پۆمانی "نایسیل" بوومه وه، که خزمیکسی دوورمان له تورکیا وه بۆی نارد بووم. ته ماشای کارسازی پهروه ردگار بکه، له وکاته دا که خه ریک بوو ژیانم کۆتایی پی بیت، ئه م کتیبه بووه مایه ی پزگار کردم.

دایکان، باوکان، پهروه رده کاران، لئپرسراوان، چی ده بیت ئه م کتیبه بخویننه وه و پینمایی خه لکیش بکه ن بۆ خویندنه وه ی. دلنیا بن هه زاره ها "کوبرا" ی په ریشان پزگار ده کا که له ژیاندا به ره و مه رگ پاده که ن.. مننه تدارتانم مامۆستا، دهستان ماچ ده که م.

کچتان / کوبرا

ئایسیل...

خالیڊ ئیترتوغرول، نووسەرنکە پۆزانە نامەى لەژمارە بەدەرى
پێدەگات. ئەم نامانە پرودای سەرسوپھین، یادداشتی ھەمەچەشن و
بەسەرھاتی گەپانەوہ دەگرنە خۆ.

نامەکان چۆنیەتی پزگاریبون و بەئیمان شادبوونی ئەو ژیاانە دینیتە
زارکە لە نێو پۆنگاوی بێ سەروپەرەیدا گیریان خواردووە و سازگاری
ژینیان بە گوناھ و سەرپێچی لێل بوو. لەگەڵشیدا تابلوی تریقەى دلان
لەئاسوودەییاداو بارینە لێزمەى ئەسرىنى سۆماکان دەنەخشیتیت.

"ئایسیل" ى بەردەستى خۆیفرى ئازیزیش بەکێکە لەو نامانە...

کچیکی لاوی بێ کەس و نەوا، لەبەشى پێگەیانەندى بێ
سەرپەرشتیاراندا گەورە دەبێ و لەژێر چەپۆکی مرقە بێ ویزدان و
بەدنیازەکاندا گەنجیتی پەرژەووردە دەبێ، کێشمانکێشیکى بەردەوامى
ئاوێز وەستێن و لەکۆتاییشدا خێرپەنجەى کوشندە.

لەجەرگەى ھەولێ خۆکوشتەدا، ھەلھاتنى خۆرى ئیمان و گەپانەوہیەکی
پەرپەند و کۆتاییەکی ناوازە...

ئەم کتێبەى کە پەردە لەسەر پەيوەندى یەکانى مرۆڤ و، پرسەکانى
گەنج و نابوودى یەکانى کۆمەلگا ھەلەدەمالیت، سەرگوزەشتەى کچیکە
لەدەمى خۆکوژیدا...

پيرست

پيشه‌کی ۵

نه و نامه‌ی گرياندمی ۷

به‌شی به‌که‌م

ساله پرپنه‌هامه‌تییبه‌کانم ۱۵

به‌شی دووه‌م

قوریانی ده‌ستی ته‌نیایی (سالانی دواناوه‌ندیم) ۴۱

به‌شی سیپه‌م

سالانی زانکۆم که تیاياندا که‌وتمه چه‌ندین داوی زۆر مه‌ترسیداره‌وه ۷۱

به‌شی چواره‌م

پۆزانی نه‌خۆشخانه‌م که تیاياندا چاوه‌پوانی مه‌رگ بووم ۱۱۳

به‌شی پینجه‌م

ژیانه‌وه‌وه‌هه‌ستانه‌وه‌له‌سه‌ر جینگای مه‌رگ ۱۵۱

چه‌ند په‌یلتیک له‌خویننه‌رانه‌وه ۱۸۲

پيرست ۱۸۶

AYSEL

HALİT ERTUĞRUL

بۇرژۇئا زىمارەيەكى زۆر نامەى جۇراوچۇر دەگاتە نووسەرى بەناوياڭ مامۇستا (خالىد ئىرتوغۇرۇل)، زۆر لەو نامانە بىرىتىن لە چىرۆكى گەرانەو و بىرەوهرى جۇراوچۇر و روداوى سەرسورھىنەر.. ژيانى كەسانىك باس دەكەن كە ئالودەى سەرلىشىوايى و تاوان و لەناوچوون بوونەتەو و لە كۆتادا رىزگارىان بوو و بە تىشكى ئىمان شادبوونەتەو، كانياوى چاوەكانيان پىر فرمىسك بوو تەو و دلە بچووكەكانيان بوژاوتەو.

(ئايىسىل) ىش يەككە لەو چىرۆكە راستەقىنانەى لە نامەى كدا بۇ مامۇستا ھاتو، كچىكى گەنج، بى كەس و بى باوك، لە خانەى بى باوكان گەورە بوو، لە تەمەنى گەنجىتىدا بەدەست مەوۋە بى وىژدان و نىاز خراپەكان پەرىشان ببوو، بۇيە لە ژىر قورسايى ئەو گىرغانەدا و لەئىو ھەوالى توشىبونى بە نەخۇشى شىرپەنچە بىر و عەقلى دەكۆرۈتەو و بىرار دەدات خۇى بكوژىت.. لەو ساتە پىر ئازارانەدا تىشكىكى بەھىز لە ئىو پەرەكانى دلىو ھوش و عەقلى دەدرەوشىنىتەو و ناخى رۇشن دەكاتەو! كوتايەكى سەرسورھىنەر و ئەنجامىكى بەپىت.

ئەم كىتپە چىرۆكى كچە لاويكى بى نەوايە، پىرسىارگەلىكى ھەيە دەربارەى بەيودەندىەكانى مەوۋە و كىشەكانى گەنجىتى و خراپىونى كۆمەلگا.

ISBN 0-0004-0000-9

9

نرخى (۳۰۰۰) دىنارە

ناوەندىگە مەدەنىيەت

ARA Media Center
ara.m@hotmail.com

